

នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ភាគីដាក់ឯកសារ: ក្រុមការពារក្តីរបស់អ្នកស្រី អ៊ីម ថែម

ដាក់ជូន: អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 02-July-2018, 09:25
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សាធារណៈ**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ ក.ស.ច.ស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ: **សាធារណៈ/Public**

ប្រភេទចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារបណ្តោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

**បង្ហាញតបរបស់ អ៊ីម ថែម នៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអង្គជំនុំជម្រះ
ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ (សំណុំរឿង ០០៤/១)**

ដាក់ដោយ:

សហមេធាវី

ប៊ិច ស្វាងលីម
Wayne JORDASH, QC

ឆ្លើយ:

ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ:

- ចៅក្រម ប្រាក់ គីមសាន
- ចៅក្រម BAIK Kang Jin
- ចៅក្រម នីយ ផុល
- ចៅក្រម Oivier BEAUVALLET
- ចៅក្រម ហួត រុទ្ធី

សហព្រះរាជអាជ្ញា:

- លោកស្រី ជា លាង
- លោក Nicholas KOUMJIAN

មេធាវីដើមបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍

ទាំងអស់ក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

I. សេចក្តីផ្តើម និងការសង្ខេប

១. អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម តាមរយៈសហមេធាវីរបស់អ្នកស្រី (“ក្រុមការពារក្តី”) តទៅនេះ សូមដាក់ជូន ចម្លើយតបទៅនឹង បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ)¹ ដោយបដិសេធចោលនូវរាល់បទចោទប្រកាន់ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្រោមហេតុផលខ្លះយុត្តាធិការបុគ្គល² ។

បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សង្ខេប

២. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ (“សពអ”) បានលើកឡើងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (“សចស”) មានកំហុសអង្គច្បាប់ និង/ឬ កំហុសអង្គហេតុ លើការវិភាគរបស់ពួកគាត់ដែលមាននៅក្នុងដីកា ដោះស្រាយ³ ។ ជាពិសេស បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានតវ៉ាដោយលើកឡើងថា សចស i) បានខកខាន មិនបានពិចារណាល់រាល់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលខ្លួនបានប្តឹងទៅ នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យ ស៊ើបសួររបស់ម និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបស់នៃម និងរបៀបដែលអង្គហេតុទាំងអស់ នេះអាចជះឥទ្ធិពលលើបញ្ហាថាតើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតនៅក្នុងដែនយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ដែរឬយ៉ាងណា⁴ ii) សចស មានកំហុសនៅក្នុងការវិភាគ និងអនុវត្តធាតុផ្សំមួយ ចំនួននៃឧក្រិដ្ឋកម្មសម្លាប់រង្គាល និងការធ្វើឱ្យបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ⁵ និង iii) សចស មានកំហុសក្នុង ការរកឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែនជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត ហើយក៏មិនមែនជា

1 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧, ឯកសារ D308/3/1/1 (“បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍”) ។
2 ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ចុះនៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៧, ឯកសារ D308/3 (“ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3”) ។
3 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១ ។
4 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១១-៣៧ (ទទ្ទីករណ៍ទី១ និងទទ្ទីករណ៍ទី២) ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២ ។
5 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨-៥៧ (ទទ្ទីករណ៍ទី៣ និងទទ្ទីករណ៍ទី៤) ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សមាជិកគណៈតំបន់ ១៣ ដែរ^៦ ។ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដែលត្រូវបានចោទថាមានកំហុសអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុទាំងនេះហើយទើប សពអ ស្នើអង្គបុរេជំនុំជម្រះ (“អបជ”) សុំឱ្យ៖ i) បញ្ជូនសំណុំរឿងត្រឡប់ទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតវិញ ដើម្បីឱ្យពួកគាត់ធ្វើការវាយតម្លៃសារជាថ្មីថា តើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្ថិតក្នុងដែនយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ឬយ៉ាងណា ឬមានជម្រើសម្យ៉ាងទៀត គឺសុំឱ្យ ii) អបជ ធ្វើការវាយតម្លៃឡើងវិញរឿងក្តីនេះឡើងវិញដោយខ្លួនឯង^៧ ។

សេចក្តីសង្ខេបនៃចម្លើយតប

៣. នៅក្នុងចម្លើយតបនេះ ក្រុមការពារក្តីស្នើទៅ អបជ សុំឱ្យធ្វើការច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍បានផ្អែកលើការយល់ខុសជាមូលដ្ឋាន ដែលថា ឱ្យតែរាល់កំហុសអង្គច្បាប់ ឬកំហុសអង្គហេតុគឺអាចនាំអោយមានការបដិសេធចោលសេចក្តីសម្រេច និងការស្នើសុំឱ្យមានការវាយតម្លៃឡើងវិញនៃច្បាប់គ្រប់គ្រង និងអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធជាធរមាន ។ នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងមូល សពអ មិនបានពិគ្រោះដែកញែកអំពីបទដ្ឋានត្រឹមត្រូវនៃការពិនិត្យបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ឡើងវិញ និងធ្វើការចង្អុលបង្ហាញនូវកំហុសអង្គហេតុដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ថាវាកើតឡើងយ៉ាងដូចម្តេច ដែលបានបង្កឱ្យមានការរំលោភបំពានធានាសិទ្ធិរបស់ សចស ក្នុងការសន្និដ្ឋានថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការបុគ្គលលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ។ សរុបសេចក្តីមក ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា សចស i) មិនមានកំហុសអង្គច្បាប់ ក្នុងការវាយតម្លៃលើអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធនានាដែលពួកគាត់ត្រូវបានប្តឹងក្នុងគោលបំណងកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គលនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ ii) សចស មិនមានកំហុសក្នុងការវិភាគ និងអនុវត្តលើធាតុផ្សំនានាសម្រាប់ការចោទប្រកាន់លើបទឧក្រិដ្ឋនៃការសម្លាប់រង្គាល ព្រមទាំងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និង iii) សចស មិនមានកំហុសក្នុងការសន្និដ្ឋានថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនមែនជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត និងក៏មិនមែនជាសមាជិកគណៈតំបន់១៣ ដែរ ។

⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៨-៨១ (ទទ្ទឹករណ៍ទី៥ និងទទ្ទឹករណ៍ទី៦) ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២ ។

⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣ និង ៨២ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

II. សាវតារ

៤. ក្រុមការពារក្តីសូមដាក់រួមបញ្ចូលគ្នាដោយយោងតាមប្រវត្តិនីតិវិធី ដែលមាននៅក្នុងចម្លើយតបរបស់ក្រុមការពារក្តីទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ សពត៍ ។ បន្ថែមពីនោះ នៅថ្ងៃទី២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៧ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានដាក់ចេញផ្នែកសេចក្តីសម្រេចនៃដីកាដោះស្រាយនៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ ចំណែកសេចក្តីសំអាងហេតុពេញលេញនឹងត្រូវដាក់ចេញតាមក្រោយ^៩ ។ នៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ២០១៧ សចស បានចេញដីកាដោះស្រាយនៃសំណុំរឿង០០៤/១ ដែលមានសំអាងហេតុពេញលេញ ដោយធ្វើការបញ្ជាក់ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្ថិតក្រៅដែនយុត្តាធិការបុគ្គលនៅ អ.វ.ត.ក និងសម្រេចបានចោលនូវរាល់បទចោទប្រកាន់ទាំងអស់^{១០} ។ នៅថ្ងៃទី ៩ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧ សពត៍ បានដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។ នៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧ ក្រុមការពារក្តីបានដាក់សំណើបន្ទាន់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដើម្បីសុំពន្យារពេល និងបង្កើនចំនួនសន្លឹករបស់ចម្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍^{១១} និងត្រូវបានទទួលការអនុញ្ញាតជាផ្នែកកាលពីថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧^{១២} ។

III. ការសង្កេតបឋម

⁸ ចម្លើយតបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី តាមវិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ D304/6 (“ចម្លើយតបទៅនឹងសារណាស្ថាពររបស់ សពត៍, D304/6 ”), ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧-១៤ ។

⁹ ដីកាដោះស្រាយ (ផ្នែកសេចក្តីសម្រេច) ចុះនៅថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៧, ឯកសារ D308 ។

¹⁰ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ៣១២-៣១៣ និង កថាខណ្ឌ ៣២៥ ។

¹¹ សំណើបន្ទាន់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដើម្បីសុំពន្យារពេល និងបង្កើនចំនួនសន្លឹករបស់ចម្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) (D308/3/1/1) ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧, ឯកសារ D308/3/1/2 ។

¹² សេចក្តីសម្រេចលើសំណើបន្ទាន់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដើម្បីសុំពន្យារពេល និងបង្កើនចំនួនសន្លឹករបស់ចម្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) (D308/3/1/1) ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៧, ឯកសារ D308/3/1/3 ដោយអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមការពារក្តីពន្យារពេលបានមួយខែ និងអនុញ្ញាតឱ្យបង្កើន សន្លឹកបន្ថែមចំនួន ១៥ ទំព័រ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

- ៥. នៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ សចស បានរកឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតនៅក្រៅដែនយុត្តាធិការ បុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានស្តីពី i) ការកំណត់កត្តាភូមិសាស្ត្រនៃបទចោទ ប្រកាន់លើ (និងការរួមចំណែករបស់) អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រឹមតែស្រុកមួយ¹³ ii) ដោយសារកម្រិត មុខតំណែងជាផ្លូវការរបស់អ្នកស្រីជាលេខាស្រុក និងជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់ (និងការមាន ភស្តុតាងមិនគ្រប់គ្រាន់ពាក់ព័ន្ធនឹងមុខតំណែងផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានតម្លើងឱ្យអ្នកស្រី)¹⁴ iii) ការពិតដែលមានកម្មាភិបាលជាងមួយរយនាក់ផ្សេងទៀតដែលមានឋានៈស្មើគ្នានាពេលនោះ¹⁵ និង iv) ចំនួនជនរងគ្រោះពីអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់ នៅពេលពិចារណានៅក្នុង បរិបទនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទាំងមូល (នៅពេលដែលត្រូវបានគេមើលឃើញទាំងឋានៈ របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាមួយដំណើរវិវឌ្ឍន៍ និងសកម្មភាពនានារបស់អ្នកស្រី)¹⁶ ។
- ៦. សព្វអ បានលើកឡើងថា សចស មានកំហុសលើអង្គច្បាប់ និង/ឬអង្គហេតុ ចំពោះការវិភាគនៅ ក្នុងដីកាដោះស្រាយ និងស្វែងរកសុំឱ្យមានការវាយតម្លៃសារជាថ្មីនូវការរកឃើញរបស់ពួក គាត់ត្រង់ចំណុចដែលថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការបុគ្គលលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម¹⁷ ។
- ៧. នៅក្នុងការសង្កេតបឋមទាំងនេះ ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងមូល និយាយ ឱ្យខ្លីទៅ គឺគួរតែត្រូវបានច្រានចោល ។ ជារួម i) នៅក្នុងទង្វើករណ៍ទាំងស្រុង ចាប់ពីទង្វើករណ៍ទី១ ដល់ទង្វើករណ៍ទី៦ សព្វអ បានខកខានមិនបានពិគ្រោះអំពីបទដ្ឋានត្រឹមត្រូវនៃការពិនិត្យឡើងវិញ ឡើយ ។ ការបង្ហាញនូវកំហុសអង្គច្បាប់ និងកំហុសអង្គហេតុ¹⁸ ដោយមិនបង្ហាញអំពីផលវិបាក កើតចេញពីការរំលោភបំពានធានាសិទ្ធិ មិនបានបំពេញតាមបទដ្ឋានសម្រាប់ធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញ នោះទេ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ii) ទង្វើករណ៍ទី៣ និងទង្វើករណ៍ទី៤ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ស្វែងរក

¹³ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ៣១៣ ។
¹⁴ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ៣១៥ ។
¹⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ៣១៦ ។
¹⁶ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ៣១៧-៣១៩ ។
¹⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១-៣ និង ៨២ ។
¹⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ធ្វើការជំទាស់ទៅនឹងការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះបទល្មើសពាក់ព័ន្ធ
ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងដែនកំណត់ជាក់លាក់សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាល និងការ
បាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ទង្វើករណីទាំងឡាយមិនបានវែកញែកលើស្ថានភាព
សម្រាប់ធ្វើការកំណត់ណាមួយនៃដីកាដោះស្រាយ ហើយវាស្ថិតនៅក្រៅដែនអំណាចរបស់
អបជ ដើម្បីធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញ ។

ក. ស.អ.ត ខកខានមិនបានចែករំលែកអំពីបទដ្ឋានជាធរមាននៃការពិនិត្យឡើងវិញ

៨. ចាប់ពីទង្វើករណីទី១ ដល់ទង្វើករណីទី៦ គឺសុទ្ធតែមានវិការ៖ ។ ទង្វើករណីនីមួយៗខកខានមិនបាន
ធ្វើការជំរុញការអំពីបទដ្ឋានត្រឹមត្រូវសម្រាប់ពិនិត្យលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សារឡើងវិញនោះទេ ។ ដូច
ដែលបានពិភាក្សាខាងក្រោម មិនមែនឱ្យតែរាល់កំហុសអង្គច្បាប់ ឬអង្គហេតុ សុទ្ធសឹងតែនឹងត្រូវ
ធ្វើឱ្យ អបជ បដិសេធចោលនូវសេចក្តីសម្រេចរបស់ សចស ឡើយ¹⁹ ។ ដូចដែលបានផ្តោតដោយ
អបជ ដូច្នោះថា ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មានបន្ទុកក្នុងការចង្អុលបង្ហាញថា i) កំហុសអង្គច្បាប់នាំ
ឱ្យសេចក្តីសម្រេចគ្មានសុពលភាព ii) កំហុសអង្គហេតុនាំឱ្យមានភាពអយុត្តិធម៌ ឬ iii)
សេចក្តីសម្រេច ឬដីកាដែលមិនសមហេតុផលខ្លាំងនាំឱ្យមានសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា សចស មិនបាន
អនុវត្តអន្តរាសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឱ្យបានត្រឹមត្រូវ²⁰ ។ រាល់សារណារបស់ភាគីទាំងឡាយណាដែល

¹⁹ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៦២), សាល
ដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហមេធាវីការពារក្តី អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹង ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ
របស់សហមេធាវីការពារក្តី អៀង ធីរិទ្ធ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ
D353/2/3 នៅកថាខណ្ឌ ៨ ។ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក
/កសចស (អ.ប.ជ. ៦៤), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រម
ស៊ើបអង្កេតសម្រេចបដិសេធសំណើសុំអនុញ្ញាតចតសំឡេង/រូបភាពវីដេអូនៃការជួបជាមួយលោក អៀង សារី នៅក្នុងមន្ទីរ
ឃុំឃាំង ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ A371/2/12 នៅកថាខណ្ឌ ២២ ។

²⁰ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៦៤), សាល
ដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចបដិសេធសំណើសុំ
អនុញ្ញាតចតសំឡេង/រូបភាពវីដេអូនៃការជួបជាមួយលោក អៀង សារី នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ
២០១០, ឯកសារ A371/2/12 នៅកថាខណ្ឌ ២២ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

គ្មានសក្តានុពលបង្កឱ្យមានការកែប្រែ ឬបង្កឱ្យមានការកែសម្រួលដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ទេនោះ អាចនឹងត្រូវបានបដិសេធបោលភ្លាមៗដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ហើយក៏មិនចាំបាច់ត្រូវធ្វើ ការពិចារណាលើអង្គសេចក្តីដែរ²¹ ។

៩. សរុបមកវិញ ក្រុមការពារក្តីសន្និដ្ឋានថា សព្វអ i) ខកខានមិនបានពិគ្រោះវែកញែកអំពីបទដ្ឋាន ត្រឹមត្រូវក្នុងការពិនិត្យលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍សារឡើងវិញ ដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះសេចក្តីសម្រេច ឆន្ទានុសិទ្ធិនានា តួយ៉ាងដូចជាសេចក្តីសម្រេចលើការកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គល និង ii) ការខកខាន មិនបានកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងធ្វើការតវ៉ាអំពីថាមានហេតុផលអ្វីខ្លះដែលបង្ហាញឱ្យឃើញថា កំហុសអង្គច្បាប់ និងកំហុសអង្គហេតុ កើតចេញពីការរំលោភបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិ ដែលតម្រូវឱ្យ មានអន្តរាគមន៍ពីសំណាក់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។

i. បទដ្ឋាននៃការពិនិត្យឡើងវិញលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលអាចអនុវត្តបានចំពោះសេចក្តីសម្រេច បញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល

១០. ដីកាដោះស្រាយបានចាត់ទុកថា ការវាយតម្លៃលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យចំពោះ “ការទទួលខុសត្រូវ ខ្ពស់បំផុត” នៃលក្ខខណ្ឌតម្រូវផ្នែកយុត្តាធិការបុគ្គលនៅ អ.វ.ត.ក គឺភាគច្រើនជាឆន្ទានុសិទ្ធិ²² ។ កាន់តែជាក់លាក់ជាងនេះទៅទៀតគឺថា សចស បានសន្និដ្ឋានថា៖ វាតម្រូវឱ្យមានការវាយតម្លៃឱ្យ បានទូលំទូលាយ ប៉ុន្តែអាចត្រឹមតែធ្វើការវិនិច្ឆ័យលើសេចក្តីសម្រេចបានខ្លះៗតែប៉ុណ្ណោះ²³ ។ សចស ទទួលបាននូវឆន្ទានុសិទ្ធិដ៏ទូលំទូលាយបំផុតនៅពេលធ្វើការកំណត់ថាតើជនសង្ស័យណាខ្លះ ស្ថិតនៅក្នុងចំណោមជនដែល “ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ។

²¹ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៤៧ និង ៤៨), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើដីកាសម្រេចរួមរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលេខ D250/3/3 ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ និងដីកាសម្រេចលេខ D250/3/2 ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ២០១០ លើការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំតាំងខ្លួន ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D250/3/2/1/5 នៅកថាខណ្ឌ ២២ ។

²² ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ៩ ។

²³ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ៩ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

១១. ចំពោះបញ្ហានៃការកំណត់ប្រភេទនៃ “ការទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” គឺជាសេចក្តីសម្រេចឆន្ទានុសិទ្ធិ ដែលត្រូវបានលើកឡើងជាលើកដំបូងទៅកាន់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការណែនាំ ដ៏មានអត្ថប្រយោជន៍អាចនឹងត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចមុនៗរបស់ អ.វ.ត.ក ។ ក្នុងករណីនេះ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុងសំណុំរឿង០០១ បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា:

ការកំណត់ថាតើជនជាប់ចោទជា “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ដែលយ៉ាងណា តម្រូវឱ្យមានការប្រើឆន្ទានុសិទ្ធិយ៉ាងច្រើន ។ ឧទាហរណ៍ តុលាការមិនមាន ឆន្ទានុសិទ្ធក្នុងការកំណត់យុត្តាធិការពេលវេលា និងយុត្តាធិការលើរឿងក្តីរបស់ អ.វ.ត.ក នោះទេ ។ យុត្តាធិការទាំងពីរនេះ ត្រូវបានបែងចែកជាកំណត់តាមរយៈ និយមន័យច្បាស់លាស់ ដូច្នោះហើយ ជនសង្ស័យ និង អ.វ.ត.ក អាចធ្វើការ ផ្ទៀងផ្ទាត់បាន ពីព្រោះយុត្តាធិការទាំងពីរនេះ ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាអង្គហេតុ ឬ អង្គច្បាប់សុទ្ធសាធ ដែលមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ក្នុងការធ្វើការសម្រេចតាម ផ្លូវច្បាប់បាន ។ ផ្ទុយទៅវិញ ទាំងជនសង្ស័យ និង អ.វ.ត.ក មិនអាចបង្ហាញថា តើជនសង្ស័យ គឺជា “អ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត” ឬក៏មិនមែន ដោយអនុលោម ទៅតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យច្បាស់លាស់ អរូបិយ និងស្វ័យភាពបានឡើយ²⁴ ។

១២. គ្មានហេតុផលរឹងមាំអ្វីរវាងមិនឱ្យអនុវត្តតាមសេចក្តីសម្រេចនេះទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ អនុលោមតាម គោលការណ៍នៃភាពច្បាស់លាស់ និងភាពដូចគ្នានៃច្បាប់²⁵ ហើយក៏ស្របទៅតាមភាពត្រឹមត្រូវ

²⁴ រឿងក្តីរបស់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ឌុច, សំណុំរឿងលេខ ០០១/១៨-០៧-២០០៧/អ.វ.ត.ក/អជតក, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារ F28 (“សាលដីកានៃសំណុំរឿង០០១, ឯកសារ F28”) នៅកថាខណ្ឌ ៦២ (សង្កត់និយម បន្ថែមត្រង់អក្សរទ្រេត) ។

²⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 នៅកថាខណ្ឌ ១០ ។ សូមមើលផងដែរ, សម្រាប់ទស្សនៈដូចគ្នា ដែលបាន សម្រេចដោយចៅក្រម Bohlander ម្នាក់ឯង៖ សំណុំរឿង មាស មុត, រឿងក្តីលេខ ០០៣/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ ក.ស.ច.ស, ដីកាសម្រេចរួមលើសំណើរបស់ មាស មុត ស្តីពីយុត្តាធិការបុគ្គល ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ D298.1 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨ [“តាមវិធានទូទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍សេចក្តីច្បាប់ និងសមភាពនៅចំពោះមុខច្បាប់ [សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត] ត្រូវអនុវត្តគោលការណ៍ច្បាប់ និងវិធានឱ្យស្របតាមការយល់ឃើញរបស់ [អង្គជំនុំជម្រះ តុលាការកំពូល] ប្រសិនបើមិនមានមូលហេតុផ្ទុយសមស្រប ។ ដូចដែល [អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល] បានបញ្ជាក់ សញ្ញាណថ្មីរបស់អង្គជំនុំជម្រះនីមួយៗទាក់ទងនឹងទស្សនៈទានផ្លូវច្បាប់ដែលបានបង្កើតរួចហើយនោះ នឹងធ្វើឱ្យទស្សនៈទាន

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ជាក់ស្តែងនៃច្បាប់ដែលបានផ្ទេរឱ្យសមាជិក សមាជិក ត្រូវតែអនុវត្តតាមវិធីសាស្ត្រនេះ ។

១៣. នៅក្នុងករណីនេះ ការពិនិត្យឡើងវិញរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទៅលើសេចក្តីសម្រេចធនាធានុសិទ្ធិដែល ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយ សមាជិក គឺកម្រិតត្រឹមត្រូវ តើ សមាជិក បានអនុវត្តត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនូវ ធនាធានុសិទ្ធិដែលខ្លួនមាន ដោយយកតាមលំនាំលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលបានចែងក្នុងសំណុំរឿង *Milosević* នៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គូស្លាវី (“ICTY”)²⁶ ។ អបជ មិនត្រូវយកការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន ទៅជំនួសលើការយល់ឃើញរបស់ សមាជិក ទេ²⁷ ។ លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដូចដែល អបជ បានសង្កេតឃើញ មានខ្លឹមសារដូចតទៅ ៖

នៅក្នុងការពិនិត្យមើលឡើងវិញនូវការអនុវត្តធនាធានុសិទ្ធិនេះ បញ្ហាចោទមិនមែន ថាតើតុលាការកំពូលយល់ស្រប ឬ មិនយល់ស្របជាមួយនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនោះទេ ប៉ុន្តែបញ្ហាត្រង់ថា “តើអង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងបានអនុវត្តត្រឹមត្រូវ ឬមិនត្រឹមត្រូវនូវធនាធានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងការ ចេញសេចក្តីសម្រេចនោះ” ។ ដើម្បីអាចតវ៉ានូវសេចក្តីសម្រេចធនាធានុសិទ្ធិមួយ ម្ចាស់បណ្តឹងសារទុក្ខត្រូវបញ្ជាក់ថា “អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសម្រេចខុស ដោយខ្លួនឯងលើគោលការណ៍ដែលត្រូវអនុវត្ត ឬច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្ត ធនាធានុសិទ្ធិនេះ” ឬត្រូវបញ្ជាក់ថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង “[បានដាក់]ទម្ងន់លើ ការពិចារណាអង្គហេតុមិនពាក់ព័ន្ធ...ខកខានមិនបានដាក់ទម្ងន់ ឬដាក់ទម្ងន់មិន បានគ្រប់គ្រាន់លើការពិចារណាដល់អង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ ឬ...មានការភ័ន្តច្រឡំ អង្គហេតុ នៅពេលដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអនុវត្តធនាធានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន” ឬ

ទាំងនេះមានភាពខុសគ្នា ហើយប៉ះពាល់ដល់សច្ចភាពផ្លូវច្បាប់នៃនីតិវិធី និងច្បាប់របស់ អ.វ.ត.ក ហើយតាមការអនុវត្ត ជាក់ស្តែង សញ្ញាណថ្មីៗទាំងនេះត្រូវបានចៀសវាង (ដកចំណុចទ្រេតដែលបញ្ជាក់និយមចេញ) ។

²⁶ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ២៥), សាលាដំបូងលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុក នៅក្នុងឃ្លាំងផ្ទុកឯកសាររួម ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D164/3/6 នៅកថាខណ្ឌ ២៥-២៦ ។

²⁷ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ២៥), សាលាដំបូងលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុក នៅក្នុងឃ្លាំងផ្ទុកឯកសាររួម ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D164/3/6 នៅកថាខណ្ឌ ២៦ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមាន “ភាពមិនសមហេតុផល ទាល់តែសោះ ឬភាពអយុត្តិធម៌យ៉ាងច្បាស់ ដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល អាចទាញការសន្និដ្ឋានថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងប្រាកដជាខកខានក្នុងការ អនុវត្តធនានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឱ្យបានត្រឹមត្រូវ”²⁸ ។

ii. បន្ទុក និងបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងនៃការមានកំហុសអង្គច្បាប់ និងកំហុស អង្គហេតុ

១៤. ដូចដែល អបជ ធ្លាប់បានលើកឡើងដូច្នោះថា មិនមែនឱ្យតែរាល់កំហុសអង្គច្បាប់ ឬអង្គហេតុ គឺ សុទ្ធតែនឹងធ្វើឱ្យ អបជ បដិសេធចោលនូវសេចក្តីសម្រេចធនានុសិទ្ធិឡើយ²⁹ ។ កំហុសមួយដែល អាចនឹងត្រូវយកមកពិចារណាបាន លុះណាតែវាជាកំហុសដែល មានអានុភាពខ្លាំងក្លាលើការអនុវត្ត ធនានុសិទ្ធិ ដែលជាហេតុនាំឱ្យភាគីធ្វើការប្តឹងឧទ្ធរណ៍³⁰ ។ ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍មានបន្ទុកក្នុងការ បង្ហាញឱ្យឃើញថា i) កំហុសអង្គច្បាប់នាំឱ្យសេចក្តីសម្រេចគ្មានសុពលភាព ii) កំហុសអង្គហេតុ នាំឱ្យមានភាពអយុត្តិធម៌ ឬ iii) សេចក្តីសម្រេច ឬដីកាមិនសមហេតុផលខ្លាំងដែលនាំឱ្យមាន

²⁸ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ២៥), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុក នៅក្នុងឃ្លាំងផ្ទុកឯកសាររួម ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D164/3/6 នៅកថាខណ្ឌ ២៥[១០] (លុបសេចក្តីយោង) ។

²⁹ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៦២), សាល ដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហមេធាវីការពារក្តី អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹង ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ របស់សហមេធាវីការពារក្តី អៀង ធីរិទ្ធ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D353/2/3 នៅកថាខណ្ឌ ៨ ។ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក /កសចស (អ.ប.ជ. ៦៤), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាបស់សហចៅក្រម ស៊ើបអង្កេតសម្រេចបដិសេធសំណើសុំអនុញ្ញាតចតសំឡេង/រូបភាពវីដេអូនៃការជួបជាមួយលោក អៀង សារី នៅក្នុងមន្ទីរ ឃុំឃាំង ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ A371/2/12 នៅកថាខណ្ឌ ២២ ។

³⁰ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៦២), សាល ដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់សហមេធាវីការពារក្តី អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹង ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ របស់សហមេធាវីការពារក្តី អៀង ធីរិទ្ធ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D353/2/3 នៅកថាខណ្ឌ ៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សេចក្តីសន្និដ្ឋានថា សចស មិនបានអនុវត្តធានាសិទ្ធិរបស់ខ្លួនឱ្យបានត្រឹមត្រូវ³¹ ។ ទទ្ទឹករណ៍របស់ ភាគីណាដែលមិនមានសក្តានុពលនាំឱ្យឈានដល់ការប្រានចោល ឬកែប្រែសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវ បានរងការជំទាស់ អបជ អាចប្រានចោលភ្លាមៗ ដោយមិនចាំបាច់ពិនិត្យដល់អង្គសេចក្តី³² ។

១៥. ដូចដែលត្រូវបានលើកជាអំណះអំណាងបន្ថែមទៀតនៅផ្នែកខាងក្រោម បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ផ្អែកលើ ការយល់ខុសជាមូលដ្ឋានដែលថា រាល់កំហុសអង្គច្បាប់ ឬកំហុសអង្គហេតុណាមួយក៏ដោយ គឺសុទ្ធ តែអាចនាំឱ្យមានការកែប្រែនូវសេចក្តីសម្រេច និងនាំឱ្យមានការវាយតម្លៃសារជាថ្មីនៃច្បាប់គ្រប់ គ្រងដំណើរការតុលាការដែលមាន និងអង្គហេតុជាធរមាន ។ សពអ មិនយកចិត្តទុកដាក់លើ កាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃកំហុសតាមការចោទប្រកាន់ទាំងនោះ ហើយ ប្រសិនបើវាត្រូវបានបង្កើតឡើងក៏ដោយ ថាតើវាកើតមានឡើងរបៀបណាដែលបានបង្កឱ្យមានការ បំពានធានាសិទ្ធិ ដើម្បីឈានដល់ការសន្និដ្ឋានថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ត្រូវបានប្រានចោល ដោយសារមានវិការៈ ។

ខ. ទទ្ទឹករណ៍ទី៣ និងទទ្ទឹករណ៍ទី៤ គឺមិនអាចទទួលយកបាន

១៦. ក្រុមការពារក្តីស្នើឡើងថា ទទ្ទឹករណ៍ទី៣ និងទទ្ទឹករណ៍ទី៤ គឺសុទ្ធតែមិនអាចទទួលយកបាន ហើយក៏មិនគួរត្រូវបានធ្វើការពិនិត្យពិច័យលើអង្គសេចក្តីនានាដែរ ។ ដូចដែលបានលើកឡើងនៅ ខាងក្រោម ការចោទប្រកាន់ពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងបទព្រហ្មទណ្ឌរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និង វិធីសាស្ត្ររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ចំពោះការកំណត់វិសាលភាពនៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ

³¹ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៦៤), សាល ដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចបដិសេធសំណើសុំ អនុញ្ញាតថតសំឡេង/រូបភាពវីដេអូនៃការជួបជាមួយលោក អៀង សារី នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំង ចុះថ្ងៃទី ១១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ A371/2/12 នៅកថាខណ្ឌ ២២ ។

³² សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៤៧ & ៤៨), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើដីកាសម្រេចរួមរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត លេខ D250/3/3 ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ និងដីកាសម្រេចលេខ D250/3/2 ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ លើការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D250/3/2/1/5 នៅកថាខណ្ឌ ២២ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សម្រាប់ការសម្លាប់រង្គាល និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ គឺសុទ្ធតែមិនមែនជាបញ្ហាដែលស្ថិតនៅក្នុង អំណាចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញឡើយ ។ ទង្វើករណីនីមួយៗពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហា (ចេតនាខក្រិដ្ឋ និងការដាក់ដែនកំណត់សម្រាប់ខក្រិដ្ឋកម្មនានា) ដែលមិនមែនជាការកំណត់នៃដីកា ដំណោះស្រាយ ឬបើមិនដូច្នោះទេ វាជាទង្វើករណីស្ថិតនៅក្នុងវិសាលភាពនៃការពិនិត្យឡើងវិញ ដែលអាចអនុញ្ញាតបាន ។

i. សព្វអ ស្នើសុំដែលមិនអាចអនុញ្ញាតបានឱ្យធ្វើការកែតម្រូវកំហុសនៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ សចស ស្តីពីការសម្លាប់រង្គាល និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំក្នុងគោលបំណងបង្កើតនូវការទទួល ខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌដល់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម

១៧. កាតព្វកិច្ចដំបូងរបស់តុលាការមួយ គឺបញ្ជាក់អំពីដែនយុត្តាធិការរបស់ខ្លួនជាមុនសិន³³ ។ ភាពជា

³³ សូមមើល, សាលក្រមរបស់តុលាការរដ្ឋបាលនៃអង្គការពលកម្មអន្តរជាតិលើពាក្យបណ្តឹងដែលបានធ្វើឡើងប្រឆាំងអង្គការ អប់រំសង្គម និងវប្បធម៌របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (ICJ. របាយការណ៍ឆ្នាំ ១៩៥៦) មតិយោបល់ណែនាំ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៥៦ ។ មតិយោបល់ផ្សេងគ្នារបស់ចៅក្រម Cordova ត្រង់ទំព័រ ១៦៣ **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ២៣** ដោយបានដកស្រង់ចេញពី រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Dusko Tadić (IT-94-1), ដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះ សាលាឧទ្ធរណ៍, ដីកាសម្រេចលើញត្តិរបស់មេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឱ្យទទួលយកបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើបញ្ហាដែនសមត្ថកិច្ច តុលាការ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៥ (“ដីកាសម្រេចលើបញ្ហាយុត្តាធិការ ក្នុងរឿងក្តី Tadić”) ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨ **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ១**។ សូមមើលផងដែរ, រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Milan Milutinović និងអ្នកផ្សេងទៀត (IT-05-87-PT), សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិស្តីពីបញ្ហាយុត្តាធិការរបស់ Ojdanic: សហចារីដោយប្រយោល, ថ្ងៃទី ២២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣, ២៥, ៤០ **ច្រើនសារនៃសារណាក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ៤០**: [“អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសូមបញ្ជាក់ថាទម្រង់ នៃការទទួលខុសត្រូវដែលមាន ចែងក្នុងកថាខណ្ឌ២២ នៃសំណួរពររួមពីអ្នកសុំធ្វើវិសោធនកម្មលើបទចោទប្រកាន់ គឺមិនមាននៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិទំនៀម ទម្លាប់នោះទេ នៅពេលដែលកើតមានព្រឹត្តិការណ៍ដែលត្រូវបានរងការចោទនៅក្នុងដីកាចោទប្រកាន់ ។ អង្គជំនុំជម្រះបាន រម្ងឹកឡើងវិញនូវសេចក្តីសង្កេតរបស់ខ្លួននៅក្នុងកថាខណ្ឌ២៥ផ្នែកខាងលើថា ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌទាំងពីរដែលបានមកពីអង្គ ជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍កាលពីខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៣ នោះ សេចក្តីសម្រេចរបស់ Ojdanic គឺមិនត្រូវបានបំពេញតាម ទម្លាប់នៃការទទួលខុសត្រូវទេនោះ តុលាការក៏គ្មានយុត្តាធិការដើម្បីកំណត់ពីទោសកំហុសរបស់ជនជាប់ចោទអនុលោមតាម ទម្រង់នោះដែរ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះនឹងមិនចូលរួមក្នុងការពិនិត្យមើលថាតើលក្ខន្តិកៈមានលក្ខណៈទូលំទូលាយ គ្រប់គ្រាន់ឬទេ ដើម្បីរួមបញ្ចូល “សហចារីដោយប្រយោល” ប្រសិនបើទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវបែបនេះ មិនមាននៅ ក្នុងទំនៀមទម្លាប់។”] (លុបចោលសេចក្តីយោង) **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ៧**។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ម្ចាស់យុត្តាធិការរបស់តុលាការ គឺត្រូវធ្វើការកំណត់ជាមុននូវសិទ្ធិអំណាចរបស់ស្ថាប័នតុលាការ ដើម្បីបង្កើតនូវអំណះអំណាងផ្លូវច្បាប់ណាមួយ ស្តីពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់បុគ្គល ម្នាក់ ។ ជាក់ស្តែង អំណះអំណាងបង្ហាញពីកង្វះយុត្តាធិការ គឺស្មើនឹងការខ្វះអំណាចស្របច្បាប់ ដើម្បីធ្វើការសម្រេចតាមផ្លូវតុលាការលើសុពលភាពនៃរឿងក្តីនេះ ។ ដូចដែលបានលើកឡើងដោយ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៅក្នុងសំណុំរឿង០០១ ដូច្នោះថា “តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច គឺជា បុរេលក្ខខណ្ឌនៃការជំនុំជម្រះក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌ ។ ការបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដោយមិនមាន យុត្តាធិការ នឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់មូលដ្ឋាននៃអាណត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក និងធ្វើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះ សាលាដំបូងលែងមានអំណាចស្របច្បាប់ដើម្បីជំនុំជម្រះជនជាប់ចោទ”³⁴ ។ ការរកឃើញទាំង ឡាយណាមួយរបស់តុលាការលើខ្លឹមសារសំខាន់ៗនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬការទទួលខុសត្រូវលើបទល្មើស ព្រហ្មទណ្ឌរបស់ជនសង្ស័យ ដែលត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់ដោយគ្មានយុត្តាធិការ អាចចាត់ទុក ថាជាការធ្វើឡើងនៅ ចំពោះមុខជនដែលមិនមែនជាចៅក្រម³⁵ ។

១៨. ការពិតដែលបញ្ហាយុត្តាធិការបង្កើតបានជាបុរេលក្ខខណ្ឌចាំបាច់មួយ ដើម្បីអាចរកឃើញនូវប្រភព នៃអង្គសេចក្តីនានាដែលកើតចេញមកពីចរិកលក្ខណៈនៃយុត្តាធិការ ។ គ្មានអ្វីក្រៅពី “អំណាចច្បាប់ ឡើយ ហេតុដូច្នោះវាជាអំណាចស្របច្បាប់ដ៏សំខាន់ “ដើម្បីលើកឡើងអំពីច្បាប់”³⁶ ។ បើនិយាយឱ្យ កាន់តែច្បាស់ជាងនេះគឺថា តុលាការមួយដែលអវត្តមាននូវកត្តាធម្មនុរូប គឺ “មិនអាចឱ្យតុលាការ នោះ អាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្លូវច្បាប់ណាមួយ ឬក៏ធ្វើការសង្កេតអ្វីក៏ដោយ” លើខ្លឹមសារសំខាន់ៗ នៃបញ្ហាចោទនានានៅក្នុងរឿងក្តីនោះបានទេ³⁷ ។

³⁴ សាលដីកានៃសំណុំរឿង០០១, ឯកសារ F28 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៤ ។

³⁵ “ចំពោះមុខបុគ្គលដែលមិនមែនជាចៅក្រម,” គឺ “គ្មានសមត្ថកិច្ច” ។

³⁶ ដីកាសម្រេចស្តីពីបញ្ហាយុត្តាធិការ ក្នុងរឿងក្តី *Tadić* ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០ ។

³⁷ *សំណុំរឿងពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើកម្លាំងតាមផ្លូវច្បាប់ (Serbia និង Montenegro ទល់នឹងប្រទេស Belgium)*, (របាយការណ៍ របស់ I.C.J. ឆ្នាំ ២០០៤) សាលដីកាលើការជំទាស់បឋម ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១២៨ [“ទោះយ៉ាងណាក្តី សម្រាប់សំណុំរឿងបច្ចុប្បន្ន កាលណាតុលាការឈានដល់ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានថា ខ្លួនគ្មានដែន សមត្ថកិច្ចដើម្បីចាត់ការលើការអះអាងដែលមាននៅក្នុងពាក្យស្នើសុំហើយនោះ”] ខ្លួនក៏មិនអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ឬធ្វើការ ចម្លើយតបរបស់ អ៊ុយ ថែមទេវនីលបណ្ឌិតខ្មែរនៃសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ទំព័រ ១២ នៃ ៧៩ ប្រឆាំងនឹងការដោះស្រាយ (សំណុំរឿង)

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សង្កេតលើបញ្ហាអ្វីក៏ដោយ ទាក់ទងនឹងសំណួរចោទស្តីពីថាតើការរំលោភបំពានត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅដោយរបៀបណា ឬការ ទទួលខុសត្រូវជាអន្តរជាតិអ្វីខ្លះដែលកើតឡើង។” **ក្របខណ្ឌសហសម្ព័ន្ធ ២៦**។ *រឿងក្តីពាក់ព័ន្ធនឹងប្រទេសទីម័រខាង កើត (រវាងព័រទុយហ្គាល់ ទល់នឹង អូស្ត្រាលី)*, (របាយការណ៍របស់ I.C.J. ឆ្នាំ ១៩៩៥) សាលដីកាចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៩៥ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៥-៣៦ [កថាខណ្ឌ ៣៦៖ ដោយបានច្រានចោល នូវការជំទាស់លើកទីមួយក្នុងចំណោមពីរ របស់ប្រទេសអូស្ត្រាលីដែលការជំទាស់នេះត្រូវបានពិនិត្យវិនិច្ឆ័យ ប៉ុន្តែបានសម្រេចទទួលយកការជំទាស់លើកទីពីរ [ការ ជំទាស់លើបញ្ហាយុត្តាធិការ] តុលាការយល់ឃើញថា ... តុលាការមិនអាចចេញសេចក្តីសម្រេចលើពាក្យបណ្តឹងរបស់ ប្រទេសព័រទុយហ្គាល់បានទេ ទាំងសុពលភាពនៃអង្គសេចក្តីទោះបីមានសំណួរចោទឡើងសំខាន់យ៉ាងណាក៏ដោយ ទាំងការ បរិយាយនូវអំណះអំណាងដោយម្ចាស់ពាក្យបណ្តឹង ព្រមទាំងការលើកឡើងវិធានច្បាប់អន្តរជាតិពាក់ព័ន្ធ **ក្របខណ្ឌសហសម្ព័ន្ធ ២៧**។ *រឿងក្តីទាក់ទងនឹងសកម្មភាពប្រដាប់អាវុធនៅលើទឹកដីកុងហ្គោ (ពាក្យសុំថ្មី នៅឆ្នាំ ២០០២) (សាលាដំបូងប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ ទល់នឹង ប្រទេសវ៉ាន់ដា)* (របាយការណ៍របស់ I.C.J. ឆ្នាំ ២០០៦) សាលដីកា លើយុត្តាធិការរបស់តុលាការ និងការទទួលយកពាក្យសុំ, ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៦, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១២៧ [តុលាការ បានឈានដល់ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដូច្នោះថា ខ្លួនមិនអាចទទួលយកនូវអំណះអំណាងណាមួយដែលបានលើកឡើងដើម្បី បញ្ជូនបន្តទៅ DRG ក្នុងការបង្កើតនូវយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន សម្រាប់ រឿងក្តីបច្ចុប្បន្ននេះទេ ហេតុដូច្នោះហើយ យើងក៏មិន អាចចាត់ការលើពាក្យសុំក្រោយៗទៀតដែរ” **ក្របខណ្ឌសហសម្ព័ន្ធ ២៧**។ *សូមមើលផងដែរ, រឿងក្តីរបស់ the Monetary Gold ដែលត្រូវបានដកចេញពីទីក្រុងវ្យែននៅឆ្នាំ ១៩៤៣ (ប្រទេសអ៊ីតាលី ទល់នឹង បារាំង, ចក្រភពអង់គ្លេស, ប្រទេសអៀរឡង់ខាងជើង និងសហរដ្ឋអាមេរិក)* (របាយការណ៍របស់ I.C.J. ឆ្នាំ ១៩៥៤) សាលក្រមលើសំណួរបឋម ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៥៤, ត្រង់ទំព័រ ៣២-៣៣ **ក្របខណ្ឌសហសម្ព័ន្ធ ២២**។ *រឿងក្តីរវាង អាហ្វ្រិកភាគទិសកើត (រឿងក្តីរបស់ប្រទេសអេត្យូពី ទល់នឹង អាហ្វ្រិកខាងត្បូង, សំណុំរឿងប្រទេសលីបេរីយ៉ា ទល់នឹង អាហ្វ្រិកខាងត្បូង)* (របាយការណ៍របស់ I.C.J. ឆ្នាំ ១៩៦៦) សាលដីកាលើការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលទីពីរ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៦៦ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៩។” **ក្របខណ្ឌសហសម្ព័ន្ធ ២៤** ។ អំណះអំណាងច្បាប់ស្រដៀងគ្នានេះ ក៏ត្រូវបានអនុម័តនៅ តុលាការ ICTY (*សូមមើល, រឿងក្តីរបស់ Prosecutor ទល់នឹង Delalić* និងអ្នកផ្សេងទៀត, រឿងក្តីលេខ, (IT-96-21), សាលដីកា, អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល, មតិជំទាស់របស់ចៅក្រម Bennouna ទៅលើបញ្ហាដែនយុត្តាធិការនៃអង្គជំនុំ ជម្រះសាលាដំបូង ដើម្បីបើកសវនាការជំនុំជម្រះលើបញ្ហានៃការសុំធ្វើការដោះលែងជាបណ្តោះអាសន្ន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១ [“យើងមិនបានធ្វើការសម្រេចលើអង្គសេចក្តីនៃព្រឹត្តិករនេះទេ ដោយសារយើងជឿថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមិនមានយុត្តាធិការក្នុងការសម្រេចលើបញ្ហានេះ”] **ក្របខណ្ឌសហសម្ព័ន្ធ ២** ហើយនៅ តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា នៅពេលការអនុវត្តនូវយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន ត្រូវបានបដិសេធចោល បញ្ហានេះត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាករណីដែល “មិនអាចយកមកវិនិច្ឆ័យបាន” ហើយផលវិបាក គឺថា តុលាការគ្មានលទ្ធភាពក្នុងការជំនុំជម្រះលើខ្លឹមសារសំខាន់ៗបានទេ ។ (*សូមមើល, រឿងក្តីរបស់ Prosecutor ទល់នឹង Thomas Lubanga Dyilo, រឿងក្តីលេខ (ICC-01/04-01/06 (OA4)), អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល, សាលដីកាលើ បណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក Thomas Lubanga Dyilo ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចលើការជំទាស់តវ៉ារបស់ក្រុមការពារក្តី ទៅនឹងបញ្ហាដែនយុត្តាធិការរបស់តុលាការ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ១៩ (២) នៃលក្ខន្តិកៈ[តុលាការព្រហ្មទណ្ឌ*

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

១៩. និយាយម្យ៉ាងទៀត ការរកឃើញថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម^{៣៨} រារាំងនូវ អំណះអំណាងទាំងឡាយណា ដែលលើកឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងលទ្ធភាពនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់ អ្នកស្រីលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌទាំងនោះ^{៣៩} ។ ការសន្និដ្ឋានណាមួយដែលទាក់ទងនឹងលក្ខខណ្ឌបែប នេះ នឹងធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ភាពចម្បងនៃអាណត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក និងជាការធ្វើឡើង ហួសពី អំណាចច្បាប់ លើរាល់ភាពត្រឹមត្រូវនៃអំណាចស្របច្បាប់ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ទង្វើករណីទី៣ និងទង្វើករណីទី៤ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលបានពឹងផ្អែកទាំងស្រុងលើការជំទាស់នានា ទាក់ទងនឹង ការទទួលខុសត្រូវលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវតែច្រានចោល ។

ii. សព្វ មិនអាចធ្វើការស្នើសុំឱ្យពិនិត្យសារឡើងវិញនូវវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស លើ ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការសម្លាប់រង្គាលឡើយ

២០. ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា គ្មានការបើកឱកាសសម្រាប់ អបជ ដើម្បីធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញ នូវវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការសម្លាប់រង្គាល និងការ បាត់ខ្លួនដោយបង្ខំបានទេ ពីព្រោះដែនកំណត់ជាក់លាក់នៃបទឧក្រិដ្ឋទាំងពីរនេះមិនមែនបានមកពី វិសាលភាពនៃអំណាចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញនោះទេ ។

២១. សព្វ បានចោទប្រកាន់ថា “សចស មានកំហុសអង្គច្បាប់ដោយការរកឃើញថា ចេតនានៅក្នុង ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាល គឺជាកាសម្លាប់ក្នុងកម្រិត ‘ដ៏ច្រើន’ ត្រូវតែត្រូវបានបង្កើតឡើង

អន្តរជាតិ] ដែលបានធ្វើនៅថ្ងៃទី ៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៦, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៦, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២១-២៤ [ខ្លឹមសារនៃកថាខណ្ឌ ២៣៖ “វត្តមានរបស់នរណាម្នាក់ដែលបានផ្ទេររួចហើយ រារាំង...ដែលមិនត្រូវបានបរិយាយម្តង មួយនៅក្នុងមាត្រា ១៧ [ជាឧបសគ្គចំពោះការអនុវត្តយុត្តាធិការរបស់តុលាការនេះ] ធ្វើឱ្យរឿងក្តីនេះ មិនអាចទទួល យកបាន ហើយហេតុដូច្នោះ ក៏មានន័យថា តុលាការមិនអាចយករឿងក្តីនេះមកធ្វើការវិនិច្ឆ័យបានដែរ”] **ក្រាបបញ្ជូនសម្ភារៈ ២០]។**

³⁸ សូមមើល, ដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣២៥ ។

³⁹ សូមមើលឧទាហរណ៍, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨១-៣១២ [ជាពិសេសត្រង់កថាខណ្ឌ ៣០៧៖ “ភស្តុតាងស្តីពីការទទួលខុសត្រូវ ការប្រព្រឹត្ត និងសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានបង្ហាញយ៉ាងរឹងមាំថា គាត់អាចទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងអស់នេះ តាមរយៈទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវដែលមាននៅក្នុង សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទ”]។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

‘ជាមុន’⁴⁰ ។ លើសពីនេះ សព្វអ បានបន្តចោទប្រកាន់ទៀតថា “សចស បានអនុវត្តខុសនូវ និយមន័យនៃឧក្រិដ្ឋកម្មសម័យទំនើបនៃការធ្វើឱ្យបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ដែលមិនមានអត្ថិភាពក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥ ជំនួសឱ្យធាតុផ្សំនានានៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀតក្នុងរូបភាពជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំង មនុស្សជាតិ”⁴¹ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ការចោទប្រកាន់ពីការមានកំហុសអង្គច្បាប់ទាំងនេះ វាស្ថិត នៅក្រៅដែនអំណាចរបស់ អបជ ក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញ ។

២២. ដូចដែលបានបញ្ជាក់ដោយ អបជ ក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ដូច្នោះថា “ការជំទាស់ទាក់ទងនឹងបញ្ហា ជាក់លាក់មួយចំនួននៃបទល្មើសសំខាន់មួយ ឬទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ ... គឺជាបញ្ហាដែល ត្រូវដោះស្រាយនៅតុលាការ ។ ឧទាហរណ៍ ការជំទាស់ទៅនឹងនិយមន័យជាក់លាក់ និងការអនុវត្ត ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ មិនអាចទទួលយកបានទេនៅដំណាក់កាលបុរេជំនុំ ជម្រះ ... បញ្ហានេះ ដោយសារតែការជំទាស់នេះ ជាញឹកញាប់មានការពាក់ព័ន្ធនឹងការសម្រេចលើ បញ្ហាពិតប្រាកដ ឬបញ្ហាលាយឡំគ្នានៃអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុដែលត្រូវធ្វើឡើងនៅពេលសវនាការ តាមការសួរដេញដោល និងការផ្តឹងផ្តែងលើភស្តុតាងទាំងអស់”⁴² ។

២៣. ការជំទាស់តវ៉ារបស់ សព្វអ ចំពោះវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ក្នុងការវាយតម្លៃលើការសម្លាប់រង្គាល និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ គឺជាវិទាទប្រឈមដ៏ធំមួយដែលវាពាក់ព័ន្ធនឹងដែនកំណត់ជាក់លាក់នៃ ឧក្រិដ្ឋកម្មនេះ ។ ទឡើករណ៍ទី៣ ពាក់ព័ន្ធនឹងចំណោទសំណួរលាយឡំគ្នាទាក់ទងនឹងបញ្ហាអង្គ

40 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨ ។
41 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៧ ។
42 សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ១៤៥ & ១៤៦), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ធ្វើឡើងដោយ នួន ជា និង អៀង ធីរិទ្ធ ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១១, ឯកសារ D427/4/7 កថាខណ្ឌ ៦២ ដកស្រង់ក្នុងនោះ ពីក្នុងសំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេង ទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៣៨), សំណុំរឿងរបស់ នួន ជា សាលដីកាលើ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចំពោះការអនុវត្តសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម (JCE) ធ្វើនៅ ថ្ងៃទី ២០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D97/15/9 (“ដីកាសម្រេចលើសហឧក្រិដ្ឋកម្មរួម”), ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣ (លុបចេញសេចក្តីយោងផ្សេងៗទៀត) ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ច្បាប់ និងអង្គហេតុ ដែលរាប់បញ្ចូលអំពើឧក្រិដ្ឋ និងចេតនាឧក្រិដ្ឋ នៃការសម្លាប់រង្គាល⁴³ ការអនុវត្តនូវវិធីសាស្ត្រភស្តុតាងដ៏ត្រឹមត្រូវលើបញ្ហានៃការមានចេតនាឧក្រិដ្ឋ ទៅតាមកាលៈទេសៈ នៃរឿងក្តី (ឧទាហរណ៍ថា តើមានការចង្អុលបង្ហាញនូវលក្ខខណ្ឌនៃការមានចេតនាជាមុន ក្នុងការសម្លាប់ឬទេ)⁴⁴ ហើយថា តើ សចស មានកំហុសអង្គច្បាប់ ដោយសារតែមិនបានរកឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានចេតនាឧក្រិដ្ឋជាចាំបាច់ក្នុងការសម្លាប់រង្គាលមែនដែរឬទេ⁴⁵ ។ ទទ្ទីករណ៍ ទី៤ ពាក់ព័ន្ធនឹងចំណោទសំណួរលាយឡំគ្នាចំពោះបញ្ហាអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុ ដែលរាប់បញ្ចូល អំពើឧក្រិដ្ឋ និងចេតនាឧក្រិដ្ឋ នៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ⁴⁶ ថា តើ សចស បានធ្វើខុសដែរឬទេ ក្នុងការតម្រូវថា បុគ្គលណាម្នាក់នោះ ត្រូវតែបានធ្វើការសួររកអំពីទីតាំងរបស់ជនរងគ្រោះ⁴⁷ និងវិធីសាស្ត្រត្រឹមត្រូវក្នុងការបង្ហាញភស្តុតាងទាក់ទងទៅនឹងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ⁴⁸ ។ សំណួរចោទលើបញ្ហាអង្គហេតុ និងបញ្ហាអង្គច្បាប់ទាំងនេះ មិនអាចធ្វើការកំណត់បាននៅចំពោះមុខ អបជ ក្នុងរង្វង់បរិបទនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចមួយលើបញ្ហាយុត្តាធិការនោះទេ ប៉ុន្តែវាជាបញ្ហាដែលអាចត្រូវបានកំណត់សេចក្តីនៅក្នុងសវនាការ ។ ហេតុដូច្នេះហើយបានជាទទ្ទីករណ៍ ទី៣ និង ទទ្ទីករណ៍ទី៤ គួរតែត្រូវបានច្រានចោល ។

IV. ចម្លើយតប

ក. ទទ្ទីករណ៍ទី១៖ សចស មិនបានធ្វើខុសដោយការរកឃើញថា បទចោទប្រកាន់ទំនាញយណាដែលមានក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនឡើងឱ្យស៊ើបសួររបស់ សព្វអត្រូវតែបានធ្វើការចោទប្រកាន់ថា មុនសិល ដើម្បីអាចក្លាយជាផ្នែកមួយនៃដីកាដីណោះត្រូវបាន

⁴³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨-៤៤ ។
⁴⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨-៤០ និងត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥-៤៦ ។
⁴⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨ និងត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥-៤៦ ។
⁴⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៧-៥១ ។
⁴⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥២-៥៥ ។
⁴⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៦-៥៧ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

២៤. នៅក្នុងកថាខណ្ឌ១១ ដល់កថាខណ្ឌ២២ នៃបណ្ឌិត្យខន្ធរណី សព្វអ បានអះអាងថា “សចស ខកខានមិនបានពិចារណាលើអំពីការចោទប្រកាន់ផ្នែកអង្គហេតុដែលពួកគាត់ត្រូវបានប្តឹងទេ ឬ អំណះអំណាងរបស់ [សព្វអ] នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់គាត់ ដែលបានបង្ហាញពីរបៀប ដែលភស្តុតាងទាំងនោះ គាំទ្រចំពោះការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌរបស់ [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏សែនធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើនទាំងនោះ”⁴⁹ ។ សព្វអ បានអះអាងថា សចស មាន កាតព្វកិច្ចក្នុងការពិចារណាថាតើភស្តុតាងបញ្ជាក់ណាខ្លះ ដែលកំណត់បានថាជនសង្ស័យដែលមាន ឈ្មោះនៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបន្ថែម មួយចំនួន “មានការទទួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយនៅក្រោមទម្រង់នៃការ ទទួលខុសត្រូវជាធរមានណាមួយដែរឬទេ”⁵⁰ ។

២៥. ដើម្បីគាំទ្រដល់ការអះអាងនេះ សព្វអ ស្នើឡើងថា ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកា សន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបន្ថែមមួយចំនួន បានផ្តល់នូវការជូនដំណឹងដល់ក្រុមការពារក្តីពីអង្គ ហេតុទាំងឡាយដែលអាចនាំឱ្យឈានដល់ការចោទប្រកាន់⁵¹ ហើយថាការសន្និដ្ឋានផ្ទុយរបស់ សចស ជាការដកហូតនូវការផ្តន្ទាទោសចេញ៖ i) សិទ្ធិចូលរួមក្នុងការដឹងព្រឹត្តិការណ៍ស្តីពីការ ទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ⁵² និង ii) សិទ្ធិក្នុងការប្តឹងខន្ធរណី ប្រឆាំងនឹងការរកឃើញរបស់ សចស ពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុនានាដែលនាំឱ្យអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់⁵³ ។ ក្រុមការពារក្តីនឹងធ្វើការវែកញែកនូវអំណះអំណាងនានា ដែល បានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្ឌិត្យខន្ធរណីទាក់ទងនឹងទង្វើករណីទី១ នៅផ្នែកខាងក្រោម ។

i. ការអនុម័តច្បាប់ទូទៅជាធរមានរបស់ សចស ទាក់ទងទៅនឹងអង្គហេតុ ដែលអាច នាំឱ្យឈានដល់ការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ

⁴⁹ បណ្ឌិត្យខន្ធរណី ត្រង់កថាខណ្ឌ ១២ ។
⁵⁰ បណ្ឌិត្យខន្ធរណី ត្រង់កថាខណ្ឌ ១១ ។
⁵¹ បណ្ឌិត្យខន្ធរណី ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣-១៤ ។
⁵² បណ្ឌិត្យខន្ធរណី ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥ ។
⁵³ បណ្ឌិត្យខន្ធរណី ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦-១៧ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

២៦. សព្វអ បានអះអាងថា “ការពឹងផ្អែករបស់ សចស លើដីកាសម្រេចមួយ ដែលបានចេញដោយ ការិយាល័យរបស់ខ្លួន ក្នុងអំឡុងពេលនៃការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០២ នោះ គឺមិនមានភាព គួរឱ្យជឿជាក់នោះឡើយ”⁵⁴ ។ ការទាមទារនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយយោងពីដីកាសម្រេចលើ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ (“ដីកាស្រាយបំភ្លឺ”)⁵⁵ ដែលបានលើកឡើងថា សចស “មិនអាចនឹងធ្វើការបញ្ជូនបុគ្គលណាមួយទៅជំនុំជម្រះ ចំពោះអង្គហេតុណាដែលបុគ្គល នោះមិនត្រូវបានដាក់ឱ្យបិទក្រោមការពិនិត្យជាមុននោះទេ”⁵⁶ ។ សព្វអ បានអះអាងថា សចស បានពឹងផ្អែកលើប្រយោគតែមួយដែលត្រូវបានដកចេញពីក្នុងបរិបទនេះ ហើយ “ប្រយោគយ៉ាងជិត បន្តពីក្រោយមានសារសំខាន់ក្នុងការបកស្រាយដីកាសម្រេចនោះទាំងមូល និងពិតជាផ្ទុយទាំងស្រុង ទៅនឹងការលើកឡើងរបស់ សចស ដែលថាដីកាដោះស្រាយអាចរំលងចោលអង្គហេតុនានា ដែលមាននៅក្នុងដីកាសនិដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបបម ឬ ដីកាសនិដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើប សួររបបនៃមរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា គ្រាន់តែដោយសារពួកវាមិនបាន “ចោទប្រកាន់” ជនសង្ស័យ អំពើឧក្រិដ្ឋកម្មជាក់លាក់ ទាំងអស់នេះ ឬអំពើទម្រង់នៃការទទួលខុសត្រូវ”⁵⁷ ។ ប្រយោគដើមកំពុង លើកឡើងអានដូចនេះ៖

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវវិនិច្ឆ័យលើអង្គហេតុទាំងអស់ ដែលត្រូវបានប្តឹង ដោយត្រឹមត្រូវតាម នីតិវិធីច្បាប់ ។ ក្នុងនោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចនឹង ចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬ ដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់⁵⁸ ។

២៧. សព្វអ បានបន្ថែមទៀតថា “គោលបំណងតែមួយគត់” នៅក្នុងដីកាសនិដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ

⁵⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨ ។
⁵⁵ សំណុំរឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវត/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D198/1 ។
⁵⁶ សំណុំរឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវត/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D198/1, កថាខណ្ឌ ១០ ។
⁵⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៩ ។
⁵⁸ សំណុំរឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវត/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D198/1, កថាខណ្ឌ ១០ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

បឋម និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររូបនៃមន្ត្រីនានា គឺដើម្បីធ្វើការជូនដំណឹង “ជាលម្អិតអំពី លក្ខណៈ និងហេតុផលនៃការចោទប្រកាន់” ដែលជនម្នាក់បានទទួលរងនូវការចោទប្រកាន់ប្រឆាំង នឹងខ្លួន⁵⁹ ។ ទាំងនេះគឺជាការអះអាងខុស ទាំងបញ្ហាអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុ ។

២៨. ទីមួយ ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថា សចស មិនបានចេញសេចក្តីសម្រេចស្របគ្នា និងប្រកប ដោយភាពច្បាស់លាស់លើបញ្ហានេះ គឺជាការអះអាងខុស ។ នៅពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវ បានចោទប្រកាន់ ដោយកំបាំងមុខ ពីសំណាក់អតីត សចស អន្តរជាតិ Harmon គាត់ក៏បានបញ្ជាក់ យ៉ាងច្បាស់ថា វាគឺជាការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ ដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការផ្តល់នូវព័ត៌មាន លម្អិតទៅជូនត្រូវចោទអំពីលក្ខណៈ និងមូលហេតុនៃការចោទប្រកាន់ដូចដែលបានផ្តេងដូចតទៅ៖

ដើមហេតុ និងលក្ខណៈនៃបទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹង អ៊ឹម ថែម ព្រមទាំង ព័ត៌មានលម្អិតផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ និងព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត គឺមានបញ្ជាក់ នៅក្នុងការជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ដែលភ្ជាប់ជាមួយដីកាសម្រេចនេះ⁶⁰ ។

២៩. ទីពីរ ភស្តុតាងជាក់ស្តែង គឺជាការអះអាងរបស់ សពអ ដែលបានលើកឡើងថា សចស មាន កាតព្វកិច្ចវិនិច្ឆ័យលើអង្គហេតុនីមួយៗទាំងអស់ ដែលត្រូវបានប្តឹងដោយត្រឹមត្រូវតាមនីវិធីច្បាប់ ទាំងទៅលើការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងក្តីទៅជំនុំជម្រះ ឬដីកាសម្រេចលើកលែងការចោទប្រកាន់ គឺជាការអះអាងខុស ។ កាតព្វកិច្ចដើម្បីដោះស្រាយលើអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធនីមួយៗដែលទាក់ទងនឹង ការចោទប្រកាន់ និងការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងក្តីទៅជំនុំជម្រះ ឬដីកាលើកលែងការចោទប្រកាន់ កើតមានឡើងតែនៅពេលដែលបញ្ហាយុត្តាធិការត្រូវបានកំណត់ប៉ុណ្ណោះ ។

៣០. ដូចដែលបានពិគ្រោះខាងលើនៅក្នុងកថាខណ្ឌ១៧ ដល់កថាខណ្ឌ១៩ ការបង្កើតដែនយុត្តាធិការ គឺជាបុរេលក្ខខណ្ឌមិនអាចខ្វះបានចំពោះតុលាការទាំងណា ដែលត្រូវធ្វើការសម្រេចអំពីសុពលភាព នៃរឿងក្តីមួយ ។ អំណះអំណាងរបស់ សពអ គឺវាផ្ទុយទៅនឹងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននេះ ។ ការរកឃើញពីកង្វះយុត្តាធិការ និងការគ្មានសមត្ថកិច្ចលើរឿងក្តី នឹងនាំឱ្យឈានដល់ការទម្លាក់

⁵⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២២ ។

⁶⁰ ដីកាសម្រេចដាក់ អ៊ឹម ថែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយកំបាំងមុខ ចុះថ្ងៃទី ៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥, កថាខណ្ឌ ៧៥ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ពោលនូវបទចោទប្រកាន់ក្នុងសំណុំរឿងនេះដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ដូច្នោះ វាបញ្ចៀសនូវតម្រូវការ និង កាតព្វកិច្ចក្នុងការវិនិច្ឆ័យសម្រេចលើ “អង្គហេតុទាំងអស់ដែល [សចស] ត្រូវបានប្តឹងដោយ ត្រឹមត្រូវតាមនីតិវិធីច្បាប់ ទាំងការចេញដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ឬដីកាលើកលែងការចោទ ប្រកាន់”⁶¹ ។ អវត្តមាននូវការបង្ហាញឱ្យឃើញថា អ.វ.ត.ក មានយុត្តាធិការលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទាក់ទងនឹងបញ្ហាចោទលើអង្គហេតុនានា ដែលអាចបង្កើតបានជាបទប្រកាន់ដើម្បីបញ្ជូនរឿងក្តីទៅ ជំនុំជម្រះនោះ គឺមិនបានកើតមានឡើងនោះទេ ។ ដូចដែលនឹងត្រូវធ្វើការលើកឡើងខាងក្រោម ទាក់ទងនឹងទំនាក់ទំនងរវាង សព្វអ បរាជ័យក្នុងការចង្អុលបង្ហាញរបស់ខ្លួន ។

ii. សព្វអ បានបកស្រាយខុសលើសំណុំរឿងហេតុ ដែលថាក្រុមការពារក្តីត្រូវបានជូន ដំណឹងអំពីអង្គហេតុ ដែលអាចនាំឱ្យមានការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ

៣១. សព្វអ បានលើកឡើងថា ក្រុមការពារក្តីត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីអង្គហេតុ ដែលអាចនាំឱ្យមានការ ចោទប្រកាន់តាមរយៈសិទ្ធិអាចពិនិត្យមើលបាននៃដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបបម និង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបបនៃមន្ទីរពេទ្យ⁶² ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី អំណះអំណាងនេះមិន យកចិត្តទុកដាក់ទាល់តែសោះចំពោះបញ្ហាវិវឌ្ឍន៍ទៅមុខដ៏សំខាន់មួយនៃសំណុំរឿងនេះ ពោលគឺ នៅពេលដែលកិច្ចស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការត្រូវបានបញ្ចប់ (នៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ សម្រាប់សំណុំរឿង០០៤/១⁶³) ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ត្រូវបានជូនដំណឹងថា វិសាលភាព និងការ បញ្ជាក់ពីអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធនានាដែលគួរជឿជាក់បាន នឹងត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹង ពីបទចោទប្រកាន់ និងមិនមែនជាការកំណត់ដោយដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបបម និង ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបបនៃមន្ទីរពេទ្យនោះទេ ។ អំណះអំណាងរបស់ក្រុមការពារក្តីលើបញ្ហា

⁶¹ សំណុំរឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើ សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D198/1, កថាខណ្ឌ ១០ ។
⁶² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣ ។
⁶³ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹង អ៊ឹម ថែម ចេញនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D285 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

នេះត្រូវបានរៀបរាប់នៅក្នុងចម្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ^{៦៤} ។ កម្មវត្ថុ និងគោលបំណងនៃ ការជូនដំណឹងពីបទចោទប្រកាន់ គឺដើម្បីជូនដំណឹងដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ជាពិសេស គឺជូន ដំណឹងជនសង្ស័យពីលក្ខណៈ និងបុព្វហេតុនៃការចោទប្រកាន់ ដែលមានការជាប់ទាក់ទង និង លទ្ធភាពដែលអាចនឹងឈានទៅរកការចោទប្រកាន់ ។

៣២. អាស្រ័យហេតុនេះ ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថាការដាក់សំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបអង្កេតសួរ ទាក់ទងនឹងទំនប់អាងទឹកត្រពាំងថ្ម នៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥^{៦៥} គឺជាការបង្ហាញឱ្យឃើញពី ការដឹងខ្លួនរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ថាអ្នកស្រីអាចនឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះលើអង្គហេតុ ដែលអ្នកស្រីមិនត្រូវបានចោទប្រកាន់^{៦៦} គឺជាការអះអាងដោយការកាត់យល់ខុស ។ ទីមួយ សំណើ ទាក់ទងនឹងទំនប់អាងទឹកត្រពាំងថ្ម មិនមែនជាសំណើសុំឱ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបអង្កេតនោះទេ^{៦៧} ។ វាផ្ទុយ ពីសំណើរបស់ សពអ សុំឱ្យដាក់ឯកសារចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង០០៤/១ ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថា ជាសំណើសុំបំពេញកិច្ចស៊ើបអង្កេត^{៦៨} ទាក់ទងនឹងទំនប់អាងទឹកត្រពាំងថ្ម ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងគោល

⁶⁴ ចម្លើយតបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិប្រឆាំងនឹងអនកស្រី តាម វិធាន ៦៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ D304/6 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២០-២៩ ។ សូមមើល ផងដែរ, ចម្លើយតបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ឆ្លើយតបនឹងដីកាសម្រេច បំបែកអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ចេញពីសំណុំរឿង ០០៤ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ D300/1 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៦-២៧ ។ សំណើបន្ទាន់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្នើសុំ (១) ចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យដកព័ត៌មានចេញ ប្រឆាំងនឹងព័ត៌មាន សង្ខេបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និង (២) ស្នើសុំសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទាំងពីរចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍ សាធារណៈរួមមួយ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ D306 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥ ។

⁶⁵ សំណើរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ស្នើឱ្យដាក់បង្ហាញរាល់ប្រតិចារិកនៃសំណុំរឿង ០០២ ដែលមិនមែនជាសំណើកោសលុប ព្រមទាំងឯកសារមួយចំនួនទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកស្រី ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D283 (“សំណើទាក់ទងនឹងទំនប់អាងទឹកត្រពាំងថ្ម, ឯកសារ D283”) ។

⁶⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤ ផ្អែកលើ សំណើទាក់ទងនឹងទំនប់អាងទឹកត្រពាំងថ្ម, ឯកសារ D283 ។

⁶⁷ នៅក្នុងសំណើពាក់ព័ន្ធនឹងអាងទឹកត្រពាំងថ្ម ក្រុមការពារក្តីបានស្នើ សចស ឱ្យអនុញ្ញាតក្រុមការពារក្តីចូលពិនិត្យមើល សម្ភារៈតិកតាង និងសុំឱ្យដាក់ប្រតិចារិកទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទៅក្នុងសំណុំរឿង ០០៤ ។ សូមមើល, សំណើទាក់ទងនឹងអាងទឹកត្រពាំងថ្ម ឯកសារ D283 ត្រង់ទំព័រ ៦ ។

⁶⁸ ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ សុំដាក់ឯកសារចូលក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/១ ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ D300/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៩ [“អង្គបុរេជំនុំជម្រះ (“អ.ប.ជ”) ធ្លាប់បានសម្រេចថា សំណើសុំបង្គាប់ឱ្យ

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

បំណងអនុវត្តស្របគ្នានឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងការអនុញ្ញាតឱ្យ ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចូលពិនិត្យមើលប្រតិចារឹកក្នុងសំណុំរឿង០០២ ទាំងអស់ ដែលមានសំណៅជាឯកសារសម្ងាត់^{៦៩} ។

៣៣. ទីពីរ សំណើទាក់ទងនឹងទំនប់អាងទឹកត្រពាំងថ្មត្រូវបានដាក់នៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥ បានធ្វើ ឡើងបីថ្ងៃមុនពេលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ^{៧០} ជាពេលវេលាដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅតែអាចត្រូវ បានទទួលរងនូវការចោទប្រកាន់ដោយ សចស សម្រាប់បទឧក្រិដ្ឋបន្ថែមទៀត (ដែលនៅទីបំផុត ទៅក៏មិនត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់) ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី ក្រោយពីការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥^{៧១} សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការចោទ ប្រកាន់បានផ្តល់ព័ត៌មានចុងក្រោយដល់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីបទចោទប្រកាន់ *ជាក់ស្តែង* និងការ កំណត់នូវវិសាលភាពដែលមានសក្តានុពលមួយចំនួនក្នុងការបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ ។ ដូចដែលបាន សន្និដ្ឋានយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយ សចស ដូច្នោះថា ជនត្រូវចោទអាចត្រូវបានចោទប្រកាន់បញ្ជូនទៅ ជំនុំជម្រះតែចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលគាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ ហើយនិងបានជូនដំណឹងត្រឹមត្រូវ ប៉ុណ្ណោះ^{៧២} ។ រាល់ការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋទាំងឡាយណា ដែលស្ថិតនៅក្រៅការចោទប្រកាន់ ដែលមានចុះនៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ គឺលែងមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធទៀតហើយ ឬក៏វាជាប្រធានបទនៃការរៀបចំការពារក្តី ។

ដាក់ឯកសារចូលក្នុងសំណុំរឿង គឺជាសំណើអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ៥៥(១០) ពីព្រោះថាសំណើនេះតម្រូវឱ្យ ស.ច.ស វាយតម្លៃឯកសារនោះ ដើម្បីស្វែងរកភាពពាក់ព័ន្ធនិងកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយតាមគោលបំណងនៃសំណើបែបនេះ គឺដើម្បី បញ្ជាក់ពីការពិត” ។

⁶⁹ ចម្លើយតបរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ទៅនឹងសំណើពីការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដែលបានស្នើសុំពិនិត្យ ប្រតិចារឹកសម្ងាត់នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការលើសំណុំរឿង ០០២ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារ D127/1 ។

⁷⁰ សូមមើល, សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹង អ៊ឹម ថែម ចេញនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D285 ។

⁷¹ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរប្រឆាំងនឹង អ៊ឹម ថែម ចេញនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D285 ។

⁷² ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៥ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

iii. “សិទ្ធិធ្វើសវនាការ” លើភស្តុតាងដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលខុសត្រូវប្រហូទណ្ណរបស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និង “សិទ្ធិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍” លើការរកឃើញរបស់ សចស

“សិទ្ធិធ្វើសវនាការ”

៣៤. ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថា “គោលជំហររបស់ សចស បដិសេធដាច់អហង្គារចំពោះសិទ្ធិរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដើម្បីធ្វើសវនាការលើភស្តុតាងស្តីពីការទទួលខុសត្រូវរបស់[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ”⁷³ គឺជាការប្តឹងតវ៉ាដែលគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់ ។ ដូចដែលបានចង្អុលបង្ហាញយ៉ាងត្រឹមត្រូវនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ សពអ ថា “វិធានផ្ទៃក្នុងមិនផ្តល់ឱកាសណាមួយដល់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីធ្វើសវនាការថាតើឧក្រិដ្ឋកម្មណាមួយដែល សចស នឹងបញ្ចូលទៅក្នុងសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទរបស់ពួកគេ អនុលោមតាមវិធាន៥៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងទេ”⁷⁴ ។ គឺ សចស ជាអ្នកដែលមានកាតព្វកិច្ចស៊ើបអង្កេតលើរាល់អង្គហេតុទាំងឡាយដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបបម និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួររបបនៃម ហើយមានអំណាចក្នុងការកំណត់ថាតើអង្គហេតុណាមួយ ដែលអាចជាមូលដ្ឋាននៃការចោទប្រកាន់⁷⁵ ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងដែលមានតម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់គ្នា⁷⁶ ។ ស្របទៅនឹងគោលការណ៍

⁷³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥ ។
⁷⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥ ។
⁷⁵ រឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D198/1, កថាខណ្ឌ ១០ ។
⁷⁶ វិធាន ៥៥(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ។ សំណុំរឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស, ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D198/1, កថាខណ្ឌ ១០ [“កាតព្វកិច្ចស៊ើបអង្កេតលើអង្គហេតុទាំងមូលដែលមាននៅក្នុងបណ្តឹង មិនត្រូវមានការភ័ន្តច្រឡំជាមួយនឹង “កាតព្វកិច្ចដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ” បុគ្គលអំពីអង្គហេតុទាំងនេះនោះទេ ព្រោះកាតព្វកិច្ចចុងក្រោយនេះ មិនតម្រូវចំពោះចៅក្រមស៊ើបអង្កេតនោះឡើយ ។ ប្រសិនបើតម្រូវឱ្យចៅក្រមស៊ើបអង្កេតគោរពកាតព្វកិច្ចនេះ នោះវានឹងប៉ះពាល់ដល់ការបំពេញការងារក្នុងមុខងារជាចៅក្រមឯករាជ្យ ... ការដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យអាចធ្វើទៅបានចំពោះតែបុគ្គលដែល មានតម្រុយច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់គ្នាបញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះអាចជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការ

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សមភាពក្នុងការតទល់ក្តី មិនថា សព្វអ ឬ ក្រុមការពារក្តីទេ មានសិទ្ធិធ្វើសវនាការមុនពេលមាន ការកំណត់លើបញ្ហាទាំងនេះដោយ សចស ។

៣៥. ការអះអាងរបស់ សព្វអ ដែលថាខ្លួនមិនត្រូវបានអញ្ជើញឱ្យចូលរួម “ស្តាប់សវនាការពេល [អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម] ត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់”⁷⁷ គឺវាស្មើនឹងការអះអាងឥត ប្រយោជន៍សម្រាប់ជាគោលការណ៍ ឬជាការអនុវត្តជាក់ស្តែង ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវបានជូន ដំណឹងអំពីការចោទប្រកាន់ ដោយកំបាំងមុខ តាមរយៈការសម្រេចរបស់តុលាការ⁷⁸ ។ គ្មាន សវនាការត្រូវបានធ្វើឡើងនោះទេ ។ ប្រសិនបើការចោទប្រកាន់ត្រូវបានកើតឡើងនៅក្នុងសវនាការ នៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូង និងមិនមែនតាមរយៈ សេចក្តីសម្រេចរបស់តុលាការទេនោះ វិធានផ្ទៃ ក្នុង ៥៧ (គ្រប់គ្រងនីតិវិធីនៃការចោទប្រកាន់នៅពេលជនត្រូវចោទចូលបង្ហាញខ្លួនជាលើកដំបូង) មិនផ្តល់ឱកាសឱ្យ សព្វអ មានវត្តមាននៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការចូលបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងនេះឡើយ ។ ការអនុវត្តរបស់ អ.វ.ត.ក អនុញ្ញាតឱ្យតែមេធាវីការពារក្តីរបស់ជនសង្ស័យប៉ុណ្ណោះ មាន វត្តមានក្នុងអំឡុងពេលនៃការចោទប្រកាន់ក្នុងក្តីរបស់ខ្លួន⁷⁹ ។

ប្រព្រឹត្តិបទឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលមានចែងក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ (របស់ សព្វអ) ប៉ុណ្ណោះ”] ។ រឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវកត/កសចស, ដីកាសម្រេចបដិសេធការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅ ក្រោមការពិនិត្យបន្ថែម ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D298/2, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣ [“ការដាក់ឱ្យស្ថិត ក្រោមការពិនិត្យ ... មិនមែនជាទម្រង់ការនីតិវិធីធម្មតាទេ ប៉ុន្តែជាសេចក្តីសម្រេចតុលាការមួយរបស់សហចៅក្រមស៊ើប សួរ នៅពេលណាដែលខ្លួនយល់ឃើញថាមានភស្តុតាងជាក់លាក់ និងស៊ីសង្វាក់ប្រឆាំងនឹងជនណាមួយ។ តាមសេចក្តី សម្រេចរបស់ខ្លួននេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសម្រេចផងដែរអំពីពេលវេលាសមស្របដើម្បីដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការ ពិនិត្យ និងវិសាលភាពនៃការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការពិនិត្យនោះ” (លុបចោលសេចក្តីយោង)]។

⁷⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥ ។

⁷⁸ សូមមើល, ដីកាសម្រេចចោទប្រកាន់ អ៊ឹម ចែម ដោយកំបាំងមុខ, D239 ។

⁷⁹ សូមមើលជាឧទាហរណ៍, រឿងក្តីរបស់ អោ អាន, សំណុំរឿងលេខ ០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩/អ.វ.ត.ក/កសចស, កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ អោ អាន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D242 ត្រង់ទំព័រ ២ ។ រឿងក្តីរបស់ យឹម ទិត្យ, សំណុំរឿងលេខ ០០៤/០៧-០៩-២០០៩/អ.វ.ត.ក/កសចស, កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួន លើកដំបូងរបស់ យឹម ទិត្យ ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D281 ត្រង់ទំព័រ ១ ។ រឿងក្តីរបស់ នួន ជា និងអ្នក

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

៣៦. ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ នៅមុនពេលបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបអង្កេតតាមផ្លូវតុលាការ សព្វអ អាចនឹង ត្រូវបានដាក់សារណាឯករាជ្យដើម្បីបញ្ជាក់ពីជំហររបស់ខ្លួន ជាការតវ៉ាសុំឱ្យមានការកែតម្រូវនូវ ទម្រង់នៃការចោទប្រកាន់ ដោយរួមបញ្ចូលនូវភស្តុតាងជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ធ្វើការស្នើសុំឱ្យមានការ ចោទប្រកាន់បន្ថែម ។ នេះគឺជាសកម្មភាពដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុង សំណុំរឿង០០២ ក្នុងការស្នើសុំទៅកាន់ សចស ឱ្យធ្វើការចោទប្រកាន់ ខុច ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មមុននឹង ធ្វើការចោទប្រកាន់មួយដែលអាចនឹងត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងនេះទៅជំនុំជម្រះ^{៨០} ។ ចំពោះហេតុផល ដែលនៅតែមិនទាន់បានពន្យល់ គឺ សព្វអ បានបដិសេធមិនទទួលយកអត្ថប្រយោជន៍នៃនីតិវិធីនៃការ ការពារដីជាក់លាក់នេះ ។

“សិទ្ធិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍”

៣៧. សព្វអ បានអះអាងថា “គ្មាន ‘សេចក្តីសម្រេច’ ណាមួយសម្រាប់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដើម្បីប្តឹង ឧទ្ធរណ៍ក្នុងពេលណាមួយនៅក្នុងអំឡុងនៃកិច្ចស៊ើបសួរ”^{៨១} ដែលនេះ ជាការបដិសេធនូវសិទ្ធិរបស់ ព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចមួយចំនួនរបស់ សចស ទាក់ទងនឹង “សំអាងហេតុនៃសេចក្តីសម្រេចណាមួយដែលមិនចោទប្រកាន់ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬទម្រង់នៃការ ទទួលខុសត្រូវជាក់លាក់នោះ”^{៨២} ។ ការប្តឹងតវ៉ានេះ គឺជាការតវ៉ាដែលគ្មានគុណវុឌ្ឍិទាំងស្រុង ។ សព្វអ ត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចដាក់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយ កំបាំងមុខ ហើយដែលសេចក្តីសម្រេចនេះ អមជាមួយដោយសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់

ផ្ទេរទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស, កំណត់ហេតុនៃការបង្ហាញខ្លួនលើកដំបូងរបស់ អៀង សារី ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧, ឯកសារ E3/92, ត្រង់ទំព័រ ៤ ។

⁸⁰ សូមមើល, រឿងក្តីរបស់ នួន ជា និងអ្នកផ្ទេរទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស, សំណើ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាសុំធ្វើសេចក្តីជូនដំណឹងអំពីបទចោទប្រកាន់ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ខុច ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D334, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១-៤ ។

⁸¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦ ។

⁸² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

លើសំណុំរឿង០០៤/១ ក្នុងពេលតែមួយជាមួយក្រុមការពារក្តី^{៨៣} ។

៣៨. ទាំង សពអ និងក្រុមការពារក្តីមានសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើការតតាំងចំពោះភាពសមហេតុផលនៃការសម្រេចនេះ (ដែលមិនបានធ្វើការចោទប្រកាន់ទៅលើអង្គហេតុជាក់លាក់ណាមួយ) សម្រាប់ការពិភាក្សាដេញដោល ។ ក្រុមការពារក្តីបានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចនេះ^{៨៤} ហើយ សពអ បានឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់យើង^{៨៥} ។ ហេតុនេះវាសបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា មិនមានឧបសគ្គទេ ទាំងតាមទិដ្ឋភាពគោលការណ៍ ឬការអនុវត្តរវាង សពអ មិនឱ្យធ្វើការបង្ហាញហេតុផលណាមួយ ដែលទាក់ទងនឹងភស្តុតាង ភាពអាចអនុវត្តទៅបានចំពោះការកំណត់លក្ខខណ្ឌលើ “ភស្តុតាងដែលមានតម្រូវច្បាស់លាស់ និងស៊ីសង្វាក់” ក៏ដូចជាភាពសមស្របនៃការចោទប្រកាន់បន្ថែម ដោយផ្អែកលើអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ និងគួរជឿជាក់បាន ។ ការបរាជ័យក្នុងការទាញយកប្រយោជន៍ពីឱកាសទាំងនេះមិនអាចបង្កើតជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការទាមទារថយក្រោយវិញ ស្តីពីការរំលោភលើសិទ្ធិក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍បានទេ កុំថាឡើយវាបង្កើតឱ្យមានជាក់ហុសអង្គច្បាប់ដែលមានលទ្ធភាពធ្វើឱ្យការរកឃើញរបស់ សចស លើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គលជាការរកឃើញគ្មានសុពលភាពនោះ ។

៣៩. យោងតាមការលើកឡើងខាងលើបង្ហាញឱ្យឃើញថា អំណះអំណាងរបស់ សពអ ទាក់ទងនឹងការអំណាចក្នុងការកាត់បន្ថយវិសាលភាពនៃការស៊ើបអង្កេតអនុលោមតាមវិធាន ៦៦ ស្ទួន គឺជាអំណះអំណាងដែលគ្មានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាកំពុងប្រឈម ។ ការតវ៉ារបស់ សពអ ដែលថា សចស “មិនអាចចេះតែទម្លាក់ចោលការស៊ើបអង្កេតលើអង្គហេតុនានាដែលពួកគេត្រូវបានប្តឹង

⁸³ សូមមើល, ដីកាសម្រេចដាក់ អ៊ុំម ថែម ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យដោយកំបាំងមុខ, ឯកសារ D239 ។ សេចក្តីជូនដំណឹងពីបទចោទប្រកាន់, ឯកសារ D239.1 ។

⁸⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់[អ្នកស្រី] អ៊ុំម ថែម ប្រឆាំងនឹងដីកាបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិសម្រេចដាក់អ្នកស្រីឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយកំបាំងមុខ ធ្វើថ្ងៃទី ២ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D239/1/2 ។

⁸⁵ ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់[អ្នកស្រី] អ៊ុំម ថែម ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចដាក់ឱ្យគាត់ស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ ដោយកំបាំងមុខ ធ្វើថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D239/1/6 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ដោយមិនមានការសុំយោបល់ពីសហព្រះរាជអាជ្ញា^{៨៦} គឺជាការលើកឡើងមិនចំបញ្ហា ។ វិធាន៦៦ ស្ទួន ផ្តល់សិទ្ធិធ្វើការដេញដោលបានតាមកាលៈទេសៈជាក់លាក់មួយចំនួន រាប់បញ្ចូលទាំងករណីនៃ ការកាត់បន្ថយវិសាលភាពកិច្ចស៊ើបសួរ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី សចស មិនបានកាត់បន្ថយ វិសាលភាពនៃការស៊ើបសួរនៅក្នុងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឡើយ ។ ការពិតដែល គ្រាន់តែថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនត្រូវបានចោទប្រកាន់លើរាល់បទចោទទាំងអស់ដែលបានធ្វើនៅ ក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបឋម និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែមនោះ មិនមែនបានសេចក្តីថា សចស បានកាត់បន្ថយវិសាលភាពនៃការស៊ើបសួរ ដោយមិនទទួលយក យោបល់ពីភាគីនានាដូចដែលមានចែងក្នុងវិធាន៦៦ ស្ទួន នោះទេ ។ វាមានន័យយ៉ាងសាមញ្ញថា លក្ខខណ្ឌតម្រូវក្នុងការចោទប្រកាន់លើអង្គហេតុជាក់លាក់នានា មិនទាន់ត្រូវបានកំណត់ ។ ម្យ៉ាង វិញទៀត ដូចបានរៀបរាប់ខាងលើនៅក្នុងកថាខណ្ឌ៣៧ ដល់កថាខណ្ឌ៣៨ មានឱកាសបរិច្ចាណី ព្រមទាំងនីតិវិធីនៃការការពារជាច្រើន ដែអនុញ្ញាត សព្វអ បញ្ចេញយោបល់ និងតតាំងជាមួយ នឹងការរកឃើញទាំងនោះ ។ មិនមែនទើបតែឥលូវនេះទេ ដែល សព្វអ ស្រាប់តែធ្វើការប្តឹងប្តល់ ឬ ប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយផ្អែកលើការបរាជ័យមិនប្រើឱកាសដែលខ្លួនត្រូវប្រើកន្លងមកនោះ ។

ខ. ទន្ទឹករណ៍ទី២៖ សចស គ្មានកំហុសអង្គច្បាប់ នៅក្នុងការអនុវត្តវិធីសាស្ត្រលើ អង្គហេតុនានាដែលត្រូវបានប្តឹងទៅក្នុងកាត់ ប៉ុន្តែមិនត្រូវបានដោះស្រាយ

៤០. ចាប់ពីកថាខណ្ឌ ២៣ ដល់កថាខណ្ឌ ៣៧ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ សព្វអ បានលើកឡើងថា សចស មានកំហុសលើអង្គច្បាប់ដោយសារតែមិនបានដោះស្រាយ “ការចោទប្រកាន់ជាច្រើន” ដែលជា “ឧក្រិដ្ឋកម្មដ៏សំខាន់ៗ” ដូចបានដាក់បង្ហាញជូននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ “ដែលត្រូវបានប្តឹងទៅ សចស នៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបឋម និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ បន្ថែមរបស់ សព្វអ ដែលមិនត្រូវបាន ‘ចោទប្រកាន់’ ដោយ សចស”^{៨៧} ។ សព្វអ បានកំណត់ ប្រភេទអង្គហេតុចំនួនប្រាំដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានត្រូវបានចោទប្រកាន់ និងចោទជាបន្តថា

⁸⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧ ។

⁸⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

វាមិនត្រូវបានយកមកពិចារណា^{៨៨} ។ ទាំងនេះរួមមានដូចជា៖ i) ការបោសសម្អាតនៅភូមិភាគ ពាយព្យ ii) ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅទូទាំងតំបន់១៣ នៃភូមិភាគនិរតី និងតំបន់៥ នៃ ភូមិភាគពាយព្យ iii) ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើជាតិពន្ធរៀតណាមនៅក្នុងតំបន់៥ iv) ឧក្រិដ្ឋកម្ម ប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រោមនៅក្នុងតំបន់១៣ នៃភូមិភាគនិរតី និង v) ឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើនផ្សេងៗទៀត ដែល សព្វ បានប្តឹងទៅ សចស^{៨៩} ។

៤១. ក្រុមការពារក្តីសូមស្នើថា ទង្វើករណីទី២ គឺជាទង្វើករណីដែលខុសទម្រង់ ។ សព្វ ខកខានក្នុង ការពិគ្រោះវែកញែកអំពីបទដ្ឋានត្រឹមត្រូវនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលអាចអនុវត្តបាន ក្នុងការកំណត់ យុត្តាធិការបុគ្គល និងខកខានមិនបានកំណត់ពីរបៀបដែលកំហុសផ្លូវច្បាប់ និងកំហុសអង្គហេតុ ដែលត្រូវបានចោទថាជាការរំលោភបំពានធនានុសិទ្ធិ ។ លើសពីនេះ ដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់ខាង ក្រោម ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា i) សចស បានធ្វើការវាយតម្លៃត្រឹមត្រូវ និងបានពិចារណាលើ រាល់អង្គហេតុទាំងអស់ ឬក៏រួមទាំងអង្គហេតុនានាដែលត្រូវបានប្តឹងទៅកាន់ពួកគាត់ និង ii) សចស បានធ្វើការពិចារណាសមហេតុផល និងបញ្ជាក់ដោយសំអាងហេតុជាក់ស្តែងដែល ពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ក្នុងការកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គល ។

i. សចស បានវាយតម្លៃត្រឹមត្រូវ និងបានធ្វើការពិចារណាលើអង្គហេតុទាំងអស់ ឬក៏រួម ទាំងអង្គហេតុទាំងឡាយណាដែលត្រូវបានប្តឹង និងមិនមែនគ្រាន់តែពិចារណាលើ អង្គហេតុដែលបានចោទប្រកាន់នោះទេ

៤២. ដូចដែលបានទទួលយកដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងសំណុំរឿង០០២^{៩០} រួចមកហើយថា វិធានផ្ទៃ

^{៨៨} សូមមើល, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ កថាខណ្ឌ ២៣, យោងលើ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៦ ។

^{៨៩} សូមមើល, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣ ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤-៣៧ ។

^{៩០} រឿងក្តីរបស់ នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អបជ ៧១), ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ អៀង សារី ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់ កសចស បដិសេធមិនទទួលយកចម្លើយតបរបស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អនុលោមតាមវិធាន ៦៦ និងសំណើសុំផ្អាកដំណើរការនីតិវិធី ចុះថ្ងៃទី ៨ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D390/1/2/2, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២ ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរ និងដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឱ្យស៊ើបសួរបន្ថែម គឺជាអនុសាសន៍

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ក្នុង៦៧(៣) ថែងថា សចស មិនជាប់កាតព្វកិច្ចធ្វើតាមសារណារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាឡើយ នៅពេលធ្វើដីកាដោះស្រាយ ។ ដរាបណាមិនមានការចង្អុលបង្ហាញឱ្យឃើញថា សចស មិន បានយកចិត្តទុកដាក់ទាល់តែសោះលើរាល់បំណែកនៃភស្តុតាងជាក់លាក់ណាមួយ នោះនឹងគ្មានការ តម្រូវឱ្យពួកគាត់ធ្វើការបញ្ជាក់ពីការកំណត់លើបញ្ហាទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់នីមួយៗ របស់ សពអ នោះទេ ហើយពួកគាត់គ្មានកាតព្វកិច្ចក្នុងការយោងទៅលើរាល់អង្គហេតុ ឬគ្រប់បំណែកនៃ ភស្តុតាងនោះដែរ⁹¹ ។ អង្គជំនុំជម្រះមិនត្រូវបានតម្រូវឱ្យអនុវត្តតាមយន្តការវិធីសាស្ត្រ នៅគ្រប់ អំណះអំណាងដែលបានលើកឡើងដោយភាគីណាមួយនោះទេ⁹² ។

៤៣. ដូចដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីនានាជាច្រើនលើកច្រើនសាររួចមកហើយថា បញ្ហាសំខាន់នៅក្នុង

កំណត់ពីបរិបទខាងអង្គហេតុនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ មានផ្ទុកអនុសាសន៍ទាំងឡាយដែលមិនចង់ កាតព្វកិច្ចចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតទេ (សង្កត់ន័យបន្ថែមត្រង់អក្សរទ្រេត) ។ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧ [“វិធាន៦៦ និង ៦៧ បង្កើតជានីតិវិធីដែលនៅចុងបញ្ចប់នៃការស៊ើបសួរ គេតម្រូវឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាដាក់ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរមួយ ហើយ បន្ទាប់ពីនោះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចេញដីកាដោះស្រាយរបស់ខ្លួនដោយឯករាជ្យ គឺមិនជាប់កាតព្វកិច្ចធ្វើ តាមដីកា សន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទេ” (សង្កត់ន័យបន្ថែមត្រង់អក្សរទ្រេត)] ។

⁹¹ រឿងក្តីរបស់ Prosecutor ទល់នឹង Momčilo Krajišnik, រឿងក្តីលេខ (IT-00-39-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៩ [ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្រាប់: ១១] ។

⁹² សូមមើល, រឿងក្តីរបស់ នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ត.ក, សាលដីកាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ F36, (“សាលដីកាតុលាការកំពូល ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/១, F36”) ត្រង់កថាខណ្ឌ ២០៧, ដកស្រង់ចេញពី, រឿងក្តី Van de Hurk ទល់នឹង The Netherlands (ពាក្យសុំលេខ: 16034/90), តុលាការអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស (ECiHR), សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩៤, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦១ [“មាត្រា ៦ កថាខណ្ឌ ១ នៃអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស] បានតម្រូវឱ្យតុលាការ ផ្តល់សំអាងហេតុសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែពុំចាំបាច់តម្រូវឱ្យមានព័ត៌មានពិស្តារចំពោះរាល់អំណះអំណាងនោះ ឡើយ”] ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្រាប់: ២៨។ រឿងក្តី Garcia Ruiz ទល់នឹង Spain (ពាក្យសុំលេខ: 30544/96), តុលាការអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស (ECiHR), ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៩, សាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះជាន់ខ្ពស់ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៦ [ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្រាប់: ៣០]។ ខែ Helle ទល់នឹង Finland (ពាក្យសុំលេខ: 157/1996/776/977), តុលាការអឺរ៉ុបស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស (ECiHR), សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៧, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៥ [ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្រាប់: ២៩]។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សំណុំរឿង០០៤/១ គឺជាបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល^{៩៣} ។ ក្រៅពីការពិតដែល សចស បានសន្និដ្ឋានថា ស្តីពីការចោទប្រកាន់ទាំងឡាយទាក់ទងនឹងអង្គហេតុដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនត្រូវបានចោទប្រកាន់នោះ គឺវា “ពុំចាំបាច់...ពិនិត្យមើលលម្អិតថាតើវិសាលភាពនៃភស្តុតាងអង្គហេតុណាមួយ ដែលពុំបានដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការពិនិត្យ[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម អាចត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការសម្រេចលើយុត្តាធិការបុគ្គលនោះទេ”^{៩៤} ដោយពួកគាត់បានពិនិត្យពិចារណា និងបានសន្និដ្ឋានយ៉ាងច្បាស់ថា អង្គហេតុទាំងនេះ មិនប៉ះពាល់ឡើយដល់ដីកាដោះស្រាយ^{៩៥} ។ ហេតុដូច្នេះ វាមិនមានគុណវុឌ្ឍិអ្វីឡើយក្នុងការអះអាងថា សចស មិនបានធ្វើការវាយតម្លៃលើរាល់អង្គហេតុទាំងអស់ដែលមាននោះ ។

៤៤. ការពិតដែលថា សចស បានជ្រើសយកការផ្តឹងផ្តែងលើអង្គហេតុដែលមិនបានចោទប្រកាន់ មិនមែនបានសេចក្តីថាវាបានបង្កើតនូវកាតព្វកិច្ចណាមួយក្នុងការផ្តល់នូវសំអាងហេតុពិស្តារ ទាក់ទងនឹងសំណុំរឿងឧក្រិដ្ឋកម្មនីមួយៗឡើយ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដូចដែលបានលើកឡើងខាងក្រោមនេះ សចស បានផ្តល់នូវយោបល់ក្នុងសំអាងហេតុដែលបានបំពេញក្នុងតម្រូវការពាក់ព័ន្ធទាំងអស់សម្រាប់ដំណើរការនីតិវិធីដ៏ត្រឹមត្រូវមួយ ។

ii. សចស បានពិចារណាយ៉ាងត្រឹមត្រូវអំពីអង្គហេតុទាំងអស់ដែលមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងបានច្រានចោលនូវរាល់អង្គហេតុទាំងឡាយណាដែលគ្មានការជាប់ពាក់ព័ន្ធក្នុងការកំណត់លើយុត្តាធិការបុគ្គល

៤៥. អំណះអំណាងរបស់ សពអ គឺមានមានវិការៈ ។ នៅក្រោមអនុទ្ទ្រករណ៍នីមួយៗ សពអ អះអាងថា មានសម្ភារៈតឹកតាងមួយចំនួនគឺមិនត្រូវបាន សចស យកមកពិនិត្យពិចារណា ប៉ុន្តែ សពអ មិន

⁹³ សេចក្តីជូនដំណឹងអំពីគោលបំណងលើកលែងការចោទប្រកាន់ប្រឆាំង អ៊ឹម ថែម និងបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងគាត់ ចុះនៅថ្ងៃទី ១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D286 នៅកថាខណ្ឌ ៥ ។ សេចក្តីជូនដំណឹងមេធាវីការពារក្តីអំពីកាលបរិច្ឆេទកំណត់ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងដីកាសន្និដ្ឋាន[ស្ថាពរ]តាមវិធាន ៦៦(៥) របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារ D304/4 នៅកថាខណ្ឌ ៦ ។

⁹⁴ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៦ ។

⁹⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៦ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

បានជជែកវែកញែកឡើយអំពីរបៀបលើសទៅនឹងឆន្ទានុសិទ្ធិដែលបានចោទប្រកាន់នេះ ថាវាបាន
បង្កឱ្យមានការរំលោភនូវឆន្ទានុសិទ្ធិដូចម្តេចខ្លះ ។

ការចោទប្រកាន់ទាក់ទងទៅនឹងភូមិភាគនិរតី

៤៦. សពអ បានអះអាងថា សចស មានកំហុសអង្គច្បាប់ដោយមិនបានពិចារណាលើការចោទប្រកាន់
ទាក់ទងនឹង i) ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំក្នុងតំបន់១៣ នៃភូមិភាគនិរតី^{៩៦} និង ii)
ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រោម កើតឡើងនៅក្នុងតំបន់១៣ នៃភូមិភាគនិរតី^{៩៧}។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី
ការពិនិត្យមើលក្នុងដីកាដោះស្រាយបង្ហាញឱ្យឃើញថា សពអ មិនត្រឹមតែមិនយកចិត្តទុកដាក់
លើការសំអាងហេតុដ៏សាមញ្ញដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនៅកថាខណ្ឌ៤២ ដល់កថាខណ្ឌ៤៣
ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងមិនធ្វើការបង្ហាញពីកំហុសឆ្គងណាមួយ ដែលបង្កឱ្យមានការរំលោភបំពាន
លើឆន្ទានុសិទ្ធិទៀតផង ។

៤៧. ជាបឋម សចស បានវាយតម្លៃភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទី និងសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម
នៅក្នុងភូមិភាគនិរតី ។ សចស បានវាយតម្លៃ និងផ្តល់ការវិភាគយ៉ាងពិស្តារ អំពីការចោទប្រកាន់
របស់ សពអ ហើយបានសន្និដ្ឋានថាតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងភូមិភាគនិរតីត្រូវបាន
កម្រិតត្រឹមជាលេខាសមាគមនារីនៃតំបន់១៣^{៩៨} ។ នៅក្នុងតួនាទីនេះ អ្នកស្រី “ទទួលខុសត្រូវលើ
ការអប់រំនយោបាយដល់ស្ត្រីនៅតាមស្រុកក្នុងតំបន់១៣”^{៩៩} ។ ដោយផ្អែកលើការរកឃើញនេះ
សចស បានសន្និដ្ឋានយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមានសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើសេចក្តី
សម្រេចនានាក្នុងស្រុកកោះអណ្តែត និងនៅក្នុងតំបន់១៣ នោះទេ^{១០០} ដែលហេតុផលលម្អិតនឹងត្រូវ
បានបង្ហាញនៅក្រោមទទ្ទីករណ៍ទី៥ និងទទ្ទីករណ៍ទី៦^{១០១} ។ ពួកគាត់បានសន្និដ្ឋានបន្ថែមទៀតថា

⁹⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧-២៨ ។
⁹⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៣-៣៤ ។
⁹⁸ សូមមើល, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៣-១៥០ ។
⁹⁹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៣, ១៥០ ។
¹⁰⁰ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៣ ។
¹⁰¹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៧ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

មិនមានភស្តុតាងណាមួយដែលបង្ហាញឱ្យឃើញពីការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាមួយប្រតិបត្តិការនៅវត្តអង្គសិរីមាលី និងវត្តព្រៃសុខុនឡើយ ដែលទាំងពីរនេះ គឺជាទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មស្ថិតនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី¹⁰² ។

៤៨. ដោយយោងតាមការរកឃើញដែលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនបានពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចនានានៅភូមិភាគនិរតី ទើបបានជា សចស មិនត្រូវបានតម្រូវឱ្យធ្វើការវាយតម្លៃលម្អិតលើភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទថាបានប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី ក៏ដូចជាភស្តុតាងទាក់ទិននឹងការចោទប្រកាន់ទាំងឡាយណាដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនត្រូវបានចោទប្រកាន់ (ដូចជា៖ អាពាហ៍ពិពាហ៍បង្ខំនៅក្នុងតំបន់១៣ និងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រោមនៅក្នុងតំបន់១៣) ។ យ៉ាងណាក៏ដោយចុះ ក្រុមការពារក្តីសូមផ្តល់នូវការវិភាគជាសង្ខេបទៅលើអំណះអំណាងរបស់ សពអ ដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញបន្ថែមទៀតពីការខ្វះខាតនូវគុណវុឌ្ឍិនៅក្នុងអំណះអំណាងរបស់ សពអ ដែលដាក់គាំទ្រនៅក្រោមទង្វើករណីនានានៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។

• អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅក្នុងតំបន់១៣

៤៩. សពអ បានអះអាងថា សចស ខកខានមិនបានត្រិះរិះលើភស្តុតាងនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ចំពោះការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅក្នុងតំបន់១៣ នៃភូមិភាគនិរតី¹⁰³ ។

៥០. ទោះជាយ៉ាងណា សំណុំរឿងទាំងមូលរបស់ព្រះរាជអាជ្ញាទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់អំពីទំនួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពាក់ព័ន្ធនឹងការរៀបការដោយបង្ខំនៅភូមិភាគនិរតីបានកើតចេញពីការផ្ទៀងផ្ទាត់មួយគត់ ដែលជាការផ្ទៀងផ្ទាត់ភស្តុតាងគាំទ្រ ដោយយោងតាមការលើកឡើងថាអ្នកស្រីបានជំរុញឱ្យនារីរៀបការជាមួយ “យុវជនដែលត្រូវរៀបការជាមួយពួកគាត់ ភាគច្រើនជាយុវជនពិការជើង”¹⁰⁴ ។

¹⁰² ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៧, ២៥១ ។
¹⁰³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧-២៨ ។
¹⁰⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧ យោងលើ ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣៤ (យោងលើកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រ៉ូ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/108 ត្រង់ចម្លើយ A108 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

៥១. ទីមួយ ដោយសារវាមិនពាក់ព័ន្ធនឹងព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងតំបន់១៣ នៃភូមិភាគនិរតី ប៉ុន្តែនៅស្វាយ[ស៊ីសុផុន]ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ¹⁰⁵ ។ ទីពីរ ទោះបីជាវាជាប់ពាក់ព័ន្ធក៏ដោយ ក៏ ភស្តុតាងដូច្នោះ មិនអាចមានគុណសម្បត្តិប្រកបដោយអត្ថន័យណាមួយដែលមានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឬក៏ជាភស្តុតាងដែលមានភាពអាចជឿជាក់បាននោះឡើយ ។ វាជាភស្តុតាងច្រាមអាវ៉ាម ដែល គ្មានប្រភព និងការបញ្ជាក់បន្ថែម¹⁰⁶ ។ ប្រសិនបើការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ ត្រូវបានចោទ ប្រកាន់ វិញនោះ អង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផលទាំងអស់ អាចមានភារកិច្ចមិនផ្តល់ទម្ងន់លើភស្តុតាង ប្រភេទ នេះ ។ សព្វអ ខកខានក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញពីរបៀបដែលភស្តុតាងមានភាព “ជាប់ពាក់ព័ន្ធ ច្បាស់លាស់” ឬរបៀបធ្វើការច្រានចោលនៃភស្តុតាងដោយសារមានការរំលោភឆន្ទានុសិទ្ធិ ។

• **ឧក្រិដ្ឋកម្មនានាប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រោម**

៥២. ការចោទប្រកាន់ថាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងខ្មែរក្រោមគួរតែត្រូវបានពិចារណាដោយ សចស ផ្អែកលើ ការអះអាងជាសំខាន់របស់ សព្វអ ដែលថា៖ i) សចស បានកត់សម្គាល់ថា “ខ្មែរក្រោម គឺជាក្រុម ធំមួយដែលបានជាប់ឃុំនៅវត្តអង្គសេរីមាលី និងបានយកទៅសម្លាប់នៅព្រៃសុខុនជាទៀងទាត់”¹⁰⁷ និង ii) អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត ហើយទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងពីរ គឺស្ថិតក្នុង ស្រុកនេះ¹⁰⁸ ។

៥៣. ដូចដែលបានកត់សម្គាល់ខាងលើនៅកថាខណ្ឌ៤៧ ហើយបានលម្អិតការឆ្លើយតបទៅនឹងទង្វើករណ៍ ទី៥ សចស បានរកឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែនជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត និងក៏មិនមាន

¹⁰⁵ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/108 ត្រង់សំណួរ និងចម្លើយ A108 [“ស៖ ពេលនៅស្វាយ តើលោកស្រីធ្លាប់បាចូលរួមប្រជុំដែរឬទេ? ឆ៖ ខ្ញុំមិនបានចូលរួមប្រជុំទេ។ បងៗនារីបានចូលរួម ប្រជុំជាមួយយាយថែមនៅស្វាយ ។ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំ យាយថែម តែងតែនិយាយជំរុញឱ្យបងៗនារីរៀបការ...”]។

¹⁰⁶ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/108 ត្រង់ចម្លើយ A108-09 ។

¹⁰⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៣ រយៈពេល កថាខណ្ឌ ២៤៨ នៃដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៨ ។

¹⁰⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៣ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

អំណាចប្រតិបត្តិក្នុងតំបន់នោះដែរ¹⁰⁹ ។ ជាងនេះទៅទៀត ខណៈដែល សចស ពិតជាបាន ចាត់ទុកថា “ខ្មែរក្រោម គឺជាក្រុមជំនួយដែលបានជាប់ឃុំនៅវត្តអង្គសេរីមាលី និងបានយកទៅ សម្លាប់នៅព្រៃសុខុនជាទៀងទាត់”¹¹⁰ សចស ក៏បានរកឃើញដែរថា ពុំមានភស្តុតាងណាមួយ បានថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះទេ¹¹¹ ។ ដោយហេតុនេះ សារណារបស់ សពអ ជាសារណាដែលគ្មានមូលដ្ឋាន និងធ្វើឡើងដោយការគិតខុសទាំងស្រុង ។

ការចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងអង្គហេតុនៅក្នុងតំបន់ភូមិភាគពាយព្យ

៥៤. សពអ បានអះអាងថា សចស មានកំហុសអង្គច្បាប់ដោយមិនបានពិចារណាលើការចោទប្រកាន់ និងអំណះអំណាងមួយចំនួនទាក់ទងនឹង i) ការបោសសម្អាតនៅភូមិភាគពាយព្យ ii) ការរៀប អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅតំបន់៥ នៃភូមិភាគពាយព្យ iii) ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើជាតិពន្ធុ រៀតណាមនៅក្នុងតំបន់៥ iv) “ឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើនផ្សេងៗទៀត” ដែល សពអ បានប្តឹង¹¹² ។

• ការបោសសម្អាតនៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យ

៥៥. តាមរយៈការអានដីកាដោះស្រាយបង្ហាញឱ្យឃើញថា សចស បានពិនិត្យមើលភស្តុតាងទាក់ទង នឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងការ បោសសម្អាតនៅភូមិភាគពាយព្យដ៏យូរ¹¹³ ។ ពួកគាត់បានវាយតម្លៃលើការពិចារណាពាក់ព័ន្ធទាំង អស់ រួមទាំងទំនាក់ទំនងរបស់អ្នកស្រីជាមួយ តាម៉ុក¹¹⁴ និងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី¹¹⁵ ។ ផ្ទុយពីការ

¹⁰⁹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៣, ២៤៧ ។
¹¹⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៣ យោងពីកថាខណ្ឌ ២៤៩ នៃដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ។
¹¹¹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥១ ។
¹¹² សូមមើល, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣ ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤-៣៧ ។
¹¹³ សូមមើល, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥១-១៥៥ ។
¹¹⁴ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៤ ។ សូមមើលផងដែរ, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥១ [“តាម៉ុកដែលជាលេខាភូមិភាគនិរតី បានបញ្ជូនកម្មាភិបាលជាច្រើនក្រុមពីភូមិភាគនិរតីឱ្យ ទៅជំនួសកម្មាភិបាលមូលដ្ឋាននៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលសភូមិភាគពាយព្យ”] ។ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥២ [“តាម៉ុក បាន

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

អះអាងរបស់ សពអ សចស មិនបានសន្និដ្ឋានថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “បានដឹកនាំ និងចូលរួមក្នុង អ្វីដែល សចស រៀបរាប់ថាជា “ការងារសម្របសម្រួលដ៏សំខាន់” ដែលជាការបោសសម្អាត ភូមិភាគពាយព្យ” នោះទេ¹¹⁶ ។ នៅកម្រិតខ្ពស់បំផុត គឺ សចស បានរកឃើញថា អ្នកស្រីបាន ដឹកនាំការផ្ទេរកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីទៅកាន់ភូមិភាគពាយព្យ¹¹⁷ ។

៥៦. ដោយបានច្រានចោលការអះអាងថាអ្នកស្រីបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ ព័ត៌មានវិស្វកម្មនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម (ផ្ទុយទៅនឹងចរិតលក្ខណៈសំខាន់ៗនៃឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ និងចំណង ទំនាក់ទំនងទៅអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម) គឺពាក់ព័ន្ធតិចតួចណាស់ក្នុងការកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គល ។ ហេតុដូច្នោះ សពអ មិនត្រឹមតែបង្ហាញខុសពីដីកាដោះស្រាយតែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំង ខកខានមិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីការមានកំហុសអង្គច្បាប់ ឬការរំលោភឆន្ទានុសិទ្ធិ ។

• ការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅតំបន់៥

៥៧. សពអ បានអះអាងថា សចស មិនបានពិចារណាលើភស្តុតាងនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ចំពោះការបង្ខំឱ្យរៀបការ¹¹⁸ នៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួនដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា ស្ថិតនៅក្រោមសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឬក្រុមទាំងនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង¹¹⁹ និងទំនប់ អាងទឹកត្រពាំងថ្ម¹²⁰ ក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ។

៥៨. ទាក់ទងនឹងការដ្ឋានស្ថានស្រែង ដំបូង សពអ យោងទៅកថាខណ្ឌ ២៦៩ នៃដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ របស់គាត់ ដោយដកស្រង់ការលើកឡើងរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

បញ្ជូនកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីទៅភូមិភាគពាយព្យបីដង” ។ កថាខណ្ឌ ១៥៣ [“តាម៉ុក បានចាត់តាំងកងទ័ពភូមិភាគនិរតី ឱ្យធ្វើការបោសសម្អាតកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយព្យ”] ។ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥៤ [“តាម៉ុក បានបោសសម្អាត”] ។

¹¹⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥២-១៥៣, កថាខណ្ឌ ១៥៦, និង ៣១៦ ។

¹¹⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤ ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៦ ។

¹¹⁷ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥២, ១៥៦, និង ៣១៦ ។

¹¹⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧-២៨ ។

¹¹⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧ យោងពីដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៦៩ ។

¹²⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧ យោងពីដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

តែម្នាក់គត់ឈ្មោះ សែន សុផុន ដើម្បីគាំទ្រការអះអាងថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំបានកើតឡើង នៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម¹²¹ ។ ការពិនិត្យមើលឡើងវិញនូវភស្តុតាងដែលផ្តល់ដោយ សែន សុផុន បង្ហាញឱ្យឃើញថា អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរូបនេះ មិនបានចោទប្រកាន់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ថាអ្នកស្រីបានចូលរួមក្នុងពិធីអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនោះទេ¹²² ហើយ សាក្សីបានចង្អុលបង្ហាញថា “មិនដឹងរឿងច្រើនពីគាត់ទេ” នៅពេលសួរអំពីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម¹²³ ។

៥៩. ទាក់ទងនឹងទំនប់អាងទឹកត្រពាំងថ្ម សចស បានរកឃើញថា ខណៈពេលដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានទៅមើលទីតាំងនេះ “វិសាលភាពនៃការចូលរួម និងសិទ្ធិអំណាចរបស់គាត់ទៅលើគម្រោង សាងសង់នោះ គឺមិនច្បាស់លាស់” នោះទេ¹²⁴ ។ សព្វអ មិនបានជំទាស់ទេត្រង់ចំណុចនេះ ។ ដោយហេតុនោះហើយ បានជាភស្តុតាងនៃពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅទំនប់អាងទឹក ត្រពាំងថ្ម គឺមិនទាក់ទងនឹងដីកាដោះស្រាយឡើយ ។

៦០. ចុងក្រោយបំផុត សព្វអ បានយោងទៅលើភស្តុតាងដែលផ្តល់ដោយលោក ថង ធឿយ និងបាន អះអាងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានធ្វើជាអធិបតីក្នុងពិធីរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅភូមិភាគ ពាយព្យហើយក្រោយមកទៀត អ្នកស្រីបានបង្គាប់ឱ្យកម្មាភិបាលក្រោមបង្គាប់ឈ្មោះបយកការណ៍ពី

¹²¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧ យោងពី ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៦៩ ។ [“មេកងក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់ អ៊ឹម ចែម រៀបចំអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំឱ្យពលករនៅការដ្ឋានស្ពានស្រែង ។ ប្រជាជនមិនអាចបដិសេធមិនព្រមរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាននោះទេ បើមិនដូច្នោះទេ ពួកគេនឹងត្រូវបានចាត់ទុកថាជា “ខ្មាំង” ” ដកស្រង់ចេញពី ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ (សក្ខីកម្មរបស់ សែន សុផុន) ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/494.1.1 និងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សែន សុផុន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/506] ។

¹²² ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ (សក្ខីកម្មរបស់ សែន សុផុន) ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៥, D219/494.1.1, EN ERN 01122690 ។

¹²³ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សែន សុផុន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/506 ត្រង់ចម្លើយលេខ ៣៦ ។

¹²⁴ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧៤ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

គូស្នាមិភវិយាដើម្បីធានាថាអាពាហ៍ពិពាហ៍ត្រូវបានបញ្ចប់ទៅដោយការរួមដំណេក¹²⁵ ។ វាជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍តែមួយគត់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើតឱ្យមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងដំណើរប្រព្រឹត្តទៅដូចដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាវាបណ្តាលឱ្យមានអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ។ គ្មានសាលាក្តីមានហេតុផលណាមួយ អាចពឹងផ្អែកលើលក្ខណៈនៃភស្តុតាងដែលស្នើឡើងដោយ សព្វ នោះទេ ។ តក្កវិទ្យាដ៏សមទំនងមួយចំពោះ “ការរួមចំណែករបស់ អ៊ឹម ថែម ក្នុងយុទ្ធនាការនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ” នេះ ត្រូវតែបានគាំទ្រដោយ *ទម្ងន់មួយ*នៃសាក្សីផ្ទាល់ភ្នែកឬប្រភពនានាផ្សេងទៀត¹²⁶ ។ តាមនិយមន័យ សាក្សីតែម្នាក់ គឺមិនអាចផ្តល់ភស្តុតាងបានមធ្យ័តគ្រប់គ្រាន់ ស៊ីសង្វាក់ ឬភស្តុតាងដែលត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែម ដើម្បីផ្តល់ឱ្យបានច្រើនជាងភស្តុតាងគាំទ្រ ដែលមានភាពអាចជឿជាក់បានតិចតួចបំផុតសម្រាប់ទង្វើបែបនេះ ។

៦១. ដោយយោងទៅតាមលក្ខខណ្ឌខាងលើ សចស មានឆន្ទានុសិទ្ធិដាច់ខាតក្នុងការផ្តល់តម្លៃឱ្យភស្តុតាងនូវកម្រិតនៃភាពជឿជាក់តិចតួច ឬជាភស្តុតាងដែលគ្មានតម្លៃគួរជឿជាក់បានទាល់តែសោះក្នុងការទម្លាក់កំហុសលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ក្នុងបទចោទប្រកាន់លើអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ។ សព្វ មិនបានធ្វើការបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការមានកំហុស ឬការរំលោភបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិ ។

• ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញចំពោះជនជាតិវៀតណាមនៅតំបន់ ៥ នៃភូមិភាគពាយព្យ

៦២. សព្វ បានអះអាងថា សចស ខកខានមិនបានពិចារណាលើ “ចំណែកភាគច្រើននៃការចោទប្រកាន់” ទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ទៅលើជនជាតិវៀតណាម បូករួមទាំងអំណះអំណាងនានារបស់ព្រះរាជអាជ្ញាទាក់ទងនឹងស្ថានទម្ងន់នូវឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ និងការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រី¹²⁷ ។ សព្វ បានអះអាងថា សចស មិនបានធ្វើការពិចារណាលើការចោទប្រកាន់នានា និងការសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខចំការខ្នុរ នៅទីតាំងសម្លាប់ព្រៃតារុត នៅការដ្ឋានទំនប់

¹²⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣២ ។

¹²⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨ ។

¹²⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣២ ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៩-៣២ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

អាងទឹកត្រពាំងថ្ម នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំចក្រី និងនៅវត្តព្រះនេត្រព្រះ¹²⁸ ។ អំណះអំណាងរបស់ សពអ គឺ ជាអំណះអំណាងល្អមើលតែសំបកក្រៅ ហើយគួរតែត្រូវបានច្រានចោល ។

៦៣. ជាវិធីសាស្ត្រសមហេតុផលមួយក្នុងការកំណត់នូវតម្លៃនៃភស្តុតាងដែលមានភាពពាក់ព័ន្ធ និងភាព អាចជឿជាក់បានរបស់វាទាក់ទងនឹងការកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គល សចស បានវាយតម្លៃជាបឋម លើភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធនឹងតួនាទី និងសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងភូមិភាគពាយព្យ ហើយបានរកឃើញថា វានៅតែមិនមានភាពច្បាស់លាស់ក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញពី “ព្រំដែនច្បាស់ លាស់នៃសិទ្ធិអំណាច[របស់អ្នកស្រី]ទៅលើបញ្ហានានាពាក់ព័ន្ធនឹងថ្នាក់តំបន់”¹²⁹ នៅវត្តចំការខ្នុរ¹³⁰ និងនៅទំនប់ត្រពាំងថ្ម¹³¹ ឬទាក់ទងទៅនឹងការស្លាប់ និងការចាប់ខ្លួននៅវត្តព្រះនេត្រព្រះ¹³² ។

៦៤. ដោយសារតែសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅ ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនានាមិនត្រូវបានបង្កើត ឡើងបានឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសំណួរចោទលើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គលទៀតហើយ ។ ការរកឃើញអំពីសិទ្ធិអំណាចដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ លើការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញចំពោះជនជាតិ វៀតណាមនៅវត្តចំការខ្នុរ នៅទំនប់ត្រពាំងថ្ម នៅវត្តព្រះនេត្រព្រះ គឺជាបុរេវិនិយ័យមួយសម្រាប់យក មកពិចារណាជាបន្តលើឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ ។ ពុំមានច្បាប់ ឬអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏មានហេតុផល ណាម្នាក់ អាចធ្វើការកំណត់ផ្សេងពីនេះឡើយ ។ ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ នឹងមិនត្រូវបានយកមក ពិចារណាបន្ថែមទៀតទេនៅក្នុងចម្លើយតបនេះ ។

៦៥. យ៉ាងណាក៏ដោយចុះ ក្រុមការពារក្តីនឹងធ្វើការវិភាគខ្លីៗអំពីអំណះអំណាងរបស់ សពអ ដែលនៅ សេសសល់ទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានចោទ ប៉ុន្តែមិនត្រូវបានពិចារណាដោយ សចស ក្នុងការ វាយតម្លៃរបស់ពួកគាត់លើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល ។ សចស បានបូកបញ្ចូលនូវទីតាំងសម្លាប់នៅ

¹²⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨៩, ១៩១, និង កថាខណ្ឌ ៤៧៤ ។
¹²⁹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧៣ ។
¹³⁰ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៧ ។
¹³¹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧៤ និង ២៤៧ ។
¹³² ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥៩ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ព្រៃតារុត នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំចក្រី និងការសម្លាប់ស្រ្តីជនជាតិវៀតណាមពីរនាក់នៅក្នុងទីតាំងគ្មានអ្នកស្គាល់¹³³ ។ វាត្រូវបានទទួលស្គាល់រួចមកហើយថា សចស មិនបានផ្តល់នូវការបញ្ជាក់ និងសំអាងហេតុដាច់ដោយឡែកពាក់ព័ន្ធលើសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ចំពោះទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះទេ ។

៦៦. ទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់អំពីយុទ្ធនាការចាប់ខ្លួន ការឃុំឃាំង និងការសម្លាប់ជនជាតិវៀតណាមនៅទីតាំងសម្លាប់ព្រៃតារុត សពអ បានលើកសំអាងចេញពីសេចក្តីផ្តេងការណ៍របស់សាក្សីពីរនាក់¹³⁴ ។ សាក្សីទី១ គឺ ស៊ិន យិន¹³⁵ គឺជាសាក្សីដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងអ្នកស៊ើបអង្កេតមកពី DC-Cam ដែលបានចូលរួមក្នុងការធ្វើសេចក្តីព្រាងរបាយការណ៍មួយ ដែលកត់ត្រាពីបេសកកម្មចុះតាមទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មនានានៅថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៧¹³⁶ ។ សពអ មិនបាន

¹³³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ ។

¹³⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨៩, ជើងទំព័រលេខ ៩៤៦ ដល់ ៩៤៧ យោងទៅ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់ ស៊ិន យិន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/206 ត្រង់ចម្លើយ A20-21 [សាក្សីបានទៅចំការខ្មុះ សំណួរ: ហើយចុះអ្នកដែលគេកប់នៅកន្លែងហ្នឹងតើជាខ្មោចដែលគេសម្លាប់នៅទីនោះតែម្តង ឬគេយកមកពីណាមកកប់នៅកន្លែងនោះ? ចម្លើយA20: គឺអត់មានយកពីណាគឺគេដឹក តាមទ្បាន ១០ ទៅ ២០ទ្បាន ហើយយកមកសម្លាប់ ឬយកទៅដាក់ឃុំឃាំងមុននឹងយកទៅសម្លាប់ ។ សំណួរ: ពួកអ្នកដែលគេយកទៅសម្លាប់នៅកន្លែងហ្នឹង តើជាប្រភេទមនុស្សបែបណា? ចម្លើយA21: គឺជាអតីតទាហាន លន់ នល់ មន្ត្រីរដ្ឋការ ជនស៊ីវិល សិស្ស-និស្សិត សាស្ត្រាចារ្យ ប៉ូលីស ប៉េអឹម...។ល។ មានជនជាតិខ្មែរ ចិន យួន ហើយសម្លាប់នោះមានទាំងក្មេង ទាំងចាស់ ទាំងប្រុស ទាំងស្រី ។ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ក់ រន្ទី នៅថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/125 ត្រង់ចម្លើយ A18 [សាក្សីគឺជាពលករក្នុងកងកងចល័តដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅឃុំជប់វារី និងបានស្នាក់នៅជាប់នឹងផ្លូវទៅព្រៃតារុត៖ សំណួរ: តើលោកដឹងថា អ្នកដែលត្រូវបានគេដឹកតាមទ្បាននោះ ត្រូវពួកខ្មែរក្រហមចាប់មកពីទីកន្លែងណា? ចម្លើយA18: “បាទ មានបុរសម្នាក់ គាត់បាននៅរស់ក្រោយពេលខ្មែរក្រហមអារកគាត់ (បច្ចុប្បន្នគាត់ស្លាប់ហើយ) គាត់បាននិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា មនុស្សដែលគេចាប់ហើយដាក់តាមទ្បានយកមកសម្លាប់នៅព្រៃតារុតនោះ គឺត្រូវបានគេចោទថាជាជនជាតិវៀតណាម ហើយសូម្បីតែអ្នកមានសប្បុរស ក៏ត្រូវបានគេចោទថា ជាជនជាតិវៀតណាម ហើយចាប់យកទៅសម្លាប់នៅព្រៃតារុតដែរ” ។

¹³⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨៩, ជើងទំព័រលេខ ៩៤៦ (ដែលបានសំអាងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ិន យិន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/206)។

¹³⁶ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១១៣-១១៤ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

បង្ហាញឱ្យឃើញថា ការវាយតម្លៃរបស់ សចស លើរបាយការណ៍នេះ ថាជារបាយការណ៍ដែល “មានតម្លៃជាភស្តុតាងតិចតួច” និង “ពុំអាចទុកចិត្តបាន”¹³⁷ ឡើយ អាស្រ័យហេតុនេះហើយ ទើប ភស្តុតាងដូច្នោះ មិនត្រូវបានយោងជាសំអាងមិនថាតាមមធ្យោបាយណាក៏ដោយ¹³⁸ ។ បន្ថែមពីនេះ សេចក្តីផ្តេងការណ៍ដែលត្រូវបានដកស្រង់នោះ មិនទាំងពាក់ព័ន្ធនឹងព្រឹត្តិការណ៍ផង ប៉ុន្តែនៅចម្បង ខ្មែរ¹³⁹ ជាទីតាំងដែល សចស បានរកឃើញថា មិនមានការពាក់ព័ន្ធនឹងអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម¹⁴⁰ ។ សាក្សីម្នាក់ទៀត គឺលោក ម៉ក់ វន្តី បានផ្តេងថា មានជនមិនស្គាល់ឈ្មោះម្នាក់ (ដែលបានស្លាប់ទៅ ហើយនោះ) បានប្រាប់គាត់ថា អ្នកដែលត្រូវបានគេចោទថាជាជនជាតិវៀតណាម ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងយកទៅសម្លាប់នៅព្រៃតារុត¹⁴¹ ។ គ្មានអង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផលណា អាចដាក់ទម្ងន់លើ ភស្តុតាងច្រើនអាវ៉ាម និងគ្មានការការបញ្ជាក់បន្ថែមដូច្នោះទេ ។

៦៧. បន្ថែមពីនេះ សម្រាប់ការចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងភ្នំចក្រី ការចោទប្រកាន់របស់ សពអ គឺបានផ្អែក ទៅលើសេចក្តីផ្តេងការណ៍ដូចគ្នានឹងការផ្តេងរបស់សាក្សី ម៉ក់ វន្តី ដែលទើបតែបានរៀបរាប់មុននេះ បន្តិច¹⁴² ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះទៀតសោត សេចក្តីផ្តេងការណ៍នេះ ក៏មិនទាក់ទងនឹងព្រឹត្តិការណ៍

¹³⁷ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣៥ ។
¹³⁸ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣៥ ។
¹³⁹ សូមមើល, កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ស៊ិន យិន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/206 ត្រង់ចម្លើយ A13, A20-21 ។
¹⁴⁰ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៧ ។
¹⁴¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨៩, ជើងទំព័រលេខ ៩៤៧ ដែលបានសំអាងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ក់ វន្តី ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/125 ត្រង់ចម្លើយ A18 ។
¹⁴² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៧៤ ។ សេចក្តីយោង តែមួយគត់ចំពោះការប្រព្រឹត្តលើជនជាតិវៀតណាមនៅភ្នំចក្រី គឺនៅកថាខណ្ឌ ៤៧៤ នៃសេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ត្រង់លេខ យោងជើងទំព័រ ២១៧៧ ដោយយោងទៅលើកថាខណ្ឌ ២២៣ និង ២២៥ នៃសេចក្តីសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ។ សេចក្តីយោងតែ មួយគត់ដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រព្រឹត្តលើរបស់ជនជាតិវៀតណាមក្នុងកថាខណ្ឌទាំងនេះ ត្រូវបានដកស្រង់នៅលេខយោង ជើងទំព័រ១១៣២ នៃការសន្និដ្ឋានស្ថាពរ ដែលបានសំអាងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ក់ វន្តី ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/125 ត្រង់ចម្លើយ A18 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

នៅភ្នំចក្រីដែរ ប៉ុន្តែនៅព្រៃតារុត¹⁴³ ។ ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ សចស បានធ្វើការសន្និដ្ឋាន
ពោរពេញដោយភាពសមហេតុសមផលបំផុតក្នុងការរកឃើញថា សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់លោក
ម៉ក់ វន្តី គឺជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដែលមិនអាចទុកចិត្តបាន និងមានតម្លៃជាភស្តុតាងតិចតួច ។

៦៨. ចុងក្រោយ សពអ បានអះអាងថា សចស មានកំហុសដោយសារតែមិនបានពិចារណាអំពីការ
ចោទប្រកាន់លើករណីដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានបញ្ជាក់ដោយផ្ទាល់ឱ្យសម្លាប់ស្រ្តីជនជាតិវៀត
ណាមពីររូប នៅទីតាំងគ្មានអ្នកស្គាល់¹⁴⁴ ។ ផ្ទុយទៅវិញ សចស បានធ្វើការពិចារណាចំពោះការ
ចោទប្រកាន់នេះ ហើយបានសន្និដ្ឋានដោយសមរម្យថា “មានភស្តុតាងពុំគ្រប់គ្រាន់បង្ហាញពីការ
កាប់សម្លាប់ និងការរំលោភសេពសន្ថវៈដែលបានចោទប្រកាន់ ទីតាំង និងពេលវេលា អត្តសញ្ញាណ
របស់ចារីផ្ទាល់ និងកងចល័តណាមួយដែលបានចូលរួមពាក់ព័ន្ធនឹងហេតុការណ៍នេះ”¹⁴⁵ ។ សពអ
មិនបានតវ៉ាជាមុននូវអំណះអំណាងមានហេតុផលណាមួយ ថាតើការរកឃើញរបស់ សចស ស្តីពី
ភាពគ្រប់គ្រាន់នៃភស្តុតាងដូចម្តេចខ្លះដែលមិនសមហេតុផល ឬបើមិនដូច្នោះទេ ក៏ត្រូវបរិយាយពី
របៀបដូចម្តេចនៃការមានកំហុសនោះដែរ ។

៦៩. សរុបមក សចស មានឆន្ទានុសិទ្ធិដាច់ខាត ក្នុងការផ្តល់តម្លៃជាភស្តុតាងដែលមានភាពជឿជាក់
ត្រឹមកម្រិតតិចតួច ឬជាភស្តុតាងដែលគ្មានតម្លៃគួរជឿជាក់បានទាល់តែសោះ ដើម្បីទម្លាក់កំហុសដល់
អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញលើជនជាតិវៀតណាមនៅភូមិភាគពាយព្យ ។

• **“ឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើនផ្សេងទៀត” ដែល សចស ត្រូវបានប្តឹងឱ្យដោះស្រាយ**

៧០. សពអ បានលើកឡើងថា សចស មិនបានយកចិត្តទុកដាក់ពិចារណាលើ “ការពាក់ព័ន្ធរបស់

¹⁴³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ១៨៩ ជើងទំព័រ ៩៤៧
ដែលបានសំអាងលើ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ក់ វន្តី ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ
D119/125 ត្រង់ចម្លើយ A18 ។

¹⁴⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ១៩២ ។

¹⁴⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨០ ។ សូមមើលផងដែរ, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3
ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧៩ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម ក្នុងការប្រព្រឹត្តអំពើធ្វើទុក្ខបុកម្នេញប្រឆាំងក្រុមជាតិពន្ធុ និងក្រុមនយោបាយ ខុសៗគ្នា^{១៤៦} រួមមានដូចជាការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញទៅលើជនជាតិភាគតិចចាម ចិន ឡាវ នៅចម្ការ ខ្នុរ^{១៤៧} និងខ្មែរលើនៅទីតាំងវត្តអង្គសិរីមាលី^{១៤៨} ។ ខណៈដែលទទួលស្គាល់ថា សចស បានរកឃើញ “សោះតែខាន” ថាមានការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញបានកើតឡើងនៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយចំនួន ដែលមិន ត្រូវបានចោទប្រកាន់^{១៤៩} សព្វអ បានអះអាងថា សចស បានធ្វើខុសដោយមិនបានបញ្ជាក់ថាតើក្រុម ណាមួយក្នុងចំណោមក្រុមមនុស្សនានា ដែលជាជនរងគ្រោះពីអំពើឧក្រិដ្ឋកម្ម គឺជាការបរាជ័យក្នុង ការវាយតម្លៃនូវភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម និងបរាជ័យក្នុងការវែកញែកពីការទទួលខុសត្រូវរបស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ^{១៥០} ។

៧១. ប៉ុន្តែ ការអានឱ្យត្រឹមត្រូវនៃដីកាដោះស្រាយបង្ហាញឱ្យឃើញថា សចស បានរកឃើញថា ពុំ មានភស្តុតាងច្បាស់លាស់ណាមួយអំពីការចូលរួមរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មមួយ ចំនួន ដូចបានលើកឡើងនៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដែលបានចោទ ប្រកាន់នោះទេ^{១៥១} ។ ហេតុដូច្នោះ វាក្មានភាពចាំបាច់អ្វីនឹងត្រូវធ្វើការវាយតម្លៃលម្អិតលើភស្តុតាងនេះ

¹⁴⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៥ ។

¹⁴⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៥, ជើងទំព័រលេខ ៧៧-៧៩ *យោងលើ* ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤០ ។

¹⁴⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៥, ជើងទំព័រលេខ ៨០ *យោងលើ* ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពី, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦៨ ។

¹⁴⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៦ ។

¹⁵⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៦ ។

¹⁵¹ *សូមមើល*, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥២ [“ផ្ទុយពីការចោទប្រកាន់ដែលធ្វើឡើងដោយ សព្វអ មិនមានភស្តុតាងបង្ហាញឱ្យឃើញថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានតួនាទីទាក់ទងនឹងប្រតិបត្តិការនៅវត្តអង្គសិរីមាលី ឬវត្ត ព្រៃសុខុន ភស្តុតាងដែលបង្ហាញថាអ្នកស្រីបានចុះមកពិនិត្យទីតាំងទាំងនេះ ឬថាអ្នកស្រីបានដាក់បញ្ហាដោយផ្ទាល់ ទាក់ទង នឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ”] ។ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៧ [“ទាំងនៅចម្ការខ្នុរ និងទំនប់ទឹកត្រពាំងថ្មគឺស្ថិតនៅក្នុងស្រុកស៊ីសុផុន និងស្រុកភ្នំស្រុកនៃតំបន់៥ ។ យើងបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននៅក្នុងផ្នែក៤.៤ ខាងលើ ទាក់ទងនឹងការចោទប្រកាន់ថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម មានមុខតំណែងជាគណៈតំបន់៥ បន្ទាប់ពីមានការដកចេញសមាជិកមួយចំនួននៃភូមិភាគពាយព្យ និងថា មានការចង្អុលបង្ហាញថាសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រីហួសពីព្រំដែនរដ្ឋបាលនៃស្រុកព្រះនេត្រព្រះ ។ ទោះជាយ៉ាងណា

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ឡើយ ដោយសារវាជាភស្តុតាងដែលវាមិនអាចមានឥទ្ធិពលអ្វីក្នុងការកំណត់យុត្តាធិការបុគ្គល ។
ការរកឃើញនេះ មិនត្រូវបានពិគ្រោះផែកញ្ជែកឡើយ ដោយ សព្វ ។

៧២. លើសពីនេះទៀត សព្វ បានអះអាងបន្ថែមទៀតថា សចស មានកំហុសដោយសារមិនបានធ្វើការ
វាយតម្លៃការចោទប្រកាន់មួយចំនួន ចំពោះការធ្វើទារុណកម្មនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង¹⁵² និង
នៅចម្ការខ្នុរ¹⁵³ ការដាក់ឃុំឃាំង និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំនៅវត្តអង្គសិរីមាលី¹⁵⁴ ព្រមទាំង
លក្ខខណ្ឌរស់នៅបែបអមនុស្សធម៌នៅភ្នំចក្រី¹⁵⁵ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក្តី ពាក្យបណ្តឹងនេះ មានវិការៈ
ហើយគួរត្រូវបានច្រានចោលភ្លាមៗ ។ សព្វ គ្រាន់តែរាយឈ្មោះបទចោទប្រកាន់នានា ដោយមិន
ខ្វល់នឹងផ្តល់ការពន្យល់ផែកញ្ជែកថាតើកំហុសណាមួយ ដែលញ៉ាំងឱ្យមានការធ្វើមោឃភាពលើការ
រកឃើញនានានៃដីកាដោះស្រាយ ឬបើមិនដូច្នោះទេ ក៏ត្រូវបង្ហាញហេតុផលដែលបង្កឱ្យមានជា
ការបំពានធន្នានុសិទ្ធិ ។

៧៣. សរុបមក នៅក្រោមទង្វើករណ៍ទី២ ក្រុមការពារក្តីសន្មតថា សព្វ មិនបានចង្អុលបង្ហាញពីរបៀប
ដែលភស្តុតាងជាលក្ខណៈដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ឬជាភស្តុតាងត្រួតគ្នាមានកំហុសដោយការមិនបាន
“ដោះស្រាយការចោទប្រកាន់ជាច្រើនដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់ សព្វ
[អន្តរជាតិ]”¹⁵⁶ គឺនាំឱ្យឈានដល់ការសន្និដ្ឋានមួយថា សចស បានរំលោភបំពានធន្នានុសិទ្ធិរបស់
ខ្លួនទាំងស្រុង ក្នុងការសម្រេចថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការលើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។

**ខ. ទង្វើករណ៍ទី៣៖ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកំហុសអង្គច្បាប់នៅពេលកំណត់
និយមន័យលើបទឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់ច្បាល និងការអនុវត្តនិយមន័យនេះ**

ក៏ដោយ យើងក៏បានរកឃើញដែរថាវិសាលភាព និងខ្សែបន្ទាត់នៃសិទ្ធិអំណាចនេះមិនត្រូវបានកំណត់ច្បាស់លាស់ដោយការ
ស៊ើបអង្កេតនោះទេ” ។

¹⁵² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៧ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២០៨ ដល់ ២១១ ។
¹⁵³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៧ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣៨ ។
¹⁵⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៧ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦៨ ។
¹⁵⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៧ យោង ដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរ, ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២២៤ ។
¹⁵⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

លើកលែងការកែសម្រួលរបស់ពួកគាត់ក្នុងដីកាដោះស្រាយ

- ៧៤. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកំហុសចំពោះការមិនដាក់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ឱ្យទទួលខុសត្រូវលើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិដែលបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្តទៅនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង¹⁵⁷ ។ ចំណុចជាក់លាក់ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានអះអាងថា សចស មានកំហុសអង្គច្បាប់ចំពោះលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃការមាន *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ (ឆាតុផ្សំអត្តនោម័ត)* ក្នុងការប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាលត្រូវបានបង្កើតឡើង *ជាមុន* និងថា សចស មានកំហុសអង្គហេតុក្នុងការខកខានមិនបានរកឃើញថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មាន *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ*ជាចាំបាច់សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាល¹⁵⁸ ។
- ៧៥. ដូចដែលនឹងត្រូវបង្ហាញលម្អិតខាងលើនៅកថាខណ្ឌ១៧ ដល់កថាខណ្ឌ១៩ ក្រុមការពារក្តីស្នើថា ទទ្ទឹករណ៍ទី៣ គឺមិនអាចទទួលយកបានថាត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់នោះទេ និងគួរតែត្រូវបានចោល ។ ដីកាដោះស្រាយ មិនបានផ្តល់ហេតុផលសម្រាប់ពិចារណាពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដូចដែលបានចោទប្រកាន់ឡើយ ។ លទ្ធផលដែលកើតចេញពីសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដែលថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការបុគ្គល គឺបានមកពីសំណួរចោទស្តីពីបញ្ហានៃការមាន *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ*របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលជាបញ្ហាមួយមិនត្រូវបានរកឃើញសម្រាប់ធ្វើការពិចារណា ហើយក៏មិនត្រូវបានធ្វើការវាយតម្លៃលើបញ្ហានេះដែរ ។ លើសពីនេះ ដូចដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងកថាខណ្ឌ២០ ដល់កថាខណ្ឌ២៣ ទទ្ទឹករណ៍ទី៣របស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ធ្វើការស្នើសុំដែលមិនអាចអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើទៅបានឡើយ ដោយសុំឱ្យពិនិត្យឡើងវិញនូវវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះដែនកំណត់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិសម្រាប់ការសម្លាប់រង្គាល ។
- ៧៦. បន្ថែមពីនេះទៀត បើទោះបីជាទទ្ទឹករណ៍ទី៣អាចទទួលយកបានក៏ដោយ ក៏អង្គសេចក្តីនានាក្នុង

¹⁵⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨ ។

¹⁵⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ផ្នែកនេះ គប្បីត្រូវបានច្រានចោល ។ ក្រុមការពារក្តីស្នើថា៖ i) សចស គ្មានកំហុសអង្គច្បាប់នៅ ក្នុងការកំណត់និយមន័យស្តីពី *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* សម្រាប់ការសម្លាប់រង្គាលនោះទេ និង ii) បើទោះ បីជាកំហុសអង្គច្បាប់ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្តី ក៏សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិខកខានមិនបានតវ៉ា ឬ បង្ហាញឱ្យឃើញថា កំហុសនោះបានបង្កឱ្យមានជាការរំលោភបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិទាក់ទងនឹងដីកា ដែលរងការជំទាស់នេះ ។

i. សចស មិនមានកំហុសអង្គច្បាប់នៅក្នុងការកំណត់និយមន័យស្តីពី ចេតនាឧក្រិដ្ឋ នៃការ សម្លាប់រង្គាលនោះទេ

៧៧. ប្រសិនបើវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាលត្រូវបានសម្រេចថា បញ្ហា នេះ ស្ថិតនៅក្នុងដែនអំណាចរបស់ អបជ ក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញមែននោះ ទោះក្នុងករណីណា ក៏ដោយក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា សចស មិនបានវិនិច្ឆ័យខុសឡើយក្នុងការកំណត់និយមន័យនៃ *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* ។

៧៨. សពអ បានចោទថា សចស “មានកំហុសអង្គច្បាប់ដោយការរកឃើញថា ចេតនាសម្រាប់ ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាល...ត្រូវតែបានបង្កើតឡើង ‘ជាមុន’¹⁵⁹ ។ សពអ បញ្ជាក់អះអាងថា សចស បានសម្រេចថា ការកំណត់និយមន័យលើបទឧក្រិដ្ឋមួយតម្រូវឱ្យ “ជនជាប់ចោទត្រូវតែ មានចេតនាជាក់លាក់សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មសម្លាប់រង្គាល ... មុនពេលការសម្លាប់ណាមួយកើតមាន ឡើង”¹⁶⁰ ។

៧៩. ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ទាំងការអានត្រង់ៗ ឬក៏អានក្នុងបំណងជាក់លាក់នៃដីកាដោះស្រាយ គឺគ្មានចំណុចណាគាំទ្រដល់ការអះអាងដូច្នោះទេ៖ នៅពេលធ្វើការកំណត់និយមន័យលើបញ្ហា *ចេតនា ឧក្រិដ្ឋ*សម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការសម្លាប់រង្គាល សចស មិនបាន បញ្ចូលលក្ខខណ្ឌតម្រូវឱ្យមានការព្យាករ *ជាមុន* ទៅក្នុងធាតុផ្សំរបស់ *ចេតនាឧក្រិដ្ឋ* នៃបទឧក្រិដ្ឋ

¹⁵⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៨ បានដកស្រង់ចេញពី ដីកាដោះស្រាយត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៨ ។

¹⁶⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤០ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

នោះទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ពួកគាត់បានកំណត់ធាតុផ្សំផ្នែកស្មារតី (ធាតុផ្សំអត្តនាម័ត) ផ្នែកតាម
លក្ខខណ្ឌដូចតទៅ៖ “ចេតនាសម្លាប់មនុស្សក្នុងទ្រង់ទ្រាយធំ ឬបង្ករបួសលើរូបរាងកាយធ្ងន់ធ្ងរ ឬ
បង្កើតលក្ខខណ្ឌនៃការរស់នៅដែលនាំឱ្យមានការបំផ្លាញផ្នែកសំខាន់ណាមួយនៃក្រុមនោះ”¹⁶¹ ។
ដូច្នោះមានន័យថា សចស បានអនុម័តច្បាប់ដ៏ត្រឹមត្រូវដូចដែលត្រូវបានកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះ
តុលាការកំពូល¹⁶² ។

៨០. វិធីសាស្ត្រទូទៅរបស់ សចស មិនបង្ហាញឱ្យឃើញថា សចស មានចេតនាដាក់ចេញពីនិយមន័យ
នេះឡើយ¹⁶³ ។ ដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់ខាងក្រោម ការសន្និដ្ឋានរបស់ សចស ដែលតម្រូវថា
ភស្តុតាងគប្បីបង្កើតឱ្យឃើញនូវការប៉ុនប៉ង *ជាមុន* ក្នុងកាលៈទេសៈជាក់ស្តែងនៃទិដ្ឋភាពសំណុំរឿង
ក្តីនេះ សបញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ពួកគាត់គ្មានបំណងនឹងធ្វើការណែនាំឱ្យប្រើនូវ ធាតុផ្សំច្បាប់ថ្មីទៅក្នុង
បទបង្ហាញស្តីពីច្បាប់នៃអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនោះទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ វាជាវិធីសាស្ត្រ
សមហេតុផលមួយ ដើម្បីបង្ហាញភស្តុតាងនៅក្នុងស្ថានភាពជាក់ស្តែងដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងផ្នែក
តាមអ្វីដែលបានរកឃើញនៅក្នុងទីតាំងជាក់លាក់ ពោលគឺនៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង ។ ជារួម
សចស បានសន្និដ្ឋានដោយសមហេតុផលថា រាល់ការចោទប្រកាន់នានានៅក្នុងទីតាំងនោះ ការ
*មានតែ*ចេតនាតម្រូវជាចាំបាច់ក្នុងការសម្លាប់រង្គាល ដូចដែលបានថ្លែងដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការ
កំពូល តុលាការមិនអាចជឿជាក់បានពេញលេញសម្រាប់ការកំណត់ន័យឧក្រិដ្ឋកម្មនេះបានទេ
ដរាបណាគ្មានការបង្ហាញឱ្យឃើញពីគោលបំណង *ជាមុន*នោះ¹⁶⁴ ។

៨១. ជាក់ស្តែងគឺថា សចស មិនបានតម្រូវឱ្យមានគោលបំណងសម្រាប់ការសម្លាប់រង្គាលដើម្បីបង្ហាញ

¹⁶¹ ដីកាដោះស្រាយ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៨(ខ) ។
¹⁶² ដីកាដោះស្រាយ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៨(ខ) [ដកស្រង់ចេញពី, សាលដីកានៃសំណុំរឿង០០២/១, ឯកសារ F36 ត្រង់
កថាខណ្ឌ ៥២០, និងកថាខណ្ឌ ៥២២ [“ចេតនាផ្តល់ក្នុងការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំ ត្រូវតែបង្ហាញឱ្យឃើញនូវ [ចេតនា
ឧក្រិដ្ឋ ចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការសម្លាប់រង្គាល]”។]។
¹⁶³ ដីកាដោះស្រាយ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៧ ដល់ ២៨៨ ។
¹⁶⁴ ដីកាដោះស្រាយ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៧ ដល់ ២៨៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ឱ្យកាន់តែច្បាស់ពីការមានការប៉ុនប៉ងជាចាំបាច់ “មុនពេលការសម្លាប់ណាមួយកើតមានឡើង”¹⁶⁵ ឡើយ នៅក្នុងទីតាំងនីមួយៗដែលកំពុងត្រូវបានពិចារណា ។ ផ្ទុយទៅវិញ ការសង្កេតជាក់ស្តែងរបស់ សចស ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែកាលៈទេសៈនៃអង្គហេតុជាក់លាក់មួយចំនួន ដែលត្រូវបានរកឃើញថាមានអត្ថិភាពនៅក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង ហើយអ្វីដែលជាបញ្ហាត្រូវពិចារណានៅពេលធ្វើសេចក្តីសម្រេច គឺលើបញ្ហាអង្គហេតុដែលថា “ការសម្លាប់ [នៅក្នុងទីតាំងនេះ] ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងរយៈពេលយូរ ហើយប្រហែលជាធ្វើឡើងដោយចារីផ្ទាល់ផ្សេងៗគ្នាផង”¹⁶⁶ ។ ជាផលវិបាកនៃលក្ខណៈខុសស្រឡះពីគ្នានៃចំនួនចារីច្រើននាក់ ដែលអាចត្រូវបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយផ្ទាល់ ហើយលក្ខណៈនៃការសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោងក៏ត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅតាមគំរូមួយដែលចែកជានិមិត្តរូបដាច់ៗពីគ្នា សចស បានកំណត់ថាពួកគាត់មិនអាចជឿជាក់បានទេដែលថា *ចេតនាឧក្រិដ្ឋសម្រាប់ការសម្លាប់រង្គាល* ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសារគ្មានភស្តុតាងនៃការប៉ុនប៉ងជាមុនក្នុងការសម្លាប់ជាទ្រង់ទ្រាយធំ ហើយការដែលគ្មានចេតនាត្រៀមទុកជាមុន គឺជាកង្វះខាតនូវកាលៈទេសៈជាក់លាក់នៃការសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង¹⁶⁷ ។

៨២. ការកំណត់នេះ គឺជាវិធីសាស្ត្រសមហេតុសមផលបំផុតចំពោះភស្តុតាងនៅក្នុងកាលៈទេសៈនៃការចោទប្រកាន់ដែលពាក់ព័ន្ធ និងក៏ស្របតាមបទដ្ឋានវិធីសាស្ត្រអន្តរជាតិចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្ម¹⁶⁸ ។ ការ

¹⁶⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤០ (សង្កត់ន័យបន្ថែមត្រង់អក្សរទ្រេត) ។

¹⁶⁶ ដីកាដោះស្រាយ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៨ ។

¹⁶⁷ ដីកាដោះស្រាយ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៨ ។

¹⁶⁸ សំណុំរឿង *The Prosecutor ទល់នឹង Milan Lukić និង Sredoje Lukić, សំណុំរឿងលេខ* (IT-98-32/1-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១២, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៣៨ [“កត្តាពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីបង្កើតជាឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាល រាប់បញ្ចូលក្នុងនោះមាន ពេលវេលា...នៃការសម្លាប់ទាំងនោះ”] **ក្របខណ្ឌសហសម្ភាសៈ ១៦**។ សំណុំរឿង *The Prosecutor ទល់នឹង Vujadin Popović និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ* (IT-05-88-T), អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង II, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១០ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៨០៥ [ក្នុងការរកឃើញថា បទឧក្រិដ្ឋនៃការសម្លាប់រង្គាលត្រូវបានកើតឡើង អង្គជំនុំជម្រះបានយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហា “បណ្តោះអាសន្ន...ចំណងទាក់ទងគ្នានៃការសម្លាប់”] **ក្របខណ្ឌសហសម្ភាសៈ ១៤**។ សំណុំរឿង *The Prosecutor ទល់នឹង Édouard Karemera និង Matthieu Ngirumpatse, សំណុំរឿងលេខ* (ICTR-98-44-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ២៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៦១ [អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍បានសម្រេចថា

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សម្លាប់រងការពាក់ព័ន្ធនឹងការមានបំណងបំផ្លាញ “ផ្នែកសំខាន់ណាមួយនៃក្រុម[ប្រជាជន]នោះ” ដែលចំនួននៃក្រុមប្រជាជននេះត្រូវបានយកមកធ្វើការ “គណនា” និង “សន្មតថាមានការរៀបចំក្នុង កម្រិតសំខាន់មួយ” ដើម្បីឱ្យមានជាលទ្ធផលមួយ¹⁶⁹ ។ ជនជាប់ចោទត្រូវតែ “មានចេតនាបង្ក ឡើងនូវលទ្ធផលបែបនេះ”¹⁷⁰ ។ នៅក្នុងកាលៈទេសៈដែលឈានដល់កម្រិតមួយទាក់ទងនឹងភាពមិន ប្រាកដប្រជានូវអត្តសញ្ញាណរបស់ចៅឃ្នាល់មួយចំនួន (បុគ្គលផ្សេងៗគ្នា) និងទំនាក់ទំនងរវាង

ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រងការពាក់ព័ន្ធនឹងអាចត្រូវបានបង្កើតឡើង “ដោយការពិចារណាសមូហភាពទៅលើព្រឹត្តិការណ៍ខុសៗគ្នា ដែលបានប្រព្រឹត្តទៅ...ដោយចារិកផ្សេងៗគ្នា និងត្រូវបានកើតឡើងក្នុងរយៈពេលយូរមកហើយនោះឡើយ។” **ក្រាប្រាប់ជា ឯកសារសម្គាល់៖ ១៩**។ *សំណុំរឿង The Prosecutor ទល់នឹង Théoneste Bagosora និង Anatole Nsengiyumva, សំណុំរឿងលេខ (ICTR-98-41-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា, ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១, ត្រង់ កថាខណ្ឌ ៣៩៦* [អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍បានសម្រេចថា ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រងការពាក់ព័ន្ធនឹងអាចត្រូវបានបង្កើតឡើង “ដោយផ្អែកលើការពិចារណាសមូហភាពនៃព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយចារិកផ្សេងៗគ្នា និងដែលការប្រព្រឹត្ត នេះស្ថិតក្នុងរយៈពេលពីរខែ។] **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ១៧**។

¹⁶⁹ សាលដីកានៃសំណុំរឿង០០២/១, ឯកសារ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥២១ [ដកស្រង់ដោយការអនុម័តស្របគ្នាជាមួយនឹង *សំណុំរឿងក្តី The Prosecutor ទល់នឹង Radislav Kristić, សំណុំរឿងលេខ (IT-98-33-T), អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥០៣* ។ *សំណុំរឿង The Prosecutor ទល់នឹង Radislav Kristić, សំណុំរឿងលេខ (IT-98-33-T), អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥០១*] **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ៣** ។ *សំណុំរឿងក្តី The Prosecutor ទល់នឹង Clément Kayishema និង Obed Ruzindana, សំណុំរឿងលេខ (ICTR-95-1-T), អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៦* [“ការសម្លាប់រងការពាក់ព័ន្ធនឹងត្រូវតែរួមបញ្ចូលនូវការអនុវត្តការសម្លាប់ ទ្រង់ទ្រាយ ធំប៉ុណ្ណោះទេ ... ប៉ុន្តែបូករួមទាំងការធ្វើផែនការផងដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវតែបង្ហាញពីទំនាក់ទំនង រវាងផែនការ និងការសម្លាប់ពិតប្រាកដ”] **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ១៧**។

¹⁷⁰ *សំណុំរឿងក្តី នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អ.វ.ត.ក./អ.ជ.ត.ក., សាលដីកានៃ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល, ចុះថ្ងៃទី ២៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៦, ឯកសារលេខ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥២១* [ដកស្រង់ដោយ ការអនុម័តស្របគ្នាជាមួយនឹង *សំណុំរឿងក្តី The Prosecutor ទល់នឹង Elizaphan Ntakirutimana និង Gérard Ntakirutiman, សំណុំរឿងលេខ (ICTR-96-10-A និង សំណុំរឿងលេខ (ICTR-96-17-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៤ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥២២*] ។ *សំណុំរឿងក្តី The Prosecutor ទល់នឹង Milomir Stakić, សំណុំរឿងលេខ (IT-97-24-A) , អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦, ត្រង់កថាខណ្ឌលេខ ២៦០* [“ចេតនាឧក្រិដ្ឋនៃការសម្លាប់រងការពាក់ព័ន្ធនឹងត្រូវតែបង្ហាញពីទំនាក់ទំនង ទ្រង់ទ្រាយធំ”។] **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ៨**។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ព្រឹត្តិការណ៍សម្លាប់ត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅខុសៗគ្នា ភស្តុតាងពេញលេញបង្ហាញឱ្យឃើញពីចេតនា
ជាមុនក្នុងការសម្លាប់ដែលរុំព័ទ្ធទាំងស្រុងនូវ (ក្នុងពេលវេលាជាន់គ្នា ឬក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ដាច់ដោយ
ឡែកពីគ្នាជាច្រើនករណី) ព្រឹត្តិការណ៍សម្លាប់ទាំងនោះ គឺជាភស្តុតាងតម្រូវដ៏សមហេតុផលមួយ
ដែលស្របទៅនឹងបន្ទុក និងបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាង ក៏ដូចជាស្របនឹងគោលការណ៍កំណត់
លើបញ្ហាពិរុទ្ធភាព¹⁷¹ ។

៨៣. អាស្រ័យហេតុនេះ ស្ថានភាពមិនប្រាកដនៃមេបញ្ជាការដែលចេញបញ្ជាឱ្យមានការកម្ទេចក្រុមជន
ស៊ីវិលតូចៗជាច្រើន ដែលទីបំផុតទៅបានសម្លាប់មនុស្សអស់រាប់ពាន់នាក់ គឺជាការលើកឡើងមិន

¹⁷¹ សាលដីកានៃសំណុំរឿង០០២/១, ឯកសារ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥២០ និង ៥២២ ។ *សូមមើលផងដែរ, សំណុំរឿងក្តី The Prosecutor ទល់នឹង Milomir Stakić, សំណុំរឿងលេខ (IT-97-24-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សាលដីកា ថ្ងៃទី ២២ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៦, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៥៨ ដល់ ២៥៩ [ការរក្សាយុត្តិសាស្ត្រពីមុននៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរបស់ តុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិ (តុលាការ ICTY) ដោយកត់សម្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃ “គ្រោងការណ៍ធំធេងនៃការសម្លាប់ មនុស្សដោយឃាតករជាក្រុម” នៅពេលអនុវត្តលើបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការសម្លាប់រង្គាល់មិនបានបង្កើតបាន នូវធាតុផ្សំផ្នែកច្បាប់បន្ថែមមួយទៀត ដែលតម្រូវសម្រាប់ការសម្លាប់រង្គាល់នោះទេ ដោយសារតែផ្នែកខ្លះ ស្ថិតលើការពិត ដែលថា “សាលក្រមលើរឿងក្តីរបស់ Vasiljević មិនបានរាប់បញ្ចូលនូវ ‘ការដឹងព្រមគ្រប់គ្រងធំធេងនៃការសម្លាប់មនុស្ស ដោយឃាតករជាក្រុម’ នៅក្នុងសេចក្តីសង្ខេប នៃធាតុផ្សំនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម សម្លាប់រង្គាល់នោះទេ (លុបចោលការដកស្រង់) ក្រាបបញ្ជាក់ឯកសារសម្គាល់៖ ៨]។ សំណុំរឿងក្តី The Prosecutor ទល់នឹង Radoslav Brdanin, សំណុំរឿងលេខ (IT-99-36-T), អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៩៤ [“អង្គជំនុំជម្រះសាលា ដំបូងបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ‘ការដឹងព្រមគ្រប់គ្រងរបស់លោក Vasiljević ដែលថាសកម្មភាពរបស់គាត់ គឺជាផ្នែកមួយនៃ ការចូលរួមសម្លាប់យ៉ាងទូលំទូលាយ ដែលមានមនុស្សមួយចំនួនធំត្រូវបានធ្វើការកត់សម្គាល់ជាប្រព័ន្ធដើម្បីយកទៅសម្លាប់ ឬបានសម្លាប់រួចហើយ’ បើសិនជាចេតនានេះត្រូវបានរកឃើញ នោះវានឹងត្រូវគេចាត់ទុកថាជាភស្តុតាងដើម្បីបង្ហាញពី ចំណេះដឹងរបស់ជនជាប់ចោទ ក្នុងការបញ្ជាក់ថា ទង្វើរបស់គាត់ គឺជាផ្នែកមួយនៃការវាយប្រហារជាទូទៅ ឬជាប្រព័ន្ធ ប្រឆាំងនឹងប្រជាជនស៊ីវិល និងមិនឱ្យលើសពីនោះឡើយ”។ (លុបចោលការដកស្រង់)] ក្រាបបញ្ជាក់ឯកសារសម្គាល់៖ ៤ [បានធ្វើការដកស្រង់នូវការអនុម័តស្របគ្នានៅក្នុង សំណុំរឿងក្តី The Prosecutor ទល់នឹង Vidoje Blagojević និង Dragan Jokić, សំណុំរឿងលេខ (IT-02-60-T), អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង, សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០០៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៧៦ [“អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ស្របជាមួយទស្សនៈនេះ ហើយមិនធ្វើការពិចារណាលើ អត្ថិភាពនៃ ‘ការចូលរួមសម្លាប់យ៉ាងទូលំទូលាយ’ ជាធាតុផ្សំដាច់ដោយឡែកនៃឧក្រិដ្ឋកម្មឡើយ ហើយវាក៏មិនមែនជា ស្រទាប់បន្ថែមមួយទៀតលើ ចេតនាឧក្រិដ្ឋ ដែលតម្រូវសម្រាប់ឧក្រិដ្ឋកម្មនោះដែរ”)] ក្រាបបញ្ជាក់ឯកសារសម្គាល់៖ ៥]។*

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សមស្រប និងមិនបានលើកតម្កើងអ្វីដល់អំណះអំណាងរបស់ សព្វ ទេ¹⁷² ។ វិធីសាស្ត្ររបស់ សចស មិនបានចាប់ផ្តើមដោយការបង្ហាញថា ចេតនាក្នុងការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំមិនអាចត្រូវបាន បង្កើតឡើងគ្រាន់តែដោយសារ “ក្រុមទីមួយនៃជនរងគ្រោះដែលស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតត្រារបស់ កងកម្លាំងគាត់នោះ មិនស្ថិតក្នុងចំនួនច្រើន”¹⁷³ នោះឡើយ ។ ផ្ទុយទៅវិញ សចស គ្រាន់តែបាន សង្កេតឃើញថា នៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ និងផ្នែកលើភស្តុតាងនេះ ចេតនាចាំបាច់មិនអាចត្រូវ បានគេទាញការយល់ឃើញដោយគ្មានភស្តុតាងចម្បងបង្ហាញពីការមានចេតនា *ជាមុន*នោះទេ ។

៨៤. វានឹងគ្មានន័យអ្វីឡើយ ហើយវានឹងបំពានលើគោលការណ៍កំណត់លើបញ្ហាពិរុទ្ធភាព ក្នុងការដាក់ ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការសម្លាប់រង្គាលលើមេបញ្ជាការមិនប្រាកដ ដោយគ្មានការកំណត់ឱ្យ ឃើញថាការសម្លាប់ “ជនស៊ីវិលជាតិក្រុមតូចៗ” ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការសម្លាប់ទ្រង់ទ្រាយធំ ហើយដែលចេតនារបស់គាត់ទៀតសោត ក៏មានគ្រប់គ្រាន់ចូលរួមពាក់ព័ន្ធក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនោះ ដែរ ។ អាស្រ័យលើទំនាក់ទំនងភស្តុតាងរវាងព្រឹត្តិការណ៍សម្លាប់ទាំងនោះ តម្រូវការបង្ហាញ ភស្តុតាងនៃការមានចេតនា *ជាមុន* អាចជាមធ្យោបាយតែមួយគត់ដើម្បីឱ្យមានការជឿជាក់លើការ មានចេតនាតម្រូវសម្រាប់និយមន័យនៃការសម្លាប់រង្គាល ។

ii. ទោះក្នុងស្ថានភាពណាក៏ដោយ បើទោះបីជាកំហុសអង្គច្បាប់ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្តី ក៏ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិខកខានមិនបានតវ៉ា ឬបង្ហាញឱ្យឃើញថា កំហុសនោះបានបង្ក ឱ្យមានជាការរំលោភបំពានឆន្ទានុសិទ្ធិទាក់ទងនឹងដីកាដោះស្រាយដែរ

៨៥. ក្នុងករណីណាក៏ដោយ បើទោះបីជាអំណះអំណាងមួយចំនួនក្នុងទង្វើករណីទី ៣ នៃ បណ្តឹង ខន្ធរណី មានគុណតម្លៃដែលសមនឹងទទួលយកបានក្តី ក៏ទង្វើករណីដែលបានស្នើឡើង ត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយខុសទំនង ។ សព្វ ខកខានមិនបានធ្វើការតវ៉ា ឬបង្ហាញឱ្យឃើញថាមានកំហុសអង្គច្បាប់ ណាមួយបង្កឱ្យមានការបំពានលើឆន្ទានុសិទ្ធិ ។

¹⁷² បណ្តឹង ខន្ធរណី ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤១ ។

¹⁷³ បណ្តឹង ខន្ធរណី ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤១ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

៨៦. ផ្ទុយទៅវិញ បើឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាលត្រូវបានក្លាយជាឧក្រិដ្ឋកម្មដែលពាក់ព័ន្ធ និងអាចបង្ហាញផ្លូវទៅរកការសម្រេចលើយុត្តាធិការបុគ្គល វានឹងមិនអាចរងការប៉ះពាល់ជាសត្យានុម័តដល់ដីកាដោះស្រាយឡើយ ។ ដូចដែល សចស បានសន្និដ្ឋានប្រកបដោយភាពសមហេតុសមផលដូច្នោះថា:

ការកំណត់ប្រភេទបទល្មើសជាច្រើនដែលអាចមាន សម្រាប់អង្គហេតុតែមួយ (ជាឧទាហរណ៍ ការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ឬអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ឬបទល្មើសមនុស្សឃាតតាមច្បាប់) អនុញ្ញាតឱ្យមានបទចោទប្រកាន់ជាច្រើន ហើយអាចនាំដល់ការផ្តន្ទាទោស ប៉ុន្តែបទចោទទាំងអស់នេះ មិនបានបង្កើតភាពធ្ងន់ធ្ងរនៃសកម្មភាពរបស់ [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម ឡើយ¹⁷⁴ ។

៨៧. អង្គហេតុនានាដែលទាក់ទងនឹងការសម្លាប់នៅឯមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង ដែលនៅក្នុងសារណារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិចាត់ទុកថា ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាល គឺត្រូវបានយកមកពិចារណាដើម្បីកំណត់យុត្តាធិការជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ ក្រោមរូបភាពជាការធ្វើមនុស្សឃាត¹⁷⁵ ។ ហេតុដូច្នោះ ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ច្បាប់នៃបទឧក្រិដ្ឋមួយចំនួនដែលជាឧក្រិដ្ឋកម្មសម្លាប់រង្គាល ថាវាជាឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ អាចនឹងក្លាយជាការណែនាំឱ្យប្រើធាតុផ្សំផ្លូវច្បាប់ថ្មីៗ ប៉ុន្តែវានឹងមិនអាចជាការណែនាំឱ្យមានជនរងគ្រោះថ្នាក់ (មនុស្សម្នាក់អាចក្លាយជាជនរងគ្រោះម្នាក់ ទោះបីជាពួកគេទទួលរងនូវឧក្រិដ្ឋកម្មពីរដងក៏ដោយ) ឬច្រើនជាងនេះបន្តិចបន្តួចដើម្បីបង្ហាញឱ្យឃើញនូវអំពើឧក្រិដ្ឋកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរឡើយ ។ វានឹងមិនអាចធ្វើឱ្យមានការរងផលប៉ះពាល់ជាសត្យានុម័តនូវសេចក្តីសម្រេចទាំងមូល ឬក៏បានផ្តល់ជាមូលហេតុដែលកើតឡើងពីការរំលោភឆន្ទានុសិទ្ធិនោះទេ ។

៨៨. ដូចដែលបានរកឃើញដោយ សចស លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យចម្បងមួយសម្រាប់ធ្វើការពិនិត្យពិចារណាលើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គលក្នុងសំណុំរឿងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺត្រូវបានពិចារណាលើទំហំ និង

¹⁷⁴ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣២៣ (សង្កត់ន័យបន្ថែមត្រង់អក្សរទ្រេត) ។

¹⁷⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨៥ ដល់ ២៨៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ភាពធ្ងន់ធ្ងរដែលបានឃើញតាមរយៈការវាយតម្លៃលើចំនួនជនរងគ្រោះដោយអំពើឧក្រិដ្ឋនានា ។

សរុបសេចក្តីទៅ សចស បានសន្និដ្ឋានដោយសមហេតុផលថា នៅពេលពិចារណាក្នុងបរិបទនៃ របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទាំងមូល ចំនួននៃជនរងគ្រោះ គឺជាកត្តាដ៏មានឥទ្ធិពលមួយដែលបាន ជំទាស់នឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានលើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល¹⁷⁶ ។ ក្នុងន័យនេះ សចស បានចាត់ទុកផល ប៉ះពាល់នៃការរកឃើញ ពាក់ព័ន្ធនឹងជនរងគ្រោះដែលត្រូវបានប៉ាន់ស្មានថាមានចំនួនប្រហែលជា ២.០០០ នាក់នៅមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង¹⁷⁷ ដោយពិនិត្យមើលទៅលើ “បរិបទនៃព្យសនកម្មទាំង អស់ដែលបណ្តាលមក ពីការអនុវត្តគោលនយោបាយរបស់របបនេះ ហើយនិង ... ចំនួនអ្នកស្លាប់ សរុប ... នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ”¹⁷⁸ ។ និយាយម្យ៉ាងទៀត សចស បានធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ដោយយកលំនាំពាក់ព័ន្ធសំខាន់បំផុតនៃភស្តុតាង ។ វាមិនអាចជា អះអាងដែលសមហេតុផល នោះទេដែលថា៖ ការធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ផ្លូវច្បាប់ជាថ្មីនៃការសម្លាប់រង្គាល (ដែលមិនមែនជាការកែ ប្រែនូវការពិចារណា ឬការវាយតម្លៃទាំងនេះ) គឺមិនអាចមានឥទ្ធិពលជាសក្យានុម័តនូវការវាយ តម្លៃថាតើលក្ខខណ្ឌកំណត់នៃយុត្តាធិការបុគ្គលអាចត្រូវបានបំពេញយ៉ាងណា ។

៨៩. លើសពីនេះ ចំពោះលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យសេសសល់ដែលបានអនុវត្តដោយ សចស ក្នុងការកំណត់ជា ទូទៅលើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល ឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការសម្លាប់រង្គាលដែលបានចោទប្រកាន់ថាបានកើត មាននៅក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំត្រយោង នឹងមិនលាតសន្ធឹងវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រនៃការចោទប្រកាន់ ប្រឆាំងនឹងអ្នកស្រី អ៊ីម ចែម ឡើយ¹⁷⁹ និងមិនអាចធ្វើការលើកតម្កើងឋានៈផ្លូវការរបស់អ្នកស្រីនៅ ក្នុងឋានានុក្រមខ្មែរក្រហមបានដែរ¹⁸⁰ ព្រមទាំងមិនអាចកែប្រែនូវការពិតដែលថា មានកម្មាភិបាល ច្រើនជាងមួយរយនាក់ផ្សេងទៀត ដែលមានឋានៈស្មើនឹងអ្នកស្រីនៅក្នុងអំឡុងពេលវេលាពាក់ព័ន្ធ

¹⁷⁶ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៩ ដល់៣២០ ។

¹⁷⁷ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨៩ ។

¹⁷⁸ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៧ ។

¹⁷⁹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៣ ។

¹⁸⁰ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៥ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

នោះ¹⁸¹ ។

៩០. សរុបសេចក្តីទៅ សព្វអ បានបរាជ័យក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាដ៏សំខាន់ទាំងនេះ ប្រកបដោយភាពយុត្តិធម៌ ឬឱ្យមានលក្ខណៈសមហេតុផល ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ សព្វអ បានខកខានមិនបានធ្វើការតវ៉ា កុំថាដល់ទៅធ្វើការបង្ហាញឱ្យឃើញនូវកំហុសឆ្គងណាមួយដែលនាំឱ្យមានការរំលោភឆន្ទានុសិទ្ធិ ។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយ ទទ្ទីករណ៍នេះគួរតែត្រូវបានច្រានចោល ។

ឃ. ទទ្ទីករណ៍ទី៤៖ សចស គ្មានកំហុសអនុច្ចាប្បនៃពេលធ្វើការកំណត់និយមន័យឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការធ្វើឱ្យបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងការអនុវត្តនិយមន័យនេះលើការឃើញនេះ នៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ

៩១. សព្វអ បានលើកឡើងថា សចស មានកំហុស ដោយការមិនដាក់ឱ្យអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ថាជាអំពើអមនុស្សធម៌មួយផ្សេងទៀតដែលបានប្រព្រឹត្តទៅនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង¹⁸² ។ ជាពិសេស សព្វអ បានអះអាងថា សចស មានកំហុសដោយអនុវត្តនិយមន័យទំនើបនៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និងមិនមែនធាតុផ្សំនានានៃអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត¹⁸³ ហើយដោយតម្រូវឱ្យមានធាតុបន្ថែមមួយទៀត ពោលគឺភស្តុតាងដែលមានជនមួយចំនួន គួរតែត្រូវបានស្វែងរកព័ត៌មានអំពីកន្លែងលាក់ខ្លួនរបស់បុគ្គលដែលត្រូវបានឃុំខ្លួន¹⁸⁴ ។

៩២. ដូចដែលបានរៀបរាប់លម្អិតខាងលើនៅកថាខណ្ឌ១៧ ដល់កថាខណ្ឌ១៩ ក្រុមការពារក្តីយល់ឃើញថា ទទ្ទីករណ៍ទី៤ មិនគួរនឹងទទួលយក ហើយគួរត្រូវបានច្រានចោល ។ ជាលទ្ធផល ដីការសម្រេចរបស់ សចស ដែលថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការបុគ្គល គឺជាសំណួរចោទគឺនៅត្រង់ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ចំពោះការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ មិនបានស្តែងឱ្យឃើញឡើង

¹⁸¹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៦ ។

¹⁸² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៧ ។

¹⁸³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៧-៥១ ។

¹⁸⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៧ និងត្រង់កថាខណ្ឌ ៥២ ដល់ ៥៧ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សម្រាប់ត្រូវធ្វើការពិចារណាទៅវិញទេ ។ លើសពីនេះ ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើនៅក្នុង កថាខណ្ឌ២០ ដល់កថាខណ្ឌ២៣ ទទ្ទីករណ៍ទី៤ គឺជាសំណើមិនអាចអនុញ្ញាតបានមួយ ចំពោះ ករណីស្នើសុំឱ្យមានការពិនិត្យមើលឡើងវិញនូវវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស លើការកំណត់ខ្សែបន្ទាត់ ជាក់លាក់នៃឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ថាជាអំពើអមនុស្សធម៌ ផ្សេងទៀតឡើយ ហេតុដូច្នោះ សំណើនេះ វាស្ថិតនៅក្រៅវិសាលភាពនៃអំណាចរបស់ អបជ ក្នុង ការពិនិត្យឡើងវិញ ។

៩៣. បើសិនជាទទ្ទីករណ៍ទី៤អាចត្រូវបានទទួលយកក៏ដោយ ក៏គុណតម្លៃរបស់វាក៏ត្រូវបានច្រាន ចោលដែរ ។ ក្រុមការពារក្តីសន្មតថា i) សពអ បានបកស្រាយខុសវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះនិយមន័យនៃបទឧក្រិដ្ឋនៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ និង ii) បើទោះបីជាមានកំហុសអង្គច្បាប់ និង/ឬអង្គហេតុត្រូវបានបង្ហាញក៏ដោយ ក៏ សពអ ខកខានមិនធ្វើការតវ៉ា ឬបង្ហាញឱ្យឃើញថា មានការរំលោភអន្តរាស្ត្រសិទ្ធិ ដែលទាក់ទងទៅនឹងដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ។

i. សពអ បានបកស្រាយខុសនូវវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះនិយមន័យបទឧក្រិដ្ឋ នៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ

៩៤. មានការគាំទ្រតិចតួចសម្រាប់សេចក្តីអះអាងរបស់ សពអ ដែលថា សចស បានអនុវត្តប្រាសចាកពី និយមន័យនៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំថាជាអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងទៀត ដែលស្ថិតនៅក្រោម ឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ¹⁸⁵ ។ សចស បានផ្ទៀងបញ្ជាក់នូវអង្គច្បាប់យ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងបាន អនុវត្តតាមនិយមន័យរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចំពោះនិយមន័យនៃអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃ ផ្សេងទៀតដែលស្ថិតក្រោមឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិ¹⁸⁶ ហើយបានរកឃើញថា ការបាត់ ខ្លួនដោយបង្ខំ “អាចមានលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ជាអំពើអមនុស្សធម៌ផ្សេងៗទៀត”¹⁸⁷ ។

¹⁸⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៨ ។ សូមមើលផងដែរ, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៨ ដល់ ៥១ ។
¹⁸⁶ ដីកាដោះស្រាយ ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៤ យោងលើ សាលដីកានៃសំណុំរឿង០០២/១, ឯកសារ F36 កថាខណ្ឌ ៥៨០ ។
¹⁸⁷ ដីកាដោះស្រាយ ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៥ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ii. សព្វអ ខកខានមិនបានធ្វើការករ៉ា ឬបង្ហាញឱ្យឃើញថាមានការរំលោភបំពានធនានុសិទ្ធិ ដែលទាក់ទងនឹងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង

៩៥. សព្វអ បានថ្លែងការពារថា បើសិនជា សចស បានអនុវត្តនិយមន័យច្បាប់ត្រឹមត្រូវលើបញ្ហា អង្គហេតុវិញនោះ ម៉្លោះសមអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នឹងត្រូវបានរកឃើញថាបានទទួលខុសត្រូវចំពោះ ការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំនៅការដ្ឋានស្ថានស្រែង¹⁸⁸ ។ ជាងនេះទៅទៀត សព្វអ បានលើកហេតុផល ថា សចស មានកំហុសអង្គច្បាប់ និងអង្គហេតុដោយការតម្រូវថាឱ្យមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ថា គ្រួសារ ឬ មិត្តភក្តិបានធ្វើការស្វែងរកព័ត៌មានអំពីជោគវាសនា ឬ ទីកន្លែងរបស់ជនដែលបានបាត់ ខ្លួន¹⁸⁹ ។ សព្វអ បានទាមទារថា នៅក្នុងបរិបទទូទៅនៃរបបខ្មែរក្រហមដែលតម្រូវឱ្យបុគ្គលម្នាក់ គប្បីស្វែងរកព័ត៌មាន[ទាក់ទងនឹងការបាត់ខ្លួន]ពីអង្គការនេះគឺ “មិនមានភាពប្រាកដនិយមទាល់តែ សោះ”¹⁹⁰ ។ ទោះជាយ៉ាងណា ដូចដែលបានលើកឡើងខាងក្រោម វិធីសាស្ត្ររបស់ សព្វអ ចំពោះ ដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ គឺជាការយល់ខុស ។

៩៦. យ៉ាងហោចណាស់ សព្វអ ត្រូវតែបង្ហាញថាផលវិបាកនៃការខកខានមិនបានធ្វើការពិចារណាពីការ បាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ គឺជាហេតុផលនៃការធ្វើមោឃភាពលើដីកាសម្រេចដែលរងការជំទាស់ ។ ដូច្នោះ ទោះបីជា សព្វអ បានចង្អុលភស្តុតាងយ៉ាងត្រឹមត្រូវថាវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស មានកំហុសក៏ដោយ ក៏ សព្វអ បានបរាជ័យក្នុងការចាត់វិធានការបន្តបន្ទាប់ទៀត៖ ធ្វើការបង្ហាញឱ្យជឿបានថាមានការ បាត់ខ្លួនដោយបង្ខំមួយចំនួនត្រូវបានកើតឡើង ដើម្បីបង្កើតឱ្យមាននូវទំនាក់ទំនងគ្រប់គ្រាន់រវាង អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំនានា ដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថា បានប្រព្រឹត្តទៅនៅ ការដ្ឋានស្ថានស្រែង និងធ្វើការចង្អុលបង្ហាញឱ្យឃើញថាឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ បានពង្រីកនូវទំហំនៃ ការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកស្រីចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មពាក់ព័ន្ធនានា ដោយសារតែ ផលវិបាកនៃការរក ឃើញណាមួយស្តីពីបញ្ហាកង្វះយុត្តាធិការបុគ្គល បង្កឱ្យមានការការរំលោភបំពានធនានុសិទ្ធិ ។ ដូច

¹⁸⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥១ ។

¹⁸⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥២ ។

¹⁹⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៧ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ដែលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ សពអ បង្ហាញក្នុងកថាខណ្ឌ ៥២ ដល់ ៥៧ សពអ មិនខ្វល់នឹងអនុវត្ត
នូវជំហានដ៏សំខាន់ទាំងនេះទេ ។ ទទ្ទឹករណ៍ទី៤ គួរត្រូវបានច្រានចោល ដោយសារមានវិការៈ ។

៩៧. លើសពីនេះទៀត សេចក្តីសំអាងហេតុរបស់ សពអ ទៅលើករណីយុត្តិសាស្ត្រនៃតុលាការសិទ្ធិ
មនុស្សអន្តរជាតិ (“IACHR”) មិនបានផ្តល់ការគាំទ្របន្ថែមអ្វីចំពោះការអះអាងថា អ្នក
វិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដែលមានហេតុផល អាចនឹងត្រូវបានរកឃើញពីទំនួលខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌ
របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម លើការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ¹⁹¹ ។ IACHR គឺជាតុលាការសិទ្ធិមនុស្សដែល
មានវិធីសាស្ត្រផ្សេងគ្នាចំពោះបទដ្ឋាន និងបន្ទុកនៃការបង្ហាញភស្តុតាងមិនអាចបង្រួមចូលគ្នា
បានជាមួយនឹងវិធីសាស្ត្រតុលាការទាំងឡាយណា ដែលមានដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ឬបទដ្ឋាន
នីតិវិធីត្រឹមត្រូវដែលកំពុងត្រូវបានពិចារណានៅក្នុងករណីជាក់លាក់នេះទេ¹⁹²

៩៨. ទីមួយ ការរកឃើញថា “ការចាប់ខ្លួន និងការបាត់ខ្លួនកម្មករ ឃើញកើតមានជាទូទៅនៅការដ្ឋាន
ប្រឡាយស្ពានស្រែង”¹⁹³ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ឡើយ ក្នុងការបង្ហាញឱ្យឃើញពី *ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត* និង
ធាតុផ្សំអត្តនាម័ត នៃឧក្រិដ្ឋកម្មនៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ ។ វាមិនអាចសន្មតបានថាការចាប់ខ្លួន
និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ បំពេញដោយស្វ័យប្រវត្តិចំពោះធាតុផ្សំទាំងនេះនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ពោលគឺ ការ
ប្រព្រឹត្តដោយសកម្ម និងអកម្មណាមួយដោយមានចេតនាបង្កការឈឺចាប់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរលើរូបរាង
កាយ ឬផ្លូវចិត្ត¹⁹⁴ ។ ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថា “ការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត និងការឈឺចាប់ចំពោះ
អ្នកនៅស្ពានស្រែងក៏មិនខុសគ្នាដែរ” ពីការរកឃើញនៅក្នុងវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/១¹⁹⁵

191 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៣ ដល់ ៥៥ ។

192 *សូមមើលឧទាហរណ៍*, សំណុំរឿងរបស់ *Godinez Cruz លើនឹង Honduras* ឆ្នាំ ១៩៨៩, IACHR (ser. C), សេចក្តី
សម្រេច ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៨៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤០ និង ១៤១ [“ផ្ទុយទៅនឹងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌជាតិ នៅក្នុងកិច្ច
ដំណើរការនីតិវិធីកំណត់ពីការរំលោភសិទ្ធិមនុស្សនានា រដ្ឋមិនអាចពឹងផ្អែកលើការការពារថាម្ចាស់បណ្តឹងបានបរាជ័យក្នុង
ការបង្ហាញភស្តុតាង នៅពេលដែលភស្តុតាងនោះ មិនអាចរកបានដោយគ្មានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់រដ្ឋ”] **ក្រាបបណ្តឹង
សារសម្តែង៖ ៣០**។

193 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥១ *យោងលើ* ដីកាដោះស្រាយ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣៨ ។

194 ដីកាដោះស្រាយ ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៤ ។

195 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥១ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

គឺជាការលើកឡើងដែលគ្មានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីចង្អុលបង្ហាញឱ្យឃើញពីការប្រព្រឹត្តទៅនៃ
ឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនេះ ។

៩៩. លើសពីនេះ វាជាមូលដ្ឋានមិនពេញលេញមួយក្នុងការសន្និដ្ឋានពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់
អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ។ ទោះបីជា សធន មានកំហុសក្នុងការតម្រូវឱ្យមានធាតុផ្សំបន្ថែមមួយទៀតក៏
ដោយ^{១៩៦} ក៏ការខកខានមិនបានតវ៉ារបស់ សពអ ទៅលើចំណងទាក់ទងពេញលេញមួយរវាង
អ្នកស្រី អ៊ឹមថែម និងការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងការដ្ឋានស្ថានស្រែង
ព្រមទាំងរបៀបដែលការសំអាងលើឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងមូល (រួមទាំងភាពសរុបរួមនូវឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំង
មនុស្សជាតិនៃការសម្លាប់ និងការដាក់ឃុំឃាំង ដែលត្រូវបានកំណត់ និងផ្តឹងផ្តែងត្រឹមត្រូវ^{១៩៧})
ការកំណត់លក្ខណៈផ្លូវច្បាប់ចំពោះបទល្មើសនៃការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ អាចនឹងត្រូវបានកែប្រែការ
វាយតម្លៃជាទូទៅនៃយុត្តាធិការបុគ្គល^{១៩៨} គឺសំខាន់ណាស់ ។ សរុបមក សពអ ខកខានមិនបានធ្វើ
ការតវ៉ា កុំថាឡើយថាគាត់បានបង្កើតឱ្យឃើញនូវរបៀបដែលកំហុសណាមួយបានបណ្តាលឱ្យមាន
ការរំលោភធម្មនុស្សសិទ្ធិ ។ ហេតុដូច្នេះហើយ ទទ្ទីករណ៍ទី៤ គួរតែត្រូវបានច្រានចោល ។

**ខ. ទទ្ទីករណ៍ទី៥ និងទទ្ទីករណ៍ទី៦៖ សពអ បានបកស្រាយខុស អំពីមុខតំណែង
ដែលថាការអភិបាលកិច្ចស្ថាប័ននៃស្ថាប័ននៃស្ថាប័នរបស់ អ៊ឹម ថែម
នៅក្នុងតុលាការនិង ប្រើសម្រាប់វាយតម្លៃលើយុត្តាធិការបុគ្គល**

១០០. សពអ បានលើកជាហេតុផលថា “មិនមាន[អ្នក]វិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏សមហេតុផលណាអាចរក
ឃើញថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម មិនមែនជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត[នោះទេ]” ចំណែកតួនាទី
អ្នកស្រី “ជាសមាជិកគណៈតំបន់១៣” ផ្អែកតាមការពិនិត្យដ៏ត្រឹមត្រូវលើភស្តុតាង^{១៩៩} ។ ទាក់ទិននឹង

¹⁹⁶ ដីកាដោះស្រាយ ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣០២ ។
¹⁹⁷ ដីកាដោះស្រាយ ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៧ (ការសម្លាប់), កថាខណ្ឌ ៧០ (ការដាក់ឃុំឃាំង) ។
¹⁹⁸ សូមមើល, ដីកាដោះស្រាយ ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣២៣ ។ សូមមើលផងដែរ, ដីកាដោះស្រាយ
ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៣, ៣១៥, ៣១៦ និងកថាខណ្ឌ ៣១៩ ដល់ ៣២០ ។
¹⁹⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៨ (ទទ្ទីករណ៍ទី៥) និង កថាខណ្ឌ ៧០ (ទទ្ទីករណ៍ទី៦) ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ទទ្ទឹករណ៍ទី៥ និងទទ្ទឹករណ៍ទី៦ សពអ បានអះអាងថា សចស ខកខានក្នុងការរកឃើញថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានកាន់តំណែងទាំងពីរនេះ “បង្ហាញឱ្យឃើញថាវាជាមូលហេតុដែលដឹក ដំណោះស្រាយមិនលើកយកការចោទប្រកាន់ទាំងឡាយរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាដែលថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមក្នុងសហគ្រឹះកម្ម (JCE) នៅភូមិភាគនិរតី”²⁰⁰ ។

១០១. ទទ្ទឹករណ៍ទី៥ និងទទ្ទឹករណ៍ទី៦ គួរតែត្រូវបានចោលដោយមិនបង្អង់ ។ អបជ ធ្លាប់បានសម្រេច ថា រាល់អំណះអំណាងនានារបស់ភាគីដែលមិនមានសក្តានុពលបង្កឱ្យមានសេចក្តីសម្រេចរងការ ជំទាស់ក្នុងការបដិសេធតោល ឬកែសម្រួលឡើងវិញអាចនឹងត្រូវបានចោលភ្លាមៗដោយ អបជ ហើយក៏មិនចាំបាច់ត្រូវធ្វើការពិចារណាលើអង្គសេចក្តីដែរ²⁰¹ ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់ តុលាការ ICTY បានសន្និដ្ឋានថានៅពេលអំណះអំណាងទាំងឡាយណាដែលគ្មានភាពពាក់ព័ន្ធ²⁰² មិនបានបរិយាយឱ្យបានល្អិតល្អន់ ថាតើកំហុសនៃអង្គហេតុដែលបានចោទប្រកាន់នោះបានបង្កផល ប៉ះពាល់ដូចម្តេចខ្លះទៅលើអំណះអំណាងដែលបានធ្វើការជំទាស់តវ៉ា²⁰³ ឬក៏គ្រាន់តែធ្វើការអះអាង ថាភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធមិនត្រូវបានវាយតម្លៃឱ្យបានត្រឹមត្រូវ²⁰⁴ ភស្តុតាងមិនត្រូវបានផ្តល់ទម្ងន់គ្រប់ គ្រាន់ ឬមិនត្រូវបានបកស្រាយនៅក្នុងលក្ខណៈជាក់លាក់ណាមួយ²⁰⁵ ។

²⁰⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៨១ ។

²⁰¹ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ៤៧ និង ៤៨), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍លើដីកាសម្រេចរួមរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតលេខ D250/3/3 ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ និងដីកាសម្រេចលេខ D250/3/2 ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ លើការទទួលស្គាល់ពាក្យសុំតាំងខ្លួន ជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០, ឯកសារ D250/3/2/1/5 នៅកថាខណ្ឌ ២២ ។

²⁰² សូមមើល, រឿងក្តីរបស់ Prosecutor ទល់នឹង Momčilo Krajišnik, រឿងក្តីលេខ (IT-00-39-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលា ឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២០ [ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ១១] ។

²⁰³ សូមមើល, រឿងក្តីរបស់ Prosecutor ទល់នឹង Momčilo Krajišnik, រឿងក្តីលេខ (IT-00-39-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលា ឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣ [ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ១១] ។

²⁰⁴ រឿងក្តីរបស់ Prosecutor ទល់នឹង Momčilo Krajišnik, រឿងក្តីលេខ (IT-00-39-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៩ [ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ១១] ។

²⁰⁵ សូមមើល, រឿងក្តីរបស់ Prosecutor ទល់នឹង Momčilo Krajišnik, រឿងក្តីលេខ (IT-00-39-A), អង្គជំនុំជម្រះសាលា ឧទ្ធរណ៍, សាលដីកា ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩, ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧ [ភ្ជាប់ជាឯកសារសម្គាល់៖ ១១] ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

១០២. លើសពីនេះ ដើម្បីលើកឡើងនូវមូលដ្ឋានដែលអាចតវ៉ាបាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅក្នុងទង្វើករណ៍ទី៥ ឬទង្វើករណ៍ទី៦ សព្វគ្រប់ ត្រូវបានតម្រូវឱ្យសំដៅទៅលើដីកាដោះស្រាយទាំងស្រុង និងធ្វើការ បង្ហាញឱ្យឃើញថា៖ i) ដីកាដោះស្រាយមិនបានដោះស្រាយនូវការចោទប្រកាន់នានារបស់ សព្វគ្រប់ ដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងភូមិភាគនិរតី និង ii) សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ទាំងឡាយណាដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែនជាលេខាស្រុក និងជាសមាជិកគណៈតំបន់នៅក្នុង ភូមិភាគនិរតីត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការមានកំហុស ហើយបាននាំឱ្យមានការរំលោភបំពានលើ ធនានុសិទ្ធិដើម្បីឈានដល់ការសន្និដ្ឋានដែលថា អ.វ.ត.ក ខ្វះយុត្តាធិការលើ រូបអ្នកស្រី ។

១០៣. ផ្ទុយទៅវិញ វិធីសាស្ត្ររបស់ សព្វគ្រប់ ក្នុងការប្តឹងឧទ្ធរណ៍ គឺប៉ុនប៉ងបញ្ចុះបញ្ចូលឱ្យ អបដ សើវើ អង្គហេតុសារជាថ្មី និងដាក់ជំនួសទស្សនទានរបស់ សចស ជារបស់ខ្លួនវិញ²⁰⁶ ។ មិនត្រឹមតែ ប៉ុណ្ណោះទៀតសោត ការប៉ុនប៉ងនេះថែមទាំងមិនយកចិត្តទុកដាក់នឹងបទដ្ឋានវាយតម្លៃដ៏សំខាន់ បំផុត ហើយជំរុញឱ្យការអានមិនពេញលេញ និងការអានជាបំណែកៗនៃហេតុផលជាមូលដ្ឋាន និងដីកាដោះស្រាយ ។ ជារួម បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ខកខានមិនបានធ្វើការកំណត់អត្តសញ្ញាណ នៃកំហុសអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធនានា និងបោះបង់ចោលនូវចេតនាទាំងឡាយ ដើម្បីធ្វើការដោះស្រាយ លើបញ្ហាបទដ្ឋានពិនិត្យឡើងវិញនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។

១០៤. ជារួមទៅ ទង្វើករណ៍ទី៥ និងទង្វើករណ៍ទី៦ គឺមិនមានគុណវុឌ្ឍិទេ ។ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិន បានរងការចោទប្រកាន់ពីបទឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងភូមិភាគនិរតីឡើយ²⁰⁷ ។ សចស មិនមានសិទ្ធិបញ្ជូនទៅធ្វើការជំនុំជម្រះចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានកើតឡើង នៅក្នុងទីតាំងនោះទេ²⁰⁸ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី សចស បានពិចារណាលើការចោទប្រកាន់នានា របស់ សព្វគ្រប់ ដែលមាននៅក្នុងដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពររបស់គាត់ (ទាក់ទិននឹងសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រី

²⁰⁶ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ២៥), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុក នៅក្នុងឃ្លាំងផ្ទុកឯកសាររួម ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D164/3/6 នៅកថាខណ្ឌ ២៦ ។

²⁰⁷ សេចក្តីជូនដំណឹងពីបទចោទប្រកាន់, ឯកសារ D239.1 ។

²⁰⁸ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៥ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

អ៊ឹម ថែម នៅក្នុងភូមិភាគនិរតី) ហើយបានសន្និដ្ឋានថា ការដាក់បញ្ចូលបទចោទប្រកាន់ទាំងនោះ នឹងមិនប៉ះពាល់ដល់ការសន្និដ្ឋានថាអ្នកស្រីស្ថិតនៅក្រៅដែនយុត្តាធិការបុគ្គលរបស់ អ.វ.ត.ក ដែរ²⁰⁹ ។ ហេតុដូច្នោះ សព្វ មិនបានបង្ហាញថាតើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ សចស មានកំហុសយ៉ាង ដូចម្តេច ក្នុងការរកឃើញថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែនជាលេខាស្រុក និងជាសមាជិកគណៈតំបន់ នៅក្នុងភូមិភាគនិរតី និងថាតើការរកឃើញបែបនេះអាចនឹងមានការជាប់ទាក់ទង ឬភាពជឿជាក់ បាននៃការវាយតម្លៃណាមួយលើបញ្ហាយុត្តាធិការបុគ្គល ហើយដែលដីកាដោះស្រាយ គឺដោយ សារការរំលោភបំពានលើធនាគារសិទ្ធិ ។ ដូច្នោះហើយ ទទ្ទីករណ៍ទី៥ និងទទ្ទីករណ៍ទី៦ គួរត្រូវបាន ចោល ។

១០៥. ដូចដែលបានលើកហេតុផលបន្ថែមខាងក្រោម ការអះអាងទាមទាររបស់ សព្វ មិនអាចបង្កើត បានជាកំហុសពាក់ព័ន្ធនាមួយ ឬការបញ្ជាក់ឱ្យឃើញនូវការរំលោភបំពានធនាគារសិទ្ធិណាមួយ ឡើយ ។

i. ទទ្ទីករណ៍ទី៥៖ សចស បានសន្និដ្ឋានដោយសមហេតុផលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែន ជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែតឡើយ

១០៦. សព្វ បានទាមទារថា “ពុំមានអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏មានហេតុផលណាអាចរកឃើញថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែមមិនមែនជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែតទេ ដោយផ្អែកទៅលើការពិនិត្យឡើងវិញនូវ ភស្តុតាង”²¹⁰ ។ សព្វ បានអះអាងថា សចស មិនធ្វើការវាយតម្លៃឱ្យបានត្រឹមត្រូវលើកិច្ច សម្ភាសន៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម²¹¹ ដោយចោទប្រកាន់ថាវាជាភស្តុតាងដែលត្រូវបានបញ្ជាក់គាំទ្រ ដោយសាក្សីផ្សេងទៀត²¹² ក្នុងការបង្ហាញ “ពីមុខនាទីរបស់គាត់ ជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត”²¹³ ។

²⁰⁹ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៤៦ ។
²¹⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៨ ។
²¹¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៩ ដល់ ៦២ យោងលើ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨, ឯកសារ D123/1/5.1b ។ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារ D123/1/5.1c ។
²¹² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៣ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ដោយការពិនិត្យឡើងវិញយ៉ាងហ្មតចត់នៃដីកាដោះស្រាយ និងភស្តុតាងដែលបានកំណត់យក
បង្ហាញឱ្យឃើញថា វិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះភស្តុតាងគឺសមហេតុផល²¹⁴ ។ លើសពីនេះ
ទៅទៀត ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងក្រោមគ្មានអង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផលណាមួយ អាចអនុម័ត
វិធីសាស្ត្របច្ចុប្បន្ន ដែលបង្ខំឱ្យប្រើដោយ សពអ នោះទេ ។

១០៧. វិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះកិច្ច សម្ភាសន៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាមួយ DC-Cam គឺជា
ការយល់ឃើញប្រដាប់ប្រសងគ្នាជាមួយគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននានា ដែលគ្រប់គ្រងនូវកិច្ចដំណើរ
ការនីតិវិធីនៃរបស់ អ.វ.ត.ក ទាំងមូល បូករួមទាំងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងអង្គជំនុំជម្រះ
តុលាការកំពូល²¹⁵ ។ សចស បានសុខចិត្តទទួលយកដោយសមរម្យថា “ការស្តាប់ចម្លើយរបស់
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមិនមានការធានាតាមផ្លូវ និងទម្រង់ដែល
កំណត់លក្ខណៈនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយនោះឡើយ”²¹⁶ ហើយត្រូវតែ “ផ្តល់ទម្ងន់តិចតួចជាង
ការស្តាប់ចម្លើយដែលបានធ្វើឡើងដោយ ក.ស.ច.ស”²¹⁷ ។ សចស បានសន្និដ្ឋានយ៉ាងត្រឹមត្រូវថា
ពួកគាត់អាចត្រូវបាន “ពឹងផ្អែកតែក្នុងករណីដែលទទួលបានការគាំទ្រដោយប្រភពផ្សេងទៀត
ប៉ុណ្ណោះ”²¹⁸ ។

²¹³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៩ ។

²¹⁴ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៣ ដល់ ១៥០ ។

²¹⁵ សាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១, ឯកសារ E313 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥០១ ដល់ ៥០៣ ។
សាលដីកាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១, ឯកសារ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៥៨ ដល់ ៣៥៩ ។

²¹⁶ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៤ ។

²¹⁷ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣៩ [“សេចក្តីផ្តេងការណ៍ចំនួនពីរដែល អ៊ឹម ថែម បានផ្តល់ជូន
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សេចក្តីផ្តេងការណ៍មួយផ្តល់ជូនអង្គការយុវសន្តិភាព និងមួយទៀតផលិតកម្មស្ថាប័នលីងថូត
ត្រូវបានយកមកពិចារណានៅក្នុងដីកាដោះស្រាយ (សំអាងហេតុ) ។ ស្របជាមួយនឹងវិធីសាស្ត្រដែលបានអនុវត្តនៅ
ក្នុងសំណុំរឿង០០២ និងវិធានទូទៅនៃការវាយតម្លៃលើភស្តុតាងដែលបានពន្យល់នៅក្នុងផ្នែកនេះ សេចក្តីផ្តេងការណ៍
ទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់ទម្ងន់តិចតួចជាងការស្តាប់ចម្លើយដែលបានធ្វើឡើងដោយ ក.ស.ច.ស ។ ភាពអាចជឿជាក់បាន និង
តម្លៃជាភស្តុតាងរបស់សេចក្តីផ្តេងការណ៍ទាំងនេះ ត្រូវបានវាយតម្លៃដោយពិនិត្យពិចារណាលើភស្តុតាងទាំងអស់ផ្សេងទៀត
ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង” ។ (ដកចេញសេចក្តីយោងដើមទំព័រ និងកំនួសលើអក្សរនៃការសង្កត់ន័យ)] ។

²¹⁸ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

១០៨. ផ្អែកតាមគោលការណ៍ដែលបានបង្កើតឡើងយ៉ាងល្អទាំងនេះ គ្មានអង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផលណា អាចរកឃើញថា កិច្ចសម្ភាសន៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានភាពច្បាស់លាស់គ្រប់គ្រាន់ក្នុងការ បង្កើតនូវសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកស្រីនៅស្រុកកោះអណ្តែតនោះទេ ។ ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថា សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “បញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់”²¹⁹ គឺជាការអះអាងដែល មិនយកចិត្តទុកដាក់លើគោលការណ៍ច្បាប់ស្តី ដែលផ្តល់មូលដ្ឋានសម្រាប់ការវាយតម្លៃភស្តុតាង ដោយយុត្តិធម៌ និងការប្រកាន់ខ្ជាប់ទៅនឹងតម្រូវការដែលភស្តុតាងត្រូវតែបំពេញតាមលក្ខខណ្ឌនៃ បន្ទុក ក៏ដូចជាបទដ្ឋាននៃការបង្ហាញភស្តុតាងដែរ ។ ការប៉ុនប៉ងរបស់ សពអ ក្នុងការជ្រើសយក ទិដ្ឋភាពភស្តុតាងនៃសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម តែផ្អែកណាដែលខ្លួនចង់បាន (ភស្តុតាងដែលថាអ្នកស្រីត្រូវបានផ្ទេរទៅស្រុកកោះអណ្តែត ពីព្រោះ “[អ្នកស្រី] ធ្វើអីក៏សម្រេច តាមផែនការ”²²⁰ ភស្តុតាងដែលថាអ្នកស្រីត្រូវបានចាត់តាំងដោយ “ខាងខេត្ត...គាត់ផ្លាស់ឱ្យ [អ្នកស្រី] ទៅរៀបចំប្រជាជន” នៅកោះអណ្តែត²²¹ ហើយនិងត្រង់ចំណុចដែលអ្នកស្រីបានលើក ឡើងថា “ទូទៅហ្នឹង កន្លែងដែល[អ្នកស្រី]គ្រប់គ្រងដឹកនាំ”²²²) ហើយចាត់ទុកការកត់សម្គាល់ ទាំងនោះថាជាភស្តុតាងផ្នែកសេចក្តីសម្រេចលើមុខងារតាមច្បាប់ និងមុខងារជាក់ស្តែង របស់ អ្នកស្រី គឺវាផ្ទុយពីគោលបំណងនៃគោលការណ៍ដែលទើបតែបានលើកឡើង និងជាហានិភ័យមួយ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដំណើរការនីតិវិធីត្រឹមត្រូវ ។

១០៩. លើសពីនេះ បើទោះបីជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ DC-Cam មិនត្រូវបានទទួលយកដោយសារ វារំលោភទៅលើការការពារប្រឆាំងនឹងការដាក់ពន្ធនាគារខ្លួនឯង ឬអាចបង្ហាញពីហេតុផលសមរម្យ

²¹⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦១ ។
²²⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦០ យោងលើ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ចែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារ D123/1/5.1c ត្រង់លេខសម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 00951845 ។
²²¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៩ យោងលើ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ចែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨, ឯកសារ D123/1/5.1b ត្រង់លេខសម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 00951795 ។
²²² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៩ យោងលើ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ចែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨, ឯកសារ D123/1/5.1b ត្រង់លេខសម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 00951819 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

នៃអង្គហេតុណាមួយដូចការដែល សចស បានពិពណ៌នាដ៏ត្រឹមត្រូវក៏ដោយ គ្មានការផ្ទៀងផ្ទាត់របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មួយណា មានលក្ខណៈប្រាកដប្រជាថាអ្នកស្រីបានកាន់តំណែងជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែតនោះទេ²²³ ។ វិធីសាស្ត្ររបស់ សពអ មិនអើពើលើអង្គហេតុដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ក៏បានផ្ទៀងផ្ទាត់ដែរថា អ្នកស្រី “មិនមែនជាលេខស្រុកអីទេ” ហើយជំនួសមកវិញ អ្នកស្រីមានបន្ទុក “ទទួលមើលការងារជាមួយស្រី”²²⁴ ។ ដូចដែល សចស បានសន្និដ្ឋានយ៉ាងសមរម្យបំផុត ថា សេចក្តីផ្ទៀងផ្ទាត់ការណ៍សរុបរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បានផ្តល់ត្រឹមតែភស្តុតាងមិនច្បាស់លាស់ ហើយដោយគិតតាមបទដ្ឋាន និងបន្ទុកនៃការភស្តុតាង សេចក្តីផ្ទៀងផ្ទាត់ការណ៍របស់អ្នកស្រីទាំងអម្បាលម៉ាន គឺមិនអាចបង្កើតបាននូវទម្ងន់ភស្តុតាងដូចដែលទាមទារដោយ សពអ នោះទេ ។ វាជាការត្រឹមត្រូវណាស់ ក្នុងការដែល សចស បានរកឃើញថា សេចក្តីផ្ទៀងផ្ទាត់ការណ៍នានារបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ត្រូវតែបានយកមកធ្វើការ “វាយតម្លៃដោយពិនិត្យពិចារណាលើភស្តុតាងផ្សេងទៀតដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿង”²²⁵ ។

១១០. ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថា សចស គួរតែបានរកឃើញថា “ការសារភាពរបស់[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម ទាក់ទងនឹងមុខងារ របស់គាត់ ត្រូវបានបញ្ជាក់អះអាងតាមរយៈ ភស្តុតាងរបស់សាក្សីនានា”²²⁶ គឺពុំមានគុណវុឌ្ឍិដូចគ្នានោះទេ ។ ដោយដាក់ដោយឡែកនូវការប៉ុនប៉ងដើម្បីលើកការតវ៉ាជាថ្មីលើបញ្ហាអង្គហេតុ ដោយគ្មានការយោងទៅលើលក្ខខណ្ឌតម្រូវនានាសម្រាប់ធ្វើការពិនិត្យឡើងវិញនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ការលើកអំណះអំណាងនេះ សពអ បដិសេធមិនធ្វើ សូម្បីតែចេតនាក្នុងការចង្អុលបង្ហាញឱ្យឃើញពីរបៀបដែល សចស មានកំហុសដូចម្តេចខ្លះ នៅពេលផ្ទៀងផ្ទាត់លើភស្តុតាងសរុប ដែលឈានដល់ការសន្និដ្ឋានថាអ្នកស្រីមិនមែនជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត ។ ជាពិសេស សពអ បានព្យាយាមចៀសវាងវែកញែកតាំងទៅនឹងការយោងរបស់

²²³ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៥ ដល់ ១៤៦ ។
²²⁴ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ចែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៨, ឯកសារ D123/1/5.1b ត្រង់លេខសម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 00951795 ។
²²⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣៩ ។
²²⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៣ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សចស ទៅលើភស្តុតាងរបស់លោក ពេជ្រ ជឹម (ដែលបានផ្ទៀងផ្ទាត់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនបានកាន់ មុខតំណែងជាគណៈស្រុកនោះទេ²²⁷) ហើយនិងភស្តុតាងបានពីលោក ប៊ុន ធឿន (ដែលផ្ទៀងផ្ទាត់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនបានចូលរួមប្រជុំនៅអង្គជំនុំជម្រះក្នុងនាមជាលេខាស្រុកនោះទេ²²⁸) ។ សេចក្តី សេចក្តីផ្តើមការណ៍ទាំងនេះ ដែល សចស បានពឹងផ្អែកនៅក្នុងបទបង្ហាញរបស់ខ្លួនយ៉ាងសម ហេតុផល និងការមិនយកចិត្តទុកដាក់បច្ចុប្បន្នរបស់ សព្វអ គឺជាការផ្តល់ដំបូន្មាន ។

១១១. ច្បាប់ណាស់ថា អវត្តមាននៃការប៉ុនប៉ងណាមួយដើម្បីដោះស្រាយលើភាពសមហេតុផលនៃការ រកឃើញសរុបរបស់ សចស ទាក់ទងនឹងមុខងាររបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងភូមិភាគនិរតី ដោយឡែកការដែលអះអាងថា សចស មិនបានពិចារណាឱ្យបានត្រឹមត្រូវចំពោះភស្តុតាង និងមិន អាចក្លាយជាមូលដ្ឋានបំពេញឱ្យលក្ខខណ្ឌច្បាប់ សម្រាប់ធ្វើការពិនិត្យលើដីកាដោះស្រាយសារ ឡើងវិញនោះទេ²²⁹ ។ ការលើកយកមូលដ្ឋានសំអាងហេតុទាំងនេះជាអំណះអំណាង សព្វអ គ្រាន់ តែធ្វើការកែសម្រួលសារជាថ្មីនូវទស្សនទាននៃភស្តុតាងដែលមានលក្ខណៈចំណុះឱ្យគ្នា ដោយការ ជ្រើសរើសសេចក្តីយោងរបស់ខ្លួនតែពី សេចក្តីផ្តើមការណ៍របស់សាក្សីចំនួន ៥នាក់ប៉ុណ្ណោះ (អ៊ុល

²²⁷ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៦ យោងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/259 ត្រង់ចម្លើយ A41-43 ។

²²⁸ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៩ យោងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/259 ត្រង់ចម្លើយ A32-34។

²²⁹ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Ramush Haradinaj និងអ្នកផ្ទេរទៀត*, សំណុំរឿងលេខ (IT-04-84-A), សាលដីការ របស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣ **ក្របខណ្ឌឯកសារសម្រាប់ ១៥**។ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Ljube Bošković ទល់នឹង Johnan Tarčulovski*, សំណុំរឿងលេខ (IT-04-82-A), សាលដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១០ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៨ **ក្របខណ្ឌឯកសារសម្រាប់ ១៣**។ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Dragomir Milošević*, សំណុំរឿងលេខ (IT-98-29/1-A), សាលដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧ **ក្របខណ្ឌឯកសារសម្រាប់ ១២**។ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Pavle Strugar*, សំណុំរឿងលេខ (IT-01-42-A), សាលដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០៨ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៣ **ក្របខណ្ឌឯកសារសម្រាប់ ១០**។ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Radoslav Brđanin*, សំណុំរឿងលេខ (IT-99-36-A), សាលដីការរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៧ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧-២៨ **ក្របខណ្ឌឯកសារសម្រាប់ ៩**។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ហៀន,²³⁰ នាង អ៊ូច,²³¹ កៅ ឆេង,²³² សុខ រ៉ូ,²³³ និង រៀល សន²³⁴) ។

១១២. ក្នុងករណីនេះ សព្វអ បានយកលំនាំតាមវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះចម្លើយរបស់ អ៊ុល ហៀន,²³⁵ នាង អ៊ូច,²³⁶ និង កៅ ឆេង²³⁷ ប៉ុន្តែគ្រាន់តែអះអាងថា ភស្តុតាងពាក់ព័ន្ធគឺមិនត្រូវបាន វាយតម្លៃត្រឹមត្រូវ ។ ទាក់ទងនឹងចម្លើយរបស់ អ៊ុល ហៀន សចស បានវាយតម្លៃដោយសមរម្យ ថា វាជាភស្តុតាងដាច់តែឯង ពុំមានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់ និងផ្ទុយគ្នាពីការលើកឡើងរបស់សាក្សី ផ្សេងទៀត²³⁸ ។ សព្វអ ខកខានមិនលើកបង្ហាញនូវភស្តុតាងរបស់ខ្លួន ផ្ទុយទៅវិញបែបជាស្មាន អំពីភាពខុសគ្នានៅក្នុងចម្លើយរបស់សាក្សីថា “អាចត្រូវបានពន្យល់តាមរយៈការច្រឡំរបស់គាត់អំពី បរិវេណព្រំដែននៃស្រុកនេះ ឬការជាប់ពាក់ព័ន្ធរបស់វាទៅនឹង[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម តាមរយៈ មុខងាររបស់ប្តីគាត់”²³⁹ ។ បញ្ហានេះ គួរតែទៅមុខដោយមិនចាំបាច់និយាយថាមុខងាររបស់ អបជ គឺមិនត្រូវយកការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនចំពោះភស្តុតាងទៅជំនួសលើការយល់ឃើញរបស់ សចស នោះទេ²⁴⁰ ហើយ អបជ ដែលមានមានសិទ្ធិក្នុងការចាត់ទុកការភាន់ច្រឡំនៃសាក្សី ថាជាភស្តុតាង

230 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៤ ។

231 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៥ ។

232 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៦ ។

233 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៧ ។

234 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៨ ។

235 ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៩ យោងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ០៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/208 ត្រង់ចម្លើយ A62-64 ។ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៩ យោងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/209 ត្រង់ចម្លើយ A128-29 ។

236 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៥ ។

237 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៦ ។

238 ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៩ ។

239 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៤ ។

240 សូមមើល, សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧/អវតក/កសចស (អ.ប.ជ. ២៥), សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចលើសំណើសុំស្វែងរកភស្តុតាងដោះបន្ទុក នៅក្នុងឃ្លាំងផ្ទុកឯកសាររួម ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D164/3/6 នៅកថាខណ្ឌ ២៦ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ដែលមិនអាចជឿទុកចិត្តបានសោះឡើយចំពោះសក្ខីកម្មទាំងស្រុង ឬក្នុងមន្ត្រីទាំងស្រុងដែលបាន
យោងជាសំអាងដើម្បីគាំទ្រដល់សំណុំរឿងរបស់ សពអ ។

១១៣. ទាក់ទងនឹងរបស់សាក្សី នាង អ៊ូច សពអ ខកខានមិនបានកំណត់ថារបកគំហើញដែលបានលើក
ឡើងដោយ សចស គឺមិនត្រូវបានធ្វើដោយអ្នកវិនិច្ឆ័យអង្គហេតុដ៏មានហេតុផលនោះទេ ។ សពអ
បានអះអាងថា “មានភស្តុតាងលើសលុបបញ្ជាក់ថា ការបដិសេធរបស់ [នាង អ៊ូច] ទាំងអស់
[ថាគាត់ជាសមាជិកនៃគណៈស្រុកកោះអណ្តែត] គឺគ្រាន់តែជាការកុហក ក្នុងគោលបំណង
មួយដាក់ខ្លួនគាត់ឱ្យឆ្ងាយពីឧក្រិដ្ឋកម្មនានា ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងតំបន់ទាំងអស់នេះតែ
ប៉ុណ្ណោះ”²⁴¹ ។ ទោះជាយ៉ាងក៏ដោយ តាមពិតទៅអំណះអំណាងទាំងនេះ ទាំងមិនត្រឹមត្រូវ និង
គ្មានភាពពាក់ព័ន្ធ ។

១១៤. ទីមួយ សពអ គ្រាន់តែពឹងផ្អែកពីប្រតិចារិកនៃសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីនៅក្នុងសវនាការលើសំណុំ
រឿង០០២/០២ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការសួរដេញដោលអំពីមុខងាររបស់សាក្សី នាង អ៊ូច នៅក្នុងស្រុក
ត្រាំកាក់ (មិនមែនស្រុកកោះអណ្តែតទេ)²⁴² ។ ទីពីរ ទោះជា នាង អ៊ូច បាន ឬមិនបានព្យាយាមដាក់
ខ្លួនគាត់នៅឱ្យឆ្ងាយពីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តនៅក្នុងស្រុកកោះអណ្តែតក៏ដោយ²⁴³ ក៏វាមិនពាក់ព័ន្ធ
នឹងបញ្ហាណាមួយ ដែលមានសមត្ថភាពផ្តល់ភស្តុតាងនៃតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ដែលត្រូវ
បានចោទប្រកាន់នៅក្នុងទីតាំងនោះដែរ ។ ភស្តុតាងតែមួយគត់ពីសាក្សីរូបនេះ ដែលភ្ជាប់ទៅអ្នកស្រី
អ៊ឹម ថែម គឺជាកិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយ DC-Cam²⁴⁴ ដែលទាមទារឱ្យមានការបញ្ជាក់បន្ថែម ដូចដែល
បានរៀបរាប់ខាងលើនៅកថាខណ្ឌ១០៧ ដើម្បីទទួលបាននូវតម្លៃជាភស្តុតាងប្រហាក់ប្រហែល

²⁴¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៥ ។
²⁴² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៥ ដកស្រង់ សំណុំរឿង នួន ជា និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿង លេខ ០០២/១៩-០៩-
២០០៧/អវតក/អ.ជ.ស.ដ ប្រតិចារិកសវនាការលើអង្គសេចក្តីនៃសំណុំរឿង ០០២ (សាក្សី នាង អ៊ូច) ធ្វើនៅថ្ងៃទី ០៩ ខែ
មីនា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ E1/273.1 ត្រង់ទំព័រ ៨១-៨៥ ។
²⁴³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៥ ។
²⁴⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៥ យោងលើ កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា
ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារ D123/1/5.1c ត្រង់លេខសម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 00951847 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

សម្រាប់ធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់លើអង្គហេតុ ។

១១៥. អំណះអំណាងរបស់ សពអ ទាក់ទងនឹងភស្តុតាងរបស់ កៅ ឆេង²⁴⁵ គឺជាភស្តុតាងដែលមិនសមហេតុផល និងគ្មានភាពពាក់ព័ន្ធទាល់តែសោះ ។ សពអ បានអះអាងថាវាជាការពិត ដែលថាសេចក្តីផ្តេងការណ៍របស់សាក្សីពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់លើអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ពីការគ្រប់គ្រងលើ “យោធាស្រុក ... កោះអណ្តែត ... [នៅពេល]យើងមើលសម្រាប់បរិបទនេះ និងបន្ថែមលើភស្តុតាងដទៃទៀត [វាបាន] បញ្ជាក់អះអាងអំពីមុខតំណែងរបស់ [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម ជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែតពិតប្រាកដមែន”²⁴⁶ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ វាជាភស្តុតាងអសមត្ថភាព ដែលមិនអាចបញ្ជាក់ភស្តុតាងអ្វីដល់អំណះអំណាងរបស់ សពអ ឡើយ ពោលគឺ មុខងារជាយោធាស្រុក និងលេខាស្រុក គឺជាអង្គភាពដាច់ដោយឡែកពីគ្នា²⁴⁷ ។ ការប៉ុនប៉ងរបស់ សពអ ក្នុងការបង្រួមអង្គភាពទាំងពីរនេះចូលគ្នា គឺឥតប្រយោជន៍ ។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ សពអ មិនបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា សចស គ្មានហេតុផលសមរម្យក្នុងការច្រានចោលភស្តុតាងនេះ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដែលថាវាជាភស្តុតាងច្រាមអាវ៉ាមដាច់ឆ្ងាយពីគេ²⁴⁸ ។ តាមការពិនិត្យជាក់ស្តែង ការរួមបញ្ចូលគ្នារវាងភស្តុតាងដែលមានភាពឆ្ងាយដាច់ពីគេ និងភស្តុតាងច្រាមអាវ៉ាម ផ្តល់បានជាមូលដ្ឋានដ៏រឹងមាំដើម្បីធ្វើការរកឃើញថាភស្តុតាងទាំងមូលមានតម្លៃតិចតួច ឬគ្មានតម្លៃជាភស្តុតាងសោះ²⁴⁹ ។

²⁴⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៦ ។
²⁴⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៦ យោងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី កៅ ឆេង ធ្វើថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D119/16 ត្រង់ចម្លើយ A24 ។
²⁴⁷ សូមមើល, កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ជុំ កាន់ ធ្វើថ្ងៃទី ២៦-២៧ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/110 ត្រង់ចម្លើយ A23 ។
²⁴⁸ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៨, លេខយោងជើងទំព័រ ២៧៥ ។
²⁴⁹ សាលដីកាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុងសំណុំរឿងអ៊ឹម/០២/០១, ឯកសារ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣០២ ។ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Alex Tamba Brima* និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ (SCSL-04-16-T), សាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០៧ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៩ **ក្រាបជាឯកសារសម្គាល់: ២១** ។ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Fatmir Limaj* និងអ្នកផ្សេងទៀត, សំណុំរឿងលេខ (IT-03-66-T), សាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៥ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២១ **ក្រាបជាឯកសារសម្គាល់: ៦**។ រឿងក្តី *The*

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

១១៦. ទទ្ទឹករណ៍ដែលនៅសេសសល់ គឺជាការចោទសម្រាំងស្នើគ្នាដោយការស្មាន និងមិនមានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ ។ ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថា សចស បានខកខានមិនបានធ្វើការពឹងផ្អែកលើភស្តុតាងទទួលបានពី រៀល សន (លើកឡើងថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “ធ្វើជាមេឃុំ បន្ទាប់មកទៅធ្វើជាគណៈស្រុក”²⁵⁰) គឺមិនយកចិត្តទុកដាក់នឹងចំណុចជាក់ស្តែង ថាវាជាភស្តុតាងមានកំហុសឆ្គងដូច្នោះគ្មាន អង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផលណាអាចនឹងមិនអើពើចំពោះភាពទន់ខ្សោយទាំងនោះ និងផ្តល់ទម្ងន់ឱ្យភស្តុតាងដូច្នោះនោះទេ ។ ទីមួយ សម្រង់ដែលពឹងផ្អែកដោយ សពអ ផ្តល់តែការគាំទ្រចំពោះសំណើដែលស្នើថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម គឺជាសមាជិក “គណៈស្រុក” និងមិនមែនជា *លេខាស្រុក*ទេ²⁵¹ ។ ទីពីរ សពអ អះអាងថាភស្តុតាងរបស់ រៀល សន (ជាអ្នកបានធ្វើប្រតិបត្តិការផ្ទាល់នៅថ្នាក់ស្រុកនៅតំបន់១៣²⁵²) បានបញ្ជាក់បន្ថែមលើអំណះអំណាងរបស់គាត់ដោយមិនយកចិត្តទុកដាក់លើការសារភាពរបស់សាក្សីថាគាត់មិនបានដឹងពីស្រុកដែលអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ធ្វើការនោះទេ²⁵³ ។ ផ្ទុយទៅនឹងតក្កវិជ្ជារបស់ សពអ បុគ្គលដែលមានចំណេះដឹងនូវរឿងរ៉ាវផ្ទៃក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធនៃតំបន់១៣ នឹងត្រូវបានគេរំពឹងថាជាអ្នកដែលអាចធ្វើការរម្ងឹកឡើងវិញនូវព័ត៌មានលម្អិតសំខាន់ៗ និងបានច្បាស់លាស់ ។ ក្នុងករណីណាក៏ដោយ ដោយសារតែកម្រោយនៃភស្តុតាងឱកាសនេះបើកចំហរសម្រាប់អង្គជំនុំជម្រះដែលមានហេតុផល ក្នុងការសម្រេចផ្តល់តម្លៃលើភាពជឿជាក់បាននៃភស្តុតាង ត្រឹមកម្រិតតិចតួច ឬគ្មានសោះតែម្តង ។

១១៧. ចុងក្រោយ ការចោទប្រកាន់របស់ សពអ ដែលថា សចស បានខកខានមិនបាន “យោងទៅរក

Prosecutor ទល់នឹង Radoslav Brdanin, សំណុំរឿងលេខ (IT-99-36-T), សាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៧ **ក្រាប្រាប់ជាឯកសារសម្រាំង៖ ៤**។

²⁵⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៨ *យោងលើ* កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី រៀល សន ធ្វើថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ **D118/181**ត្រង់ចម្លើយ A224 ។

²⁵¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៨ *យោងលើ* កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី រៀល សន ធ្វើថ្ងៃទី ១៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ **D118/181** ត្រង់ចម្លើយ A224 ។

²⁵² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៨ ។

²⁵³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ភស្តុតាងរបស់ សុខ រ៉ូ²⁵⁴ គឺជាការចោទប្រកាន់ដែលខ្លះនូវគុណវុឌ្ឍិខ្លាំងបំផុត ។ គ្មានភាពចាំបាច់ អ្វីសម្រាប់ សចស “ដើម្បីសំដៅទៅលើរាល់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី និងគ្រប់បំណែកនៃកំណត់ត្រា ភស្តុតាង ហើយការខកខានមិនបានធ្វើដូច្នោះមិនមានភាពចាំបាច់អ្វីក្នុងការបង្ហាញពីការខ្វះការត្រិះរិះ ពិចារណានោះទេ”²⁵⁵ ។ នេះក៏ដោយសារតែ សចស បានដឹងថាភស្តុតាងបានពីអ្នកស្រី សុខ រ៉ូ²⁵⁶ មិនមានភាពសំខាន់ដើម្បីគាំទ្រចំពោះការចោទប្រកាន់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាលេខាស្រុកកោះ អណ្តែត ។ សពអ មិនបានពន្យល់ថាតើហេតុអ្វីបានជាភស្តុតាងរបស់សាក្សីរូបនេះ (ដែលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម បានធ្វើមេធាវី²⁵⁷) មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងចំពោះការរកឃើញពីការមានមុខ តំណែងតាមច្បាប់របស់អ្នកស្រី ដែល សចស មានកាតព្វកិច្ចត្រូវបដិសេធចោលនូវភាពពាក់ព័ន្ធ និងភាពគួរជឿជាក់បាននៃភស្តុតាងដូច្នោះ ។

១១៨. ចំពោះហេតុផលទាំងនេះ ការអះអាងរបស់ សពអ ដែលថាមិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យសមហេតុផល អាចរកឃើញថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាលេខាស្រុកកោះអណ្តែត តែមិនបង្ហាញភស្តុតាងបែបនេះ វាគឺការយល់ខុសទាំងស្រុង²⁵⁸ ។ ខណៈដែលវិធីសាស្ត្រចោទសម្រាំង និងមានតែមួយចំណែកៗ របស់ សពអ ចំពោះភស្តុតាងដែលបានបង្ហាញ វាឆ្ងាយពីការសន្និដ្ឋានមួយដែលថាពុំមានអ្នកវិនិច្ឆ័យ អង្គហេតុមានហេតុផលណាមួយបដិសេធមិនពិចារណាលើអំណះអំណាងរបស់គាត់ វិធីសាស្ត្រ របស់ សចស ទៅវិញទេ គឺសមហេតុផលបំផុតនៅក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ ។ ទឡឹករណ៍ទី៥ គួរតែត្រូវបានចោល ។

²⁵⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៧ ។
²⁵⁵ រឿងក្តី *The Prosecutor ទល់នឹង Momčilo Krajišnik*, សំណុំរឿងលេខ (IT-00-39-A), សាលដីការបស់អង្គជំនុំជម្រះ តុលាការកំពូល ចុះថ្ងៃទី ១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០០៩ ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៩ ក្របខណ្ឌឯកសារសម្ភាសៈ ១១។
²⁵⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៧ *យោងលើ* កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រ៉ូ ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/108 ត្រង់ចម្លើយ A48 និងចម្លើយ A105 ។
²⁵⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៧ *យោងលើ* កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រ៉ូ ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/108 ត្រង់ចម្លើយ A48 ។
²⁵⁸ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៨ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ii. ទង្វើករណីទី៦៖ សចស បានសន្និដ្ឋានយ៉ាងសមហេតុផលថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែន ជាសមាជិកគណៈតំបន់១៣

១១៩. សពអ បានអះអាងថា “មិនមានអ្នកវិនិច្ឆ័យលើអង្គហេតុដ៏សមហេតុផលណាអាចខកខានរកមិន ឃើញថា [អ្នកស្រី] ជាសមាជិកគណៈតំបន់១៣ នោះទេ ផ្អែកតាមការពិនិត្យដ៏ត្រឹមត្រូវលើ ភស្តុតាង”²⁵⁹ ហើយថាការសន្និដ្ឋានខុសរបស់ សចស ត្រង់ចំណុចនេះ “បង្ហាញឱ្យឃើញថា វាជា មូលហេតុដែលដឹក ដំណោះស្រាយមិនលើកយកការចោទប្រកាន់ទាំងឡាយរបស់[គាត់] ដែលថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ថែម បានចូលរួមក្នុងសហគមន៍ក្រិដ្ឋកម្មរួម (JCE) នៅភូមិភាគនិរតី”²⁶⁰ ។ ដូចគ្នា នឹងទង្វើករណីទី៥ ដែរ សពអ អះអាងថា សចស មិនយកចិត្តទុកដាក់លើកិច្ចសម្ភាសន៍របស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាមួយ DC-Cam ដោយចោទថាអ្នកស្រីត្រូវបានសារភាពពីការដែលគាត់ត្រូវ បានដំឡើងឋានៈឱ្យក្លាយជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣²⁶¹ និងខកខានមិនបានធ្វើការវាយតម្លៃលើ ភស្តុតាងបញ្ជាក់បន្ថែមឱ្យបានត្រឹមត្រូវ²⁶² ។ ផ្ទុយទៅវិញ ដូចដែលបានគូសបញ្ជាក់ខាងក្រោម វិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះភស្តុតាង គឺសមហេតុផលជាទីបំផុត²⁶³ ។ គ្មានអង្គជំនុំជម្រះមាន ហេតុផលណា អាចនឹងយកវិធីសាស្ត្ររបស់ សពអ ចំពោះភស្តុតាងបានទេ ។

១២០. សារណារបស់ក្រុមការពារក្តីនៅកថាខណ្ឌ១០៧ ខាងលើ ទាក់ទងនឹងវិធីសាស្ត្រសមហេតុផល ចំពោះតម្លៃនៃភស្តុតាងដែលបានពិសេសក្តីផ្ទៃក្នុងការណ៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ផ្តល់ឱ្យ DC-Cam ពាក់ព័ន្ធនឹងទង្វើករណីទី៥ គឺអនុវត្តដូចគ្នាដែរនឹងទង្វើករណីទី៦ ។ ចំណាត់ការរបស់ សចស អនុវត្តន៍ចំពោះសេចក្តីផ្តើមការណ៍ដែលធ្វើឡើងដោយ DC-Cam អាចនឹង “ត្រូវបានពឹងផ្អែកតែក្នុង

²⁵⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧០ ។
²⁶⁰ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៨១ ។
²⁶¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧១-៧៣ *យោងលើ* កិច្ចសម្ភាសន៍របស់ DC-Cam ជាមួយ អ៊ឹម ថែម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ៦ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារ D123/1/5.1c ។
²⁶² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៤-៨០ ។
²⁶³ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៣-១៥០ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ករណីដែលទទួលបានការគាំទ្រដោយប្រភពផ្សេងទៀតប៉ុណ្ណោះ”²⁶⁴ ។

១២១. នៅក្នុងទង្វើករណីទី៦ សពអ បានអះអាងថា សាក្សីចំនួន ១៥នាក់ និងអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយចំនួន មានភស្តុតាងបញ្ជាក់បន្ថែមជាមួយនឹងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ដែលផ្តល់ឱ្យ DC-Cam និងការចោទប្រកាន់ដែលថាអ្នកស្រីកាន់មុខតំណែង នៅក្នុង គណៈតំបន់១៣²⁶⁵ ។ ជាជាងធ្វើការពិគ្រោះវែកញែកលើដីកាដោះស្រាយឱ្យបានស៊ី ជម្រៅ និងឱ្យបានទូលំទូលាយ ការទាមទាររបស់ សពអ ផ្អែកយ៉ាងច្រើនលើវិធីសាស្ត្របែបចោះ សម្រាំងចំពោះការវាយតម្លៃរបស់ សចស ។ សពអ ខកខានមិនបានត្រឹមវិវិធានណា ឬតាំងជា មួយភស្តុតាងដ៏ច្រើនលើសលុបវាយតម្លៃដោយ សចស ដែលជាប្រសគល់យ៉ាងសំខាន់ដល់ការរក ឃើញថា ភស្តុតាងមិនបានបង្កើតបានថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣ ឡើយ²⁶⁶ ។ ដូចបានឃើញស្រាប់នូវការវិភាគរបស់ សពអ ចំពោះដីកាដោះស្រាយ និងដោយ

²⁶⁴ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៨ ។

²⁶⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧០-៨១ យោងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន មុត, អ៊ុល ហៀន, អន សុភាព, មូល អេង, ម៉ឹង វេត, ពេជ្រ ជឹម, ប៊ុន ធឿន, ឆឹង ធឿន, ខឹម ហៀន, ខឹម វៃ, សុខ រុំ, តែម ជ្រន, គង់ សាមី, ភ្នំ លី, ធុង ភួន ។

²⁶⁶ សូមមើល, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៨ [“ទោះជាយ៉ាងណាក្តី សាក្សីជាច្រើននាក់បាន ផ្តល់ភស្តុតាងជាក់លាក់ជាងបញ្ហានេះ ដោយលើកឡើងថា តួនាទីរបស់[អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម នៅតំបន់១៣ គឺជាប្រធាន សមាគមនារី ដោយយោងទៅ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/83 ត្រង់ចម្លើយ A18-19 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១១ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/84 ត្រង់ចម្លើយ A19-20 និងត្រង់ចម្លើយ A29-31 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ធ្វើនៅ ថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D118/79 ត្រង់ចម្លើយ A6 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ធ្វើ នៅថ្ងៃទី ១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩, ឯកសារ D6.1.688 ត្រង់ ERN 00384405 (ជាភាសាអង់គ្លេស)។ កំណត់ហេតុ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សៅ វ៉ន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D119/15 ត្រង់ចម្លើយ A12 ។ កំណត់ ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/274 ត្រង់ចម្លើយ A28 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី តឹប ភី ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/521 ត្រង់ចម្លើយ A63 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/259 ត្រង់ចម្លើយ A40-41 និងត្រង់ចម្លើយ A40-45 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/149 ត្រង់ចម្លើយ A32-34] ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ផ្អែកលើភស្តុតាងសរុបនៅក្នុងសំណុំរឿង វិធីសាស្ត្ររបស់ សចស ចំពោះសេចក្តីថ្លែងការណ៍ របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ព្រមទាំងភស្តុតាងដែលត្រូវបានលើកឡើងថាជាភស្តុតាងស៊ីសង្វាក់ពាក់ព័ន្ធ នឹងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងតំបន់១៣ គឺសមហេតុផល²⁶⁷ ។

១២២. ទីមួយ សពអ លើកឡើងពុំត្រឹមត្រូវនូវភាពគួរជឿជាក់បាននៃភស្តុតាង ដែលថាវាអាចត្រូវបានភ្ជាប់ ទៅនឹងភស្តុតាងដែលបានពីអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ។ ស្របតាម យុត្តិសាស្ត្រនៃ អ.វ.ត.ក សចស បានកត់សម្គាល់ដូច្នោះថា សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អ្នកដាក់ពាក្យ សុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីគឺ “វាជា ‘ការរៀបរាប់ទូទៅ’ ដែលខុសពីបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ ខ្លួន ហើយជាលទ្ធផលត្រូវចាត់ទុកថាមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់កំណត់ពីអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ”²⁶⁸ ។ អ្នក ដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចំនួនបីក្នុងចំណោមអ្នកដាក់ពាក្យសុំទាំង៤នាក់ ដែលដកស្រង់ដោយ សពអ សុទ្ធតែស្ថិតនៅក្នុងប្រភេទដែលទើបតែបានលើកឡើងនេះ²⁶⁹ ។ វាជាការអនុវត្តធានុសិទ្ធិធម្មតាដ៏សមហេតុផលក្នុងការដែល សចស ផ្តល់ទម្ងន់តិចតួចឱ្យភស្តុតាង ប្រភេទនេះ ឬមិនផ្តល់ទាល់តែសោះចំពោះការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរដែលសួរថា “តើអ្នកណា ដែលអ្នកជឿជាក់ថាត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងនោះ? ហើយមូលហេតុអ្វីដែលអ្នក ជឿជាក់បែបនេះ?” ជាពិសេស នៅពេលឆ្លើយតបទាំងនោះ ជាសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយបន្ទាត់ ដោយចោទប្រកាន់ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាអ្នកកាន់តំណែងនៅក្នុងគណៈតំបន់១៣²⁷⁰ ។ លើស ពីនេះ ខណៈដែលការរៀបរាប់លម្អិតអំពីបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជា

²⁶⁷ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៣៦-១៣៩ ។
²⁶⁸ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៧ ដកស្រង់ចេញ សាលដីកាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុង សំណុំរឿង០០២/០១, ឯកសារ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥៧ ។
²⁶⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៩, លេខយោងជើងទំព័រ ១៩៦ ។
²⁷⁰ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី តែម ជ្រន ធ្វើនៅថ្ងៃទី ០១ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១២, ឯកសារ D5/1133 ត្រង់លេខ សម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 01144435 ។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គង់ សាមី ធ្វើនៅ ថ្ងៃទី ០៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D5/1303 ត្រង់លេខសម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 01191036។ ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ភ្នំ លី ធ្វើនៅថ្ងៃទី ១៣ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D5/1615 ត្រង់លេខ សម្គាល់ទំព័រជាភាសាអង់គ្លេស EN ERN 01168228 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានតម្លៃខ្ពស់ជាងការបង្ហាញត្រឹមតែសេចក្តីសន្និដ្ឋានទូទៅ ការនេះវាមិន អាចធ្វើឱ្យឱនថយដល់ទូន្មានរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលដែលបានក្រើនរឿងថា សម្រាប់ អ្នកដែលបានបង្ហាញព័ត៌មានលម្អិតនូវអ្វីដែលទំនងជាបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួន សេចក្តីថ្លែងការណ៍ របស់ពួកគេ គប្បីមានការបញ្ជាក់បន្ថែមដោយភស្តុតាងផ្សេងទៀត²⁷¹ ។ ដូចដែលបានរកឃើញ ដោយ សចស ហើយមិនត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ដោយ សពអ ភស្តុតាងដែលមានភាពជាប់ ពាក់ព័ន្ធ និងភាពអាចជឿជាក់បាននៃភស្តុតាងពីអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី គឺ ត្រូវតែអាស្រ័យលើភស្តុតាងដែលគួរឱ្យទុកចិត្តផ្សេងទៀត²⁷² ។

១២៣. ដូចដែលនឹងត្រូវបានបង្ហាញខាងក្រោម ការពិនិត្យដោយប្រញាប់ប្រញាល់លើភស្តុតាងសរុបបង្ហាញ បានថា ពាក្យសុំទាំងនោះមិនមានមូលដ្ឋានអ្វីវិងម៉ានោះទេ ។ សចស មានធនានុសិទ្ធិសុច្ឆន្ទៈ ក្នុងការសន្និដ្ឋានថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មិនមែនជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣ ។ ដោយដាក់ឡែកនូវ បំណងរបស់ សពអ ក្នុងការតវ៉ាលើសំណុំរឿងអយ្យការសារជាថ្មីជាជាងធ្វើការឆ្លើយតបទៅនឹង លក្ខខណ្ឌកម្រិតនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចំនួនសាក្សីដែលបានសំអាងលើក្នុងទង្វើករណ៍ទី៦ ផ្តល់ទម្ងន់ តិចតួច ឬគ្មានទម្ងន់គាំទ្រពិតប្រាកដអ្វីចំពោះការអះអាងផ្ទុយរបស់ សពអ ។ ចំណុចជាក់លាក់ នៅក្នុងចំណោមសាក្សីទាំង១១នាក់ដែលត្រូវបានលើកឡើងដើម្បីគាំទ្រទង្វើករណ៍ទី៦ មានសាក្សី ចំនួនប្រាំពីរ (៧) នាក់បានផ្តល់ភស្តុតាងដោយប្រយោល ដែលនេះជាសភាពនៃការស្មាន គ្មានភាព ស៊ីសង្វាក់ និងកម្រិតតិចតួចពេកសម្រាប់អាចជឿជាក់បាន ដែលភស្តុតាងដូច្នោះមានតម្លៃតិចជាង ភស្តុតាងច្រើនអាវ៉ាមដែលរកជឿមិនបានសោះ ។ ដូចដែលបានពិភាក្សាជាសង្ខេបខាងក្រោម ការអះអាងរបស់ សពអ ថាសាក្សីទាំងនេះ “មានភាពជាក់លាក់ និងច្បាស់លាស់” លើការដឹងព្រ ពីតួនាទីអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅភូមិភាគនិរតី គឺគ្មានភស្តុតាងគាំទ្រ និងគ្មានភាពត្រឹមត្រូវ ។

១២៤. ឧទាហរណ៍ សពអ លើកយកការវាយតម្លៃរបស់ សចស ស្តីពីសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សាក្សី

²⁷¹ សាលដីកាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលក្នុង សំណុំរឿង០០២/០១, ឯកសារ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥៧ ។
²⁷² ប្រៀបធៀបគ្នា, ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៨ និងសាលដីកាអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១, ឯកសារ F36 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥៧ ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

អ៊ុល ហៀន, អន សុភាព និង សួន មុត ដែល “មិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូល...ចម្លើយទាំងអស់នេះ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានដែលថាសាក្សីទាំងអស់នេះផ្តល់ភស្តុតាង ‘មានភាពច្បាស់លាស់ និង ជឿជាក់មានកម្រិត’”²⁷³ ។ សព្វអ បានអះអាងថា ផ្ទុយពីការវាយតម្លៃរបស់ សចស សាក្សីទាំង នេះ “មានភាពជាក់លាក់ និងច្បាស់លាស់ថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម មានតួនាទីនៅក្នុងគណៈតំបន់ ១៣”²⁷⁴ ។ គ្មានអង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផលណាអាចយល់ស្របតាមទស្សនទានលើភស្តុតាងដូច្នោះ បានទេ ។ សាក្សី អ៊ុល ហៀន មិនបានផ្តល់មូលដ្ឋានអ្វីមួយសម្រាប់ការអះអាងរបស់គាត់ចំពោះ តួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅថ្នាក់តំបន់ឡើយ ហើយលោកបានទទួលស្គាល់ថា “ខ្ញុំមិនច្បាស់ ទេ” សូម្បីតែការកាន់តំណែងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅថ្នាក់ស្រុក²⁷⁵ ។ លើសពីនេះទៀត សចស បានច្រានចោលភស្តុតាងផ្សេងទៀតដែលផ្តល់ដោយសាក្សី អ៊ុល ហៀន ទាក់ទងនឹងតួនាទីរបស់ អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅភូមិភាគនិរតី ដោយសារ “ពុំមានមូលដ្ឋានច្បាស់លាស់”²⁷⁶ ដែលការរក ឃើញមួយនេះ មិនត្រូវបានជំទាស់ឡើយដោយ សព្វអ នៅក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ ។

១២៥. ស្រដៀងគ្នានេះដែរ សាក្សី អន សុភាព បានបញ្ជាក់ថាគាត់ “មិនដែលបានជួប [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមទេ”²⁷⁷ ហើយក៏ “មិនដឹង” ពីរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងនៅតំបន់១៣ដែរ²⁷⁸ ។ ចុងក្រោយ ភស្តុតាងរបស់សាក្សី សួន មុត²⁷⁹ គឺផ្អែកលើការសង្កេតផ្ទាល់ខ្លួនចំពោះអ្នកស្រី អ៊ឹម

²⁷³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៤ ដកស្រង់ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៨ ។
²⁷⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៤ ។
²⁷⁵ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ១៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D193/8.2 ត្រង់ចម្លើយ A13 ។
²⁷⁶ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៩ ដកស្រង់ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ០៤ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/208 ត្រង់ចម្លើយ A62-64 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អ៊ុល ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/209 ត្រង់ចម្លើយ A128-29 ។
²⁷⁷ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អន សុភាព ធ្វើថ្ងៃទី ០៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D118/78 ត្រង់ចម្លើយ A8 ។
²⁷⁸ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អន សុភាព ធ្វើថ្ងៃទី ០៥ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D118/78 ត្រង់សំណួរ និងចម្លើយ Q-A10 ។
²⁷⁹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៤ ដកស្រង់ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន មុត ធ្វើថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D219/37 ត្រង់ចម្លើយ A17-18 និង A25 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ថែម “ដោយសារគាត់បានមកដឹកនាំអង្គប្រជុំ និងមកធ្វើការនៅកន្លែងដែលខ្ញុំរស់នៅ”²⁸⁰ ។
ជាក់ស្តែង ភស្តុតាងនេះមានភាពគួរឱ្យជឿជាក់បានស្តង់ដារបំផុតទាក់ទងទៅនឹងការអះអាងថា
អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម គឺជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣ ។ សរុបទៅ គ្មានអង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផល
ណានឹងសន្និដ្ឋានថា សចស មានកំហុស ឬរំលោភលើធានានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួននៅពេលបដិសេធមិន
ពឹងផ្អែកលើអង្គភស្តុតាងដូច្នោះនោះទេ ។

១២៦. សព្វអ ក៏តវ៉ាផងដែរថា ភស្តុតាងគាំទ្រការអះអាងដែលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាសមាជិកលេខា
តំបន់១៣នោះ គឺមិនត្រូវបានវាយតម្លៃត្រឹមត្រូវដោយ សចស ឡើយ²⁸¹ ។ ជាពិសេស សព្វអ
ព្យាយាមពឹងផ្អែកលើសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់សាក្សី សុខ រុំ,²⁸² មូល អេង,²⁸³ ពេជ្រ ជឹម,²⁸⁴ ប៊ុន
ធឿន²⁸⁵ និង ឆឹង ធឿន²⁸⁶ ។ ទោះបីយ៉ាងណាក្តី ឆ្ងាយពីការគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់របស់
សព្វអ ការដឹងពួររបស់សាក្សីលើមុខតំណែងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសភាពផ្ទុយស្រ្តយច្បាស់
ចែស ព្រោះវាបានមកពីការបរិយាយដែលគ្មានប្រភព និងជាភស្តុតាងច្រាមអាវ៉ាមដែលគ្មានការ
បញ្ជាក់បន្ថែម ។ តួយ៉ាងនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់អ្នកស្រី សុខ រុំ ។ ថ្វីបើភស្តុតាងពីសាក្សី
រូបនេះត្រូវបានពិចារណាដោយ សព្វអ ថាវា “ពិតជាគាំទ្រ” លើសំណុំរឿងរបស់អយ្យការក្តី²⁸⁷
ការពិតសាក្សីរូបនេះ គ្រាន់តែបានថ្លែងថាគាត់ “ធ្លាប់ឮ” ឈ្មោះអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ប៉ុណ្ណោះ²⁸⁸

²⁸⁰ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សួន មុត ធ្វើថ្ងៃទី ១៦ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D219/37 ត្រង់ចម្លើយ A18 ។
²⁸¹ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៥-៧៨ ។
²⁸² បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៨ ។
²⁸³ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៥ និងកថាខណ្ឌ ៧៨ ។
²⁸⁴ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៥ ។
²⁸⁵ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៦ ។
²⁸⁶ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៧ ។
²⁸⁷ Appeal, para, 78.
²⁸⁸ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ធ្វើថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/108 ត្រង់សំណួរ
និងចម្លើយ Q-A45 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ហើយថាអ្នកស្រី “មិនចាំបាច់គណៈតំបន់១៣ ទេ”²⁸⁹ ។

១២៧. ភស្តុតាងដែលនៅសេសសល់ទាំងអម្បាលម៉ោង មិនបានគាំទ្រអ្វីបន្ថែមពីនេះទេ ។ សាក្សី មូល អេង បានថ្លែងថា “ខ្ញុំមិនដឹងពិតខ្លួនឯងទេ” ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ជាសមាជិកគណៈតំបន់១៣ ហើយ គាត់គ្រាន់តែបាន “ឮទូទៅ”²⁹⁰ ប៉ុណ្ណោះ ។ សាក្សី ពេជ្រ ជឹម បានផ្តល់ភស្តុតាងច្បាស់លាស់ ដោយការផ្អែកលើពាក្យ “អ្នកខ្លះគេនិយាយ”²⁹¹ ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “ជាគណៈតំបន់ទទួលខុស ត្រូវខាងនារី”²⁹² ។ សព្វអ មិនបានយកចិត្តទុកដាក់លើការពិតដែលមាននៅក្នុងបទសម្ភាសន៍ជា បន្តបន្ទាប់មកទៀតរបស់សាក្សី ពេជ្រ ជឹម ដែលបានបញ្ជាក់ផងដែរថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “មិនមែន ជាគណៈតំបន់ទេ”²⁹³ ។ សាក្សី ប៊ុន ធឿន បានសារភាពថាគាត់ “ចាំមិនសូវច្បាស់ទេ” ចំពោះ ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងតួនាទីផ្លូវការរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម និង “គ្រាន់តែឮ” ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម “ប្រហែលជាក្លាយជាសមាជិកគណៈតំបន់១៣ទៀតផងក៏មិនដឹង”²⁹⁴ ។ សាក្សី ឆឹង ជឿន បាន ប្រកាសពីរដងថាគាត់ “មិនដឹង” ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម មានតួនាទីអ្វីច្បាស់ នោះទេ²⁹⁵ ។

១២៨. ជាចុងក្រោយ ក្នុងចំណោមសាក្សីចំនួន១១នាក់ ដែលចម្លើយរបស់ពួកគាត់ត្រូវបានអះអាងថាជា ភស្តុតាងមានការបញ្ជាក់បន្ថែម (ដូចគ្នានឹងអ្នកដាក់ពាក្យសុំតាំងខ្លួនដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួនបួន

289 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី សុខ រុំ ធ្វើថ្ងៃទី ១៩-២០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/108 ត្រង់សំណួរ និងចម្លើយ Q-A12 ។
290 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី មូល អេង ធ្វើថ្ងៃទី ០៤-០៥ ខែ មីនា ឧសភា ២០១៥, ឯកសារ D219/294 ត្រង់ចម្លើយ A140 ។
291 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ២០១៤, ឯកសារ D118/259 ត្រង់ចម្លើយ A40 ។
292 បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៥ ដកស្រង់ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ធ្វើថ្ងៃទី ១៩ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/259 ត្រង់ចម្លើយ A40 ។
293 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពេជ្រ ជឹម ធ្វើថ្ងៃទី ២៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៣, ឯកសារ D118/79 ត្រង់សំណួរ និងចម្លើយ Q-A6 ។
294 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ប៊ុន ធឿន ធ្វើថ្ងៃទី ១០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/274 ត្រង់សំណួរ និងចម្លើយ Q-A28-29 ។
295 កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ឆឹង ជឿន ធ្វើថ្ងៃទី ០៤ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/156 ត្រង់ចម្លើយ A15 និងត្រង់សំណួរ និងចម្លើយ Q-A16 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

រូប ដែលបានលើកឡើងខាងលើត្រង់កថាខណ្ឌ១២២) ត្រូវបាន សព្វអ ផ្អែកលើដើម្បីគាំទ្រក្នុង ទទ្ធករណ៍ទី៦ នៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់គាត់ គឺមានតែសាក្សីបីនាក់ប៉ុណ្ណោះដែលបានផ្តល់ភស្តុតាង ដោយផ្ទាល់ទាក់ទងនឹងតួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅភូមិភាគនិរតី ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក្តី មានតែអ្នកស្រី ខឹម វៃ²⁹⁶ ប៉ុណ្ណោះ ដែលស័ក្តិសមជាភស្តុតាងគាំទ្រដែលមានអត្ថន័យសម្រាប់ការ ចោទប្រកាន់ទាក់ទងនឹងមុខតំណែងរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម នៅក្នុងតំបន់១៣ ។ ពាក្យទិញៀន របស់ សព្វអ ចំពោះវិធីសាស្ត្ររបស់ សចស លើសាក្សីដែលនៅសល់ពីរនាក់ (ខឹម ហៀន និង ម៉ឹង វេត) គឺជាការមិនត្រឹមត្រូវ និងជាការអភ័ព ។ សចស ពិតជាបានប្រតិបត្តិយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយ ឥតសង្ស័យ ក្នុងការច្រានចោលនូវភស្តុតាងរបស់ពួកគេ ដោយសារមិនអាចផ្តល់ការគាំទ្រអ្វីកើត ដល់សំណុំរឿងរបស់ សព្វអ ។

១២៩. ទាក់ទងនឹងភស្តុតាងរបស់ ខឹម ហៀន សព្វអ បានលើកឡើងពុំត្រឹមត្រូវ ដោយការអះអាងថា សុទ្ធករណ៍របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម បាននិយាយអំពី “បញ្ហាសន្តិសុខ ឬការចាប់ខ្លួនមនុស្សឬ ខ្មាំង ឬ ជនក្បត់ ឬការបោសសម្អាត ... ចម្លើយទាំងអស់នេះ គឺពិតជាខុសគ្នាខ្លាំងពីការសន្និដ្ឋានរបស់ សចស ថា [អ្នកស្រី] អ៊ឹម ចែម បានចូលរួមការប្រជុំនានា ដោយសំអាងលើមូលដ្ឋានថាជាប្រធាន សមាគមនារីតំបន់”²⁹⁷ ។ តាមពិត សាក្សីបានថ្លែងថា អ្នកដែលចូលរួមប្រជុំជាមួយផ្នែកតំបន់ រួមមានដូចជាអ្នកស្រី អ៊ឹម ចែម ឬសាក្សីខ្លួនឯងផ្ទាល់ (ដែលមានឋានៈជាមេឃុំ²⁹⁸) សុទ្ធតែត្រូវ បានអនុញ្ញាតឱ្យផ្តល់នូវចំណាប់អារម្មណ៍របស់ខ្លួននៅចុងបញ្ចប់នៃកិច្ចប្រជុំ²⁹⁹ អាស្រ័យទៅលើ

²⁹⁶ សូមមើល, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៨ ដកស្រង់ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម វៃ ធ្វើថ្ងៃទី ២១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/636 ត្រង់ចម្លើយ A38 ។

²⁹⁷ បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៧ [“ខឹម ហៀន ... បានឆ្លើយប្រាប់ សចស ថា អ៊ឹម ចែម បាននិយាយអំពី “បញ្ហាសន្តិសុខ ឬការចាប់ខ្លួនមនុស្សឬ ខ្មាំង ឬជនក្បត់ [និង] ការបោសសម្អាតក្នុងពេលប្រជុំនៅតំបន់១៣”] កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ សាក្សី ខឹម ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/242 ត្រង់ចម្លើយ A99 ។

²⁹⁸ សូមមើល, កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/242 ត្រង់ចម្លើយ A17 ។

²⁹⁹ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/242 ត្រង់ចម្លើយ A91 និង A98 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

ប្រធានបទដែលបានលើកឡើងដោយប្រធានតំបន់³⁰⁰ ។ ក្នុងបរិបទនេះ ខឹម ហៀន មិនបានស្នើឱ្យ
គេយល់ថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មានសិទ្ធិអំណាចខ្ពង់ខ្ពស់ណាមួយដើម្បីធ្វើការដឹកនាំកិច្ចប្រជុំនានា
នៅតំបន់១៣ ក្នុងលក្ខណៈបង្ហាញថាអ្នកស្រីជាសមាជិកគណៈតំបន់ឡើយ ។ ដូចគ្នានេះដែរ
ភស្តុតាងដែលត្រូវបានផ្តល់ដោយសាក្សី ម៉ឹង វេត ដែលថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជា “ជាអនុម្នាក់នៅ
ក្នុងគណៈតំបន់១៣ ទទួលខុសត្រូវនៅក្នុងតំបន់”³⁰¹ មិនមានខ្លឹមសារគាំទ្របានច្បាស់លាស់
ចំពោះការស្នើឡើងថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣នោះទេ តែការពិតទៅ
សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់លោក ម៉ឹង វេត ស្នើឡើងថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតក្នុងឋានៈទីពីរនៃការ
គ្រប់គ្រងនៅតំបន់១៣ ជាជាងការមានមុខងារជាសមាជិកគណៈតំបន់ពេញសិទ្ធិ ហើយនេះគឺ
សំដៅទៅលើតួនាទីរបស់អ្នកស្រីនៅក្នុងសមាគមនារី³⁰² ។

១៣០. នៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានចុងក្រោយ សចស បានផ្តល់សាក្សីម្នាក់គឺ ខឹម វៃ ជាសាក្សីដែលបានផ្តល់
ភស្តុតាងផ្ទាល់ និងដែលអាចមានភាពគួរជឿជាក់បានពិតប្រាកដ³⁰³ ។ ផ្ទុយទៅនឹងការទាមទារ
របស់ សពអ ដោយយោងទៅលើបន្ទុក និងបទដ្ឋាននៃភស្តុតាង គឺមានមូលដ្ឋានមិនពេញលេញ
សម្រាប់អាចទាញការសន្និដ្ឋានណាមួយទាក់ទងនឹងមុខតំណែង ឬតួនាទីជាក់ស្តែង ឬតាមច្បាប់
របស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាពិសេសនៅពេលដែលវាត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានរកឃើញពី
មូលដ្ឋាននៃសិទ្ធិអំណាច លើឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងនឹងមនុស្សជាតិនៃការធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ការសម្លាប់
ការសម្លាប់រង្គាល ការធ្វើទារុណកម្ម ការឃុំឃាំង និងអំពើអមនុស្សធម៌ដទៃទៀតនៅភូមិភាគ

³⁰⁰ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម ហៀន ធ្វើថ្ងៃទី ២១-២៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D118/242 ត្រង់សំណួរ
និងចម្លើយ Q-A98 និងចម្លើយ A99 ។

³⁰¹ សូមមើល, បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ត្រង់កថាខណ្ឌ ៧៥ ដកស្រង់ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ធ្វើថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ
ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/83 ត្រង់ចម្លើយ A18 ។

³⁰² កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ធ្វើថ្ងៃទី ១០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០១៤, ឯកសារ D119/83 ត្រង់សំណួរ និងចម្លើយ
Q-A18-19 ។ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ម៉ឹង វេត ធ្វើថ្ងៃទី ០១ ខែ កុម្ភៈ កញ្ញា ២០១៥, ឯកសារ D219/488 ត្រង់
ចម្លើយ A36 និង A109 ។

³⁰³ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ខឹម វៃ ធ្វើថ្ងៃទី ២១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៥, ឯកសារ D219/636 ត្រង់ចម្លើយ A38 ។

០០៤/១/០៧-០៩-២០០៩-អ.វ.ត.ក/ក.ស.ច.ស (អ.ប.ជ ៥០)

និរតី³⁰⁴ ។ ដោយពិចារណាក្នុងបរិបទនៃភស្តុតាងទាំងស្រុង³⁰⁵ វាច្បាស់ណាស់ សន្និដ្ឋានរបស់ សចស ភស្តុតាងមិនបានបង្កើតឱ្យអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាសមាជិកគណៈតំបន់១៣ គឺជាការសន្និដ្ឋាន សមហេតុផល ។ គ្មានការសន្និដ្ឋានណាផ្សេងទៀតបើកចំហរទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះមាន ហេតុផលឡើយ ។ ជាការពិតណាស់ ជាជាងការវាយតម្លៃដែលគ្មានអង្គជំនុំជម្រះមានហេតុផល ណាអាចធ្វើបាននោះ សចស មានភារកិច្ចក្នុងការត្រិះរិះពិចារណាលើបំណងនៃការអះអាងរបស់ សពអ ។ ភស្តុតាងដែលបានដាក់បង្ហាញ គឺជាភស្តុតាងមានកំហុសយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងមិនអាច ចង្អុលបង្ហាញឱ្យឃើញថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ជាសមាជិកនៃគណៈតំបន់១៣ ហើយនៅទីបំផុត ក៏ ចោទពីរបៀបដែល សចស រកមិនឃើញថាអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម មិនមែនជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ ខ្ពស់បំផុត ។ ទទ្ទឹករណ៍ទី៦ គួរតែត្រូវបានចោល ។

V. សំណើ

ចំពោះហេតុផលដែលបានលើកឡើងខាងលើ ក្រុមការពារក្តីសូមដោយគោរពដល់ អបជ មេត្តា សម្រេចច្រានចោលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នេះ និងមេត្តាតម្កល់សេចក្តីសម្រេចនៃដីកាដោះស្រាយថា អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម ស្ថិតក្រៅដែនយុត្តាធិការរបស់ អ.វ.ត.ក ។

សូមមេត្តាទទួលយកសារណានេះដោយគោរព ។

ធ្វើនៅភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៧

សហមេធាវីការពារក្តីអ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម

[ហត្ថលេខា]

[ហត្ថលេខា]

ប៊ិត ស៊ាងលីម

Wayne JORDASH, QC

³⁰⁴ ដីកាសន្និដ្ឋានស្តីពីរបស់ សពអ ឯកសារ D304/2 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៥៧-១៧២ ។

³⁰⁵ ដីកាដោះស្រាយ, ឯកសារ D308/3 ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៤៨ លេខយោងជើងទំព័រ ២៧១ (ដកស្រង់សេចក្តីផ្តេងការណ៍ ចំនួន ១០ ដើម្បីគាំទ្រដល់ការរកឃើញរបស់ពួកគាត់ដូច្នោះថា តួនាទីរបស់អ្នកស្រី អ៊ឹម ថែម នៅតំបន់១៣ គឺជាប្រធាន សមាគមនារី) ។